

ARGIA

MANUEL SOMOZA

Kuba begirunean
oinarritutako
lozer onartzeko
prest dago»

OPORRAK

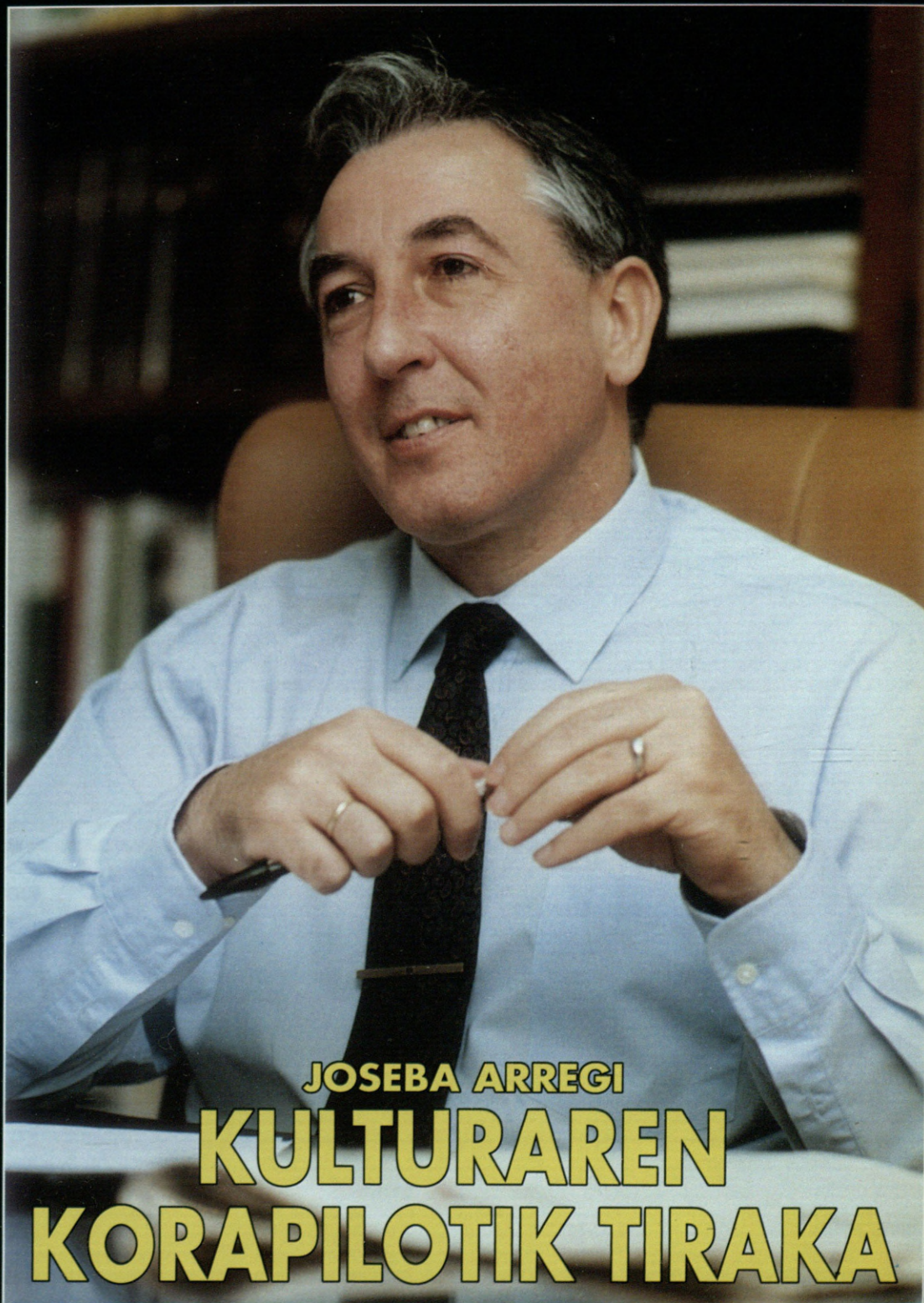
askal kostaldeko
ondar gainean
biluzik egoteko
tikera anitz dago

ARRAUNA

Denboraldiaren
lehen ziaboga
emanda, denak
ikurrin gose

ANTZERKIA

erputzik gabeko
antzerkia
Arteszenaren
itzal luzean

JOSEBA ARREGI

KULTURAREN KORAPILOTIK TIRAKA

TATUAIK, LARRUTIK ORDAINDUTAKO MODA

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Egunkaria

EUSKALDUNON
KUTXAKO ARLOA
KUTXAKO ARLOA
01-27/01/2011 11:32

11/01/2011 11:32
11/01/2011 11:32
11/01/2011 11:32
11/01/2011 11:32

Azkenetako da
berriz gaur
kempaz

ile doli nekoen jener
nogeitase berriz

Egunkaria

IRAKUR- LEAK MINTZO

Herri aldizkariak direla eta

Z dakit Partidu Sozialistari edo zeini idazten ote natzaion, erantzun nahi dudana kartak P.S. sterik ez bait zekarren sinaduratzat. P.S.k ez daki nola piztu den herri aldizkariak sortzeko grina, baina oro har oso eskasak neri dira eta publizitatea omen da aldizkariotako atalik onena. Maila kaskar horretan bere irrikia ez du sartzen, baina ez dakigu zein ote n, berak Donostiatic idazten baitu eta han ez itago herri aldizkariak, oraingoz. XIX. mendeko kazetaritza kostunbrista eta probintzialista iten omen dugu herri-aldizkarietan. P.S. jauna: nik badakit nola sortu diren aldizkari hauek asko eta asko, maitasunez, militziaz, lanerako grinaz, era amautearean kasu hienetan, eta informatzeko eta komunikatzeko lburuekin batera, herriotako irakurleak euskaz alfabetatzeko. Eta neurri handi batean badi helburuak lortzen ari direla. Izan ere, Eusko irlaritzak argitaratzen duen "Berri Papera" izeko aldizkariak dioenez miloi laurden bat eusldunek irakurtzen du herri-aldizkariotako bat. Herri aldizkariak behar beharrezkoa dute kria, oraindik ere laguntza handia behar duten zala. Nik ez dakit nolakoa zen XIX. mendeko entsa. Baina ez dut uste zuk ere dakizunik no- toak diren Euskal Herrian edatuta dauden 35 rri aldizkariotako gehienak, horrelako kritika okor, berdintzaile eta eskasa egiteko. Baina kritika eraginkorra egiteko prest baldin zaude, hau da txarrak direla adieraztearekin

batera, hobetzeko modua erakusteko eta idaiak proposatzeko ere, esku zabalik gauzakazu, Orioko «Karkara-koak» behintzat.

Inaki Iturain
Orio

Oparotsuna eta urritasuna

ONAINDIK esan omen du orain modernizazioaren garaia datorrela. Argitu dezadan zer den hau, zer esan nahi duen honekin. Alde batetik, eta ez badizkiet mikrofonorik ezarri ere, badakit EEkoek zer erabiltzen duten euren solas politikoetan, euskaldunen kontra, euskararen kontra eta abertzaletasunaren kontra, euskal abertzaletasunaren kontra, alegia.

Beraz, modernizazio horretan Euskal Herriaren desagertzea oso inportantea da euren kalkuluetan.

Bestalde, eta Maquivelok bezala, ikerketa askoren ostean, uste dut badudala deskubritu herri indigenen sistema politikoen ardatza. Oinarria dauka ekonomian, jakina, eta ekonomia hura oso oparoa da; oihanaren ezagumen zehatz batek oparotasun hura biderkatu. Ekonomia bada oparrietan da oinarrituta, eta ospea horren gorabehera doa. Beraz, esan ahal da sozialismo aristokratikoa dela.

Nekazaritzak ez du egoera hori aldaratzen, Inken artean ezagutua zen, baina oihana ez zen suntsitu, hirien ertzetara iritsiz, eta euren ekonomia oparrietan zen oinarrituta. Nekazaritzak bakarrik eragiten du jabegoaren zorroztea (zekenki metatu beharra garia eta horrela), neurri gabeko ustiaketa batek oihan larreak basamortu bihurtzen dituenean, eta eskasia da, hain zuzen, zibilizazio greziar-kristauaren oinarria. Eta ez, aurre-rapen teknikoa den nekazaritza.

Bainan kultur material horretan, basamortuetan gauzatua, elkarren arteko etsaitasuna gauzatzen da horren ondoren, eta gerrak, eta horren inguruan kultur material guzia, erlijioak, politika (marxismoa barne), kirolak eta baita ere zien-

OHARRA HELBIDE ALDAKETA

BILBOn egoitza berria zabaldu dugu, beraz, guri zuzendu beharreko gutun, ohar, bisita, dei... guztiak egoitza berrira egin behar dituzue. Hauexek dituzue helbide eta telefono berriak:

ARGIA ALDIZKARIA

Zabalburu enparantza, 2-1. ezk.

48003 BILBO

TFNOA: 410 34 34

FAXA: 410 37 15

tzieta teoriak eraginez horretara. Psikologian borondatearen teoria ere, zeinagatik ematen den elkarren arteko etsaitasun hori.

Euskal Herrian, bitartean, sozialismo aristokratiko horren azterketa gaur egun arte iraun dute. Baina Espainiatik datorrigu, paisaia predesertitako dakarren kultur eskasiazkoa, eta harremanen makurtzea etsaitasunetara buruz. Ez da basoko legea, baizik eta basamortuko!

Eta hau da Onaindia nahastuarendako modernitatea! Nerretzat, oster, eta aurrerakuntza teknikoekin batera, oparotasun garaia dator, eta horrekin batera, sozialismo aristokratiko hobeago bat, non oparrien artean, nazio eta herrien lurraldeak daudekeen.

R.G.

(Soraluze)

H I R U G A R R E N B E G I A

Hogeita bost urte eta gero hau

ATZERA begira jarri eta batzuek izugarriko habaila hartzen dute, gehiegizkoa. Aste batzuk eman ditugu duela mende laurden zoriontsu hartakoak orrialdeotara ekartzen, eta jendea biziki hunkitu da itxura batean. Batzuk Ez Dok Amairuekin esnatu, aspaldi ahaztutako marihuanak eta koloretako pilulak dastatu, harrikadetara berriro itzuli adreiluekin erregimena botatzekotan, ezkutuan erdietsitako «Zutik»-ak berrirakurri...

Ez genuen uste, hala ere, aldizkariak hain gogor hartuko zuenik gaia, eta batzuek *definitibotzat* jotako eztabaida berpiztuko. Egia da **Arestiren** esaldiren bat ere badarabilgula propagandan, baina gauzak ez dira hain serio hartu behar. Esaten ez eta zeresana sortu besterik egiten ez duen letra horren gaineko hizpideetara itzultzea ere. Zorioneko h madarikatu horren kontura ari gara. Aingeruen sexuak baino lan han-

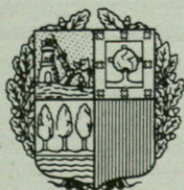
diagoa eman behar digu oraindik. Telebistari dago-kion orrialdeetan norbaitek ogi berria egin nahi labe zaharreen eta joan den asteko alean euskaltzain guztien ileak zutik jartzeko moduko titulua luzatu digu (nahiz eta euskaltzain asko ile kontuetan oparoegi ez ibili): «*Batzutan larri ibiltzen banabiz ere, azkenean gustoa hartu diot.*» Ene bada! Hiru begiak itsutze-ko ere. Belarrietan ere tinpano zulaketa bezalakoxea izan da

(v.g. *banajis*). Agian eztabaida batzuk ez dira inoiz definitibotzat hartu behar, baina gehiegizko ez al da estreinako hitza tonako harrikada izatea?

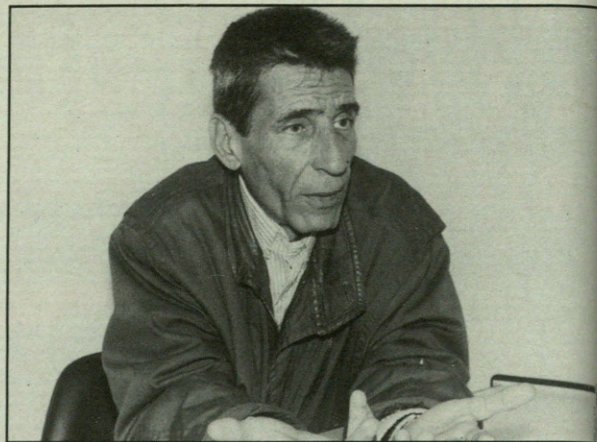
Ez gara hemendik hizkuntz arduradunaren burua eskatzeraino ausartuko, odola ikuste hutsak txoratu egiten baikaitu, baina hor nonbait ibili beharko luke neurriak, gaiaren larritasunaren arabera.

MIKEL ELORZA

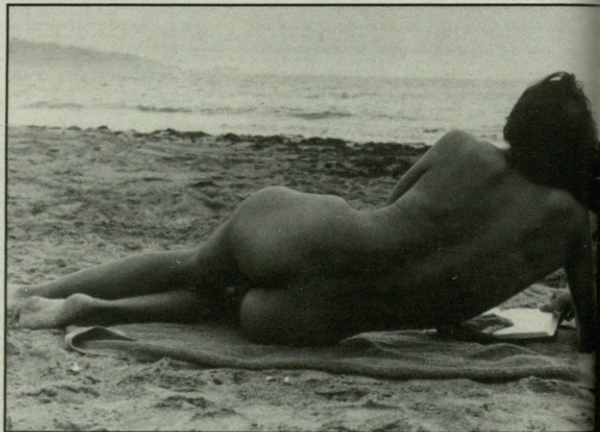
- 7.** Politika kronika. AITZIBER YARZA.
- 8.** Baionako Hauzapezak bere semea jarri nahi omen luke bere eserlekuan. Dinastiak hiri nagusietara itzultzen direnean. IXABEL ETXEBERRIA.
- 10.** Politika ttantaka.
- 12.** Nazioarte kronika. LUKAS MARTINEZ.
- 14.** Manuel Somoza, Habana Cuba iratiaren zuzendaria. «Kuba begirunean oinarritutako edozer onartzeko prest dago». XABIER LETONA.
- 18.** Nazioarte ttantaka.
- 20.** Herr Lopez, Zornotzako superreroia. MYRIAM GARTZIA.
- 22.** Traineruen denboraldia hasita, denak Kontxako galearen zain. AMAGOIA IBAN.
- 28.** Biluzik hondar gainean. MYRIAM GARTZIA.
- 32.** Larrutik ordainduak. ALBERTO IRAZU.
- 34.** Joseba Arregi: «Euskal kulturgintzak denon arteko birdefinizio sakon baten beharra du». RITXI LIZARTZA.
- 40.** Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
- 42.** Iñaki Dorronsoro Etorkizuneko Zinemagileen Oscarren finalista geratu da. «Zinema maite dugulako egiten den errito antzua da laburmetraiarena». J.J. PETRIKORENA.
- 44.** Gorputzik gabeko antzerkia Arteszenaren itzal luzean. J.J. PETRIKORENA.
- 48.** Irailean argitaratuko du Elhuyarrek «Euskal Hiztegi Entziklopedikoa». Euskarazko liburugintzaren hutsunea. JOXI GOIKOETXEA.
- 50.** Bostgarren diskoa plazaratu du Sangtrait talde kataluniarrak. «Katalunian ez dago zuzenean jotzeko azpiegitura handirik». JOXI GOIKOETXEA.
- 52.** Kultura Agenda.
- 54.** Argitalpenak.
- 56.** Kultura ttantaka.
- 58.** Aukeran.
- 66.** Transferentziak. JOXE MARI AGIRRE.

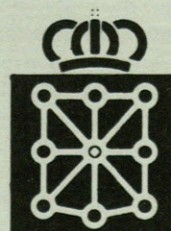
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

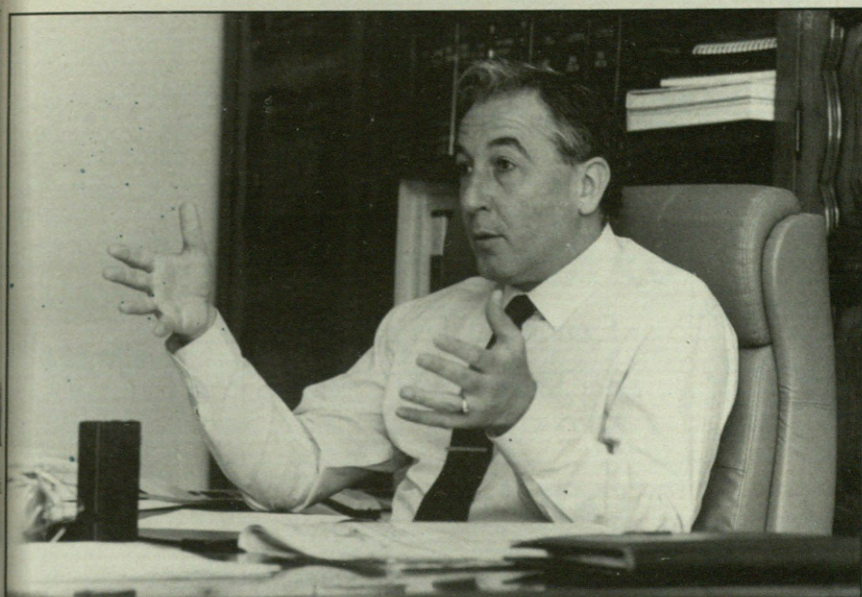
MANUEL SOMOZA: Habana Cuba Irratiko zuzendaria Rigo Diaz bere lankidearekin etorri da Euskal Herrira, bertako komunikabideok Kubako errealitateaz eskaintzen dugun informazioan sakondu guran. Bide batez, ezin utzi alde batera Kubako egungo egoera larria. Iraultzarekin konprometitutako kazetaritzaz dihardu; funtsean, herri batek bere arazoak berak konpontzeko behar duen begiruneaz./ **14**

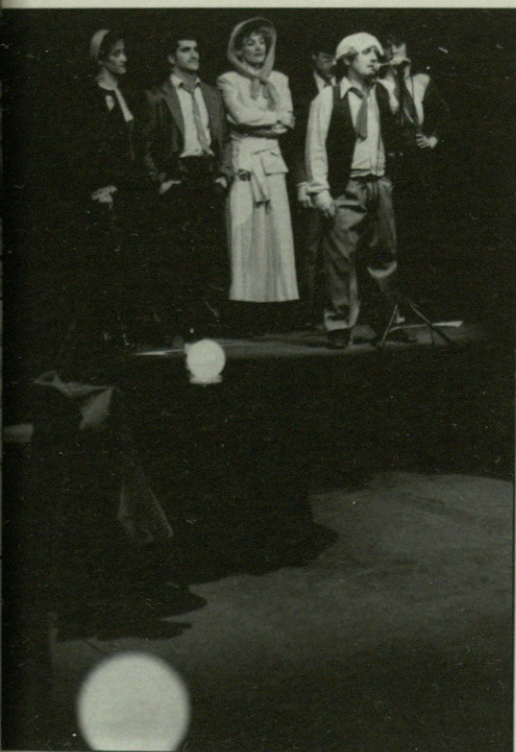
UDA GIROAN: Heldu da amestutako uda. Oporrak, eguzkia, hondartza, mendia... Atsedenerako garaia. Oraingo honetan, Eusko Herriko hondartza nudistetan zehar ibili gara, bainujantzirik gabe eta kaseta eskuan. Zeintzuk diren mota honetako hondartzak, bere egoera, abantailak eta desabantailak azaltzen dugu. Gorputzaren beltzarantzeko ez dago beste aukera hoberik. Hurbildu zaitez gurekin batzuk ezagutzera./ **28**

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

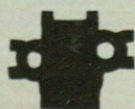

JOSEBA ARREGI: Duela hamar urtetik Eusko Jaurlaritzako Kultur Sailburu, polemika anitz pizteko aukera arras ezagunak izan ditu Joseba Arregi andoaindarrak bere kargua hartu zuenetik. HABE eta AEKren arteko lehia, EITBren sorrera eta jarraipena, Guggenheim museoa, euskal egunkari baten beharraz... Hainbat gaitan du zeresan handia gizon honek. Erdiko orrialdeetako elkarrizketa nagusia irakurritakoan jakingo duzu norainoko gauzak dituen esateko./34

ANTZERKIA:

Gipuzkoako Foru Aldundiak abiatu duen Arteszena ekoiztetxe publikoaren egitasmoak, antzerkia, dantza eta ikuskari lirikoak jorratuko ditu. Martxan jarriko duen lehenengo obra «Kakatua berdea» antzezlan izango da, egun antzerkigintzak bizi duen egoera larriari erantzun nahian osatuko dena. Helburu eta diru handiez, aldeko txaloak eta hainbat talderen kezkak ere piztu ditu. Guzti horren berri ematera igo gara taulatura./44

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san Sebastián

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.

Bilbon: Maite Artola, Myriam Garcia, Maite Iriondo, Xabier Letona, Maite Lizarraga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Nere Portillo, Idoia San Sebastian, Lierni Uribarren, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogitia.

Iruñean: Iñaki Camino, Patxi Larrión, Ixiar Rozas, Iñigo Herce, Ander Usabiaga.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Iñaki Agirresarobe, Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Elhuyar, Joxan Elozegi, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Josu Landa, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Xabier Mendiguren, Bego Montorio, Imanol Murua, Jaione Ogiza, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Joxe Mari Ostolaza, Bota Punttuba, R.M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegia, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Iñaki Zarata, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Hizkuntz arduraduna: Mikel Elorza.

Argazkiak: Aitor Bayo, Leire Arzuaga.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Josu Martikorena.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria, Zabalburu enparantza 2-1ezk. 48 003 Bilbo

Iratxeko Monastegia 70 3.ezk 31011 Iruñea.

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 410 34 34, (948) 17 80 78

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

1993ko ekaina 17. zenbakia

LATTUN

17

HAN BALKANETAN DAGO HEGOESLAVIA

■ XAN KOSKARAT: «Lortu ditugun gauza guztiak borrokari esker izan dira». PATXI LARRION.
■ TXIKIA: kulturgintzatik ETArA, pistolek moztu kantua. JOXE AZURMENDI ■ EZKER ABERTZALEA, borrokatik estatuaren logikara. ENRIQUE LOPEZ.

XAN KOSKARAT:

«Lortu ditugun gauza guztiak borrokari esker izan dira»

TXIKIA

Kulturgintzatik ETArA, pistolak moztu kantua

EZKER ABERTZALEA

borrokatik estatuaren logikara

HEGOESLAVIA

Han Balkanetan dago Hegoeslavia

Mugarik gabeko pentsamendua

Jaso ezazu LARRUN etxean

IZEN-ABIZENAK
HELBIDEA
..... Tel.:
HERRIA
HERRIALDEA K.P.
BANKU EDO AURREZKI KUTXA
SUKURTSALA
SUKURTSALAREN ZENBAKIA
KONTUAREN ZENBKIA

(Urtean lau ale. Hego Euskal Herria: 2.800 pezeta. Ipar Euskal Herria: 182 libera)

EAJren perrexildun saltsa

SAL TSA guztietan perrexilarelik egotea ona dela ba omen daki EAJk, hala dio, behintzat, Jose Antonio Agiriano EAEn Gobernuako ordezkariak. Espainia mailako alderdiak kezkatuta azaltzen dira orain EAJren nondik norakoaz. Agirianoren ustez, «EAJ alderdi serio, arduratsua eta Euskadi, Espainia eta Europan paper bat jokatu behar duena da. EAJk ideologia kristau demokrata du eta hau sozial demokratarekin batera Europako familia garrantzitsuena da». Mayor Oreja ere kezkatutik azaldu da «EAJk Europan eraikuntzan Espainiako Gobernuaren parte hartzen badu soilik izango du pisua» esanez. EAJk Europan zer egingo

duen garrantzitsua bilakatu da, orain arte Europan estatu mailakoak ez diren alderdiak inolako pisurik izango ez dutela esaten aritu badira ere. Arzalluzek ere, Europan su-karrak jota edo, balizko akordioak azaltzeko bidea bilatu du: «Felipe Gonzalezek gure laguntza nahi du, agian beste aukerarik ez duelako. IU, edo hobe Angitaren PC Europan aurkezteazina baita».

BAINA ikustekoak dira Xabier Arzalluzek bere alderdikideak komentitzeko erabiltzen dituen beste teoriak. Hor agertu da Sabino Arana gogoraraziz. «Sabino Aranak erabat erradikalak ziren oinarri batzuk

finkatu zituen, baina politika egite-rako orduan erabat pragmatikoa izan zen». Garai hauetan Sabino Aranarengana jo behar izateak ez dirudi oso seinale ona, ez du antza oso argi ikusten Arzalluzek bere alderdikideak Madrilen parte hartzearen aurrean zein jarrera hartuko luketen.

Bitartean saltsa maltsa honetan perrexilarekin batera joatea justifikatzeko edo, Euskal Herriaren interesentzat onena zer den bilatzen duela azaltzen digu. Saltsa guztiek behar izaten dute perrexila, baina perrexilaren kalitatea kontuan hartuz eta botatzen den kantitatea ere ongi neurtuz, perrexil zapore gehiegi har ez dezan.

EA ere saltsetan sarturik dabil. EAK alderdia beste sektore abertzaleengana, EAJ eta HB, zabaltzeko asmoa azaltzen duen bitartean, EUEk bi alderdi hauen arteko koalizioa indartzeko gogoaz azaltzen du. EA zein EUEren aldetik ezberdintasun hauei garrantzia kentzen saiatuko dira eta ziurrenik, ez da ezer gertatuko, baina garbi azaltzen du alderdi bakoitzak koalizioa oso era ezberdinean ikusten duela. Baina EA barnean ere arazo batzuk ikus daitezke itzal artean. Beste sektoreetara zabaltzea proposatzen den bitartean alderdiak oso jende ezberdina biltzen duela aipatzen da, eta irekitzeko aukera handiegirik ez dagoela ere azaltzen da. Proiektu honek, Euskal Herrian bere tokia baduela aipatzen da etengabe, baina proiektu hau nolakoa den zehazki definitzea ere ezkertzekoa litzateke.

Jean Filipe Casabonne euskal preso politikoa aske utzi zuten duela hamabost egun inguru, eta larunbatean omenaldia egin zioten Baionan. Sei urte espetxean igaro dituen Pabeko gazte honek, ENAMen borrokarekin jarraitzeko beharra inoiz baino argiago ikusten duela azaldu zuen. (Argazkia: Bob Edme)

Aitziber Yarza

Baionako auzapezak bere semea jarri nahi omen luke bere eserlekuan

Dinastiak hiri nagusietara itzultzen direnean

Lau kontseilarien dimisioak Kontseilurako hauteskunde berri batzuk sortu ditu Baionako herriko etxean. Ondorioz, orain arte zerrendan hamahirugarren zen Jean Grenet lehen postuan aurki dezakegu, 1995ean iraganen diren hauteskundeetarako leku ezin hobean geldituz.

Henri Grenet 71an sartu zen Baionako herriko etxean. 85 urterekin bere kargua uztea pentsatzen ari da. Estatu frantsesan oso preziatua den kargu hori bere seme Jeanek, medikua ere, beretzat nahi lukeela susmoa zabaltzen ari da.

BAIONAK. Ipar Euzkadi Herriko hiri handienak zapez zaharrena ere b Henri Grenetek 85 dauzka gaur egun, eta hona Baionako ges eramandu. Medikua, ba luzaz betetako Kontseilurako Orokorreko lehendakaria Francois Bayrouri utzi azken hauteskundeak Henri Grenetek laguntza inportanteak izan dituzten administrazioetako ezagunenak aipatzeko eta Leclerc D'Orleac eta Maurice Touraton. Baionako herriko etxean auzapeza Kontseiluak dituen kontseilarietatik 12 izan zuten ditu lan nagusiak mateko eta lehen adunarietako. Orain dela urte arte Leclerc D'Orleac lehen adxuanta eta Touraton bigarren, baina lehen zendu zen eta Touraton bere lekua hartu.

«Le Monde» egunkari agertutako artikulua argitatu hasi da istilua Hain zuzen, egunkari Baionaz egindako gehi

batean Henri Grenet auza-
beza elkarrizketatzen zuen.
Honek etorkizuna aipa-
zean, eta bere segida bati-
bat, bere aulkia hartzeko
bere semea aipatu zuen.
Horrek, noski, bere ondo-
ioak ekarri ditu laster. Izan
ere, Touratonek gutun ba-
en bidez lehen adxuantak
ekua eta bere kontseilari
urdura bertan behera utzi
ditu. Ondotik beste hiru
kontseilariak gauza bera egin
dute zituzten arrazoiak argi
izaldu gabe, bistakoak bal-
din badira ere.

Orain arte, Jean Grenet,
uzapezaren semea, ez ze-
goen adxuanten zerrendan
eta lerroan egindako dimi-
sio horiek zirela eta herriko
etxe mailako hauteskun-
deak egiteko eta zerrenda
berri bat osatzeko baliatu

Semeari ateak irikiz

Hain zuzen, Greneten ze-
rendako adxuantek ardura
datori utzi dute kontseilari
utzi kargua utzi gabe, kontsei-
ariaren herenak bere karguak
gunutziz gero hauteskunde be-
riak egin behar baitira. Ze-
renda berregokitua izan da,
eta horrela, Jean Grenetek
taukauka gaur egun lehen ad-
xuantaren aulkia Baionako
herriko etxean.

Jean Grenet pertsonalita-
te inportantea bihurtu da
par Euskal Herrian. Jadanik
kontseilari orokor, Alain
amassoure ministro dene-
tik diputatu ere bilakatu
zaigu. Galdetu diogularik ea
urdura asko ez ote zen izan
en hauei auzapezarena
gehitzea, erantzun digu ar-
durei erantzuteko ohitura
handia daukala. «Auzapez
bati entzun nion behin
auzapez kargua atseginena
zela, poz handiena ematen

Menderen mendeetan segi dezan...

IRRI ala nigar egin behar
den ez dakigu 'Baionako
dinastiaren' gorabeherak
ikusiz. 1959tik hona
etengabe auzapeza izan
den Grenetek, herriko
etxeetako usaiazko le-
geak bortxatuz, bere se-
mea lehen axunta izen-
datu du, bere segida hartu
beharko duela argi eta
garbi adieraziz. Naturaren
legea balitz bezala. Ur-
teetan zutik jarri zuen sis-
tema, bera gabe segi de-
zan menderen mende-
etan...

Ipar Euskal Herrian
pairatzen dugun jaun-
tuen sistemaren orde-
zari hoberenatarik bat
dugu Grenet aita. Baio-
nako burgeseriaren eta
besteak beste merkatarien
interesen bozeramaile eta
defendatzaile leiala, Gre-
netek Baiona kudeatzen
du despota batek bezala.
Berarentzat demokrazia

JAKES BORTAIRU

lelo hutsa baizik ez dela
ongi erakusten du joka-
molde benetan harriga-
rriak Herriko kontseilue-
tan. Harrigarria ere bere
aldeko kontseilari ixilik
egoitea. Egia da, orain po-
dere puska bat eta bihar
podere handiago baten
esperantzak duintasuna-
ren zer den ahanztarazten
duela. Hala ere, aldi ho-
netan gure 'erregea'
urrunegi joan dela iduri
du eta lehen postuak es-
kuratzeko aukera galduz

gero bere aspaldiko lagun
zonbaitei pazientzia
agortu zaie.

Geroztik Baionako
mundutxo politikoa pil
pilean dago. Ez baita ba-
tere segur semeak aitararen
ametsa betetzeko gaita-
suna izaneren duenik. Hi-
potesia guziak posible di-
ra eta bi urteren buruan
iraganen diren herriko
hauteskundeak aipagai
bilakatu dira. Abertzaleek
ere beren estrategia fin-
katu beharko dute iragan
esperientziak kontutan
hartuz. Zertarako hautetsi
abertzale bat? Zer baldin-
tzetan eta zer prezioetan
hautetsi aterata? Nola us-
tartu hautetsiaren lana eta
heri dinamika, abertzale
konzientzia aintzinarazte-
ko? Horiek eta beste gal-
dera pare bat eztabaidagai
izanen dituzte Baionako
abertzaleek ondoko hila-
beteetan.

zuena eta uste dut egia de-
la. Afera guzti honetan uste
dut Baiona asko maite du-
dala ulertu behar dela, ber-
tan sortu bainaiz, eta ongi
ezagutzen dudalako. Mau-
rice Touratonek bere dimi-

ziorik izan.

Oposizioak ez dute
ikuspena bera. Hain zuzen
Philippe Cazenavek, alderdi
sozialistako kontseilariak
adierazi digu zergatik ekai-
naren 21ean, bere alderdi-

meari, baina ez da dudarik
egun batez bozeramaileek
erakutsiko dutela de-
mokraziaren legea hautes-
kundearen bitartez pasatzen
dela. Uztailaren 17an ira-
ganen da ondoko Kontsei-
lari Biltzarra eta itzuliko
gara.

Egin diogun elkarrizketan
oso irekia agertu zaigu jada-
nik anitzek auzapez ikusten
duten diputatua, «euskal
kultur osoaren alde», baina
Baionan bide iragarkiak
euskalduntzearen arazoa ai-
patu diogularik, «hori bar-
nealdean ulertzen dut bai-
na Baionan ez, gaskoinek
presio handia egiten dute,
euskararentzat asko egiten
dela erranez», esan digu.

■ «Argi erakutsi nahi genuen beren aferra
zela, bagenekien kontu guztiak antzinatek
konponduka zeudela» ●

PHILIPPE CAZENAVE

sioa eman duke luzaz bi-
garren egon delako eta
oraindik bigarren jarrai-
tzeke gogorik ez dukeelako.
Gaur egun lehen agertzen
banaiz zerrendan, gogora-
tu behar da izendatu nau-
tela; hemen ez da inposi-

kideekin aldegin zuten ad-
xuanten zerrenda berrituko
zen unea: «Argi erakutsi
nahi genuen beren aferra
zela, bagenekielako kontu
guztiak konponduka zirela
antzinatek. Henri Grenetek
ateak ireki dizkio bere se-

Ixabel Etxeberria

E Z P A L A K

■ GALINDOREN ERASO BERRIA

RODIRGUEZ Galindo koronelak bi argitalpenen aurkako salaketa aurkeztuko duela azaldu du. Txalaparta argitaletxearen eskutik kaleratu berria da Pepe Rei kazetariaren «La red Galindo» liburuaren aurka eta hau aurkezteko eginiko publizitatearen aurkako kereila egingo duela azaldu zuen. Liburuaren edukia ikusi ondoren, abokatuek liburuaren bahiketa ere eskatu dezaketela esan dute.

Baina, Pepe Reiren liburuaz gain, Negu Gorriak taldearen «Gure Jarrera» diskoan azaltzen den «Ustelkeria» abestiaren aurkako salaketa ere aurkeztu du Galindok epaitegian. Galindoren ustez, abesti horren bidez bere irudi txarra zabaldu nahi da euskal gazteriaren artean. Galindok azaldu duenez, bere semeen musika zaletasuna dela medio izan zuen abesti honen berri. Eragindako kalteak direla medio, 15 milioi pezetza (682.000 libera

inguru) eskatzen die taldeko partaideei eta Esan Ozenki disketxeari.

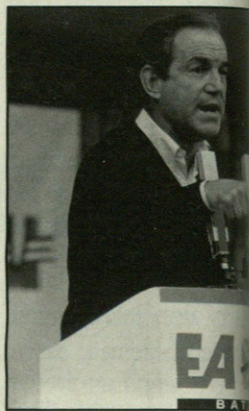
■ AZKARRAGARI EZ DIOTE EUROPAKO PARLAMENTUKO ESKAINUA UTZIKO

ESQUERRA Republicana de Catalunya alderdiak ezezkoa eman dio EAK eginiko eskakizunari. ERC, EA eta BNG elkarrekin aurkeztu ziren Europako Parlamentura eta eskainu bat lortu zuten. Bakoitzak lortutako botoen arabera eskainu hori banatzea erabaki zuten. Hasieran Garaikoetxeak hartu zuen eskainua,

baina hauteskunde autonomikoak zirela eta bere postua behar baino lehenago utzi zuen. Gerora EA eta ERCK akordioa lortu zuten ERCKo Barrerak Strasburgen jarrai zezan legengintzaldia burutu bitartean. Baina akordio hau Azkarraga Madrilgo Kongresurako diputatu izango zelakoan egin zuen EAK, eta lortu ez duenez, Europako eskainua nahi zuen EAK. Azkenean, ERCK ezezkoa eman dio EAri.

■ ZAZPI PRESO JIPOITUAK ESPETXE ALDAKETA BATEAN

ALCALAKO espetxetik Valdemorora zazpi preso eramaten zihoazen goardia zibilek gogorki jipoitu zituzten euskal preso politikoak. Lehenengo jipoia Alcalako espetxean izan zen eta bigarrena Valdemoron. Jipoia Goardia Zibilek eman zieten, espetxeko funtzionariak aurrean zirela. Presoak modulotan sartzeraz ukatu ziren mediku forenseak ikusten ez zituen bitartean.

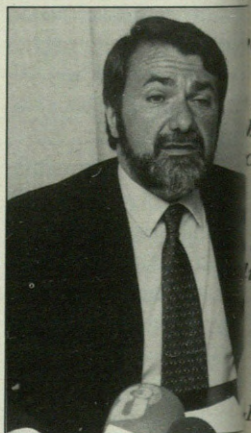

«EA existituko ez balitz asmatu egin beharko litzateke. Izen horrekin eta beste batekin, eraikuntza nazionala egiteko gure idar oinarritzen den proiektu baten beharra dago».

Karlos Garaikoetxea, EA lehendakaria.
El Mundo, 93-VI-27

«Demokristaua eta kontserbadorea izatea ezinezkoa da».

Jon Urresti, EGiko Kamp Harremanetako arduraduna.
Deia, 93-VI-27

«Ezker erradikal berria ETaren aurka doazenez gidoituko dute».

Jaime Mayor Oreja, EA lehendakaria.
El Correo Español, 93-VI-27

«Gobernuan sartzea, zaila
ezezik, alferrikakoa ere
iruditzen zait».

Jose Antonio Urbiola,
Napar Buru Batzarreko
lehendakaria.
Egunkaria, 93-VI-27

G O R D E T Z E K O A K

IRUÑEKO UPN-N POSTUEN GERRAN

SANTIAGO Cervera, orain arte betetzen zuen Gai Orokorren Batzordeko lehendakaritza uztekoa zen. Bere ordezkoko gisa Mateo proposatu zuen Cerverak, baina kide guztiak ez ziren gustura geratu. Lehendakaritza honekin batera beste postu bat ere hartzen da, eta postu honetan Fontanak eta Beriainek ere sartu nahi dute.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

«Abel Matutes komisaria beti
egon da euskal kontzertu
ekonomikoaren alde».

Jose Luis Larrea, Ekonomia
eta Ogasun kontseilaria.
Deia, 93-VI-27

«Estatu frantsesa eta
espainiarraren arteko
arremanak ez dira garbiak.

Estatu frantsesak etekin
bandiak atera ditu historio
bonetan. Kontratu bikainak
ortu ditu. Funtzinari ugarik
ere beraien bizitza honen
bidez konpondu dute, diru
aldetik. Agian Frantziak ez
du arazoa konpontzea nahi».

Filipe Casabonne, euskal
preso politiko ohia.
Egin, 93-VII-1

Beldur naiz Elkarri-k ez ote
gaituen engainatuko,
gainera, bakearen aldeko
aldean politizazioa emango
denaren beldur naiz».

Abel Uceda, La Fundacion
elkarteko lehendakaria.
Deia, 93-VII-1

JAVIER AYESA

Aurtengo San Ferminetako programazioa dela eta arazoak sortu dira alderdi ezberdinen artean. Alderdi gehienak ez dira gustura agertu San Fermin hauetan Udaleko talde nagusiak, UPNk izan duen jarrerarekin, oso aukera gutxi izan baitute beste alderdiek beraien iritzia azaltzeko. EAKo Javier Ayesa adibidez, kexu azaldu zen festetako programa batzarrean eztabaidatu gabe onartu zelako. Ayesak azaldu zuenez, «Riau-Riau izenekoa aurten ez dela egingo ere azken momentuan programazioa jasotzerakoan jakin dugu» ●

ALFREDO JAIME

Iruñeko alkateak denerako du erantzuna, eta ez zen batere larritu salaketa hauek entzutean. Iruñeko alkatearen esanetan, «Ayesa programazioa egunkari bakar batean atera delako ari da protestaka, ez beste ezerengatik». Riau-Riauari dagokionez ere ez zuen inolako zalantzarik izan berak bere kabuz promagramaziotik kentzea erabaki zuela esaterakoan. «Riau-Riauarekin zer egin erabakitze nire buruari egin nion kontsulta, Udaleko buru bezala horretarako kompetentziarik badudalako». Ez zuen oso jarrera demokratikoa azaldu Iruñeko alkateak ●

Bagdag, promozioaren hiriburu

AZKEN bolada honetan, «gerra jauntxo»-en kontzeptua gero eta gehiago erabiltzen da. Batez ere mendebaldeko komunikabideen artean. «Gerra jauntxo» hauek goraipatzeko inongo asmorik gabe, mendebaldeari komeni zaio gerrazaleak eta gaiztoak nortzuk diren argi gera dadin. Bakezaleak eta onak nortzuk diren jakiteko, noski.

Bakezale nagusiak, ordea, Irak erasotu zuen berriro munduko bake-tsu guztien izenean. Denbora pasatu ahala ikus daizteke hobeto zeintzuk izan diren Basamortuko Ekaitza haren emaitzak. Mahai azpiko helburu guztiak lortu ziren seguruenik, arma-

gintza industriaren erreaktibazioa EEBBetan, ordena berriaren gidaritza zahaztapena, EEBBetako interes estrategikoen defentsa —petrolio esaterako— eta, besteak beste, Ekialde Erdiko indar oreka berlotzea. Irakiarrak egotzi zituzten Kuwaitetik baina Kuwaiten ez da oraindik demokraziaren aztarnarik, orduan ziurtatzen zen moduan. Ezta Golkoko gainerako monarkia txikietan.

Orduan, Iraken jokaera zela eta estatubatuarrek oso joko samurra izan zuten. Gaur egun, ordea, aitzakia ezin eskasagoa izan da: George Bush lehendakari ohiaren aurka Saddam

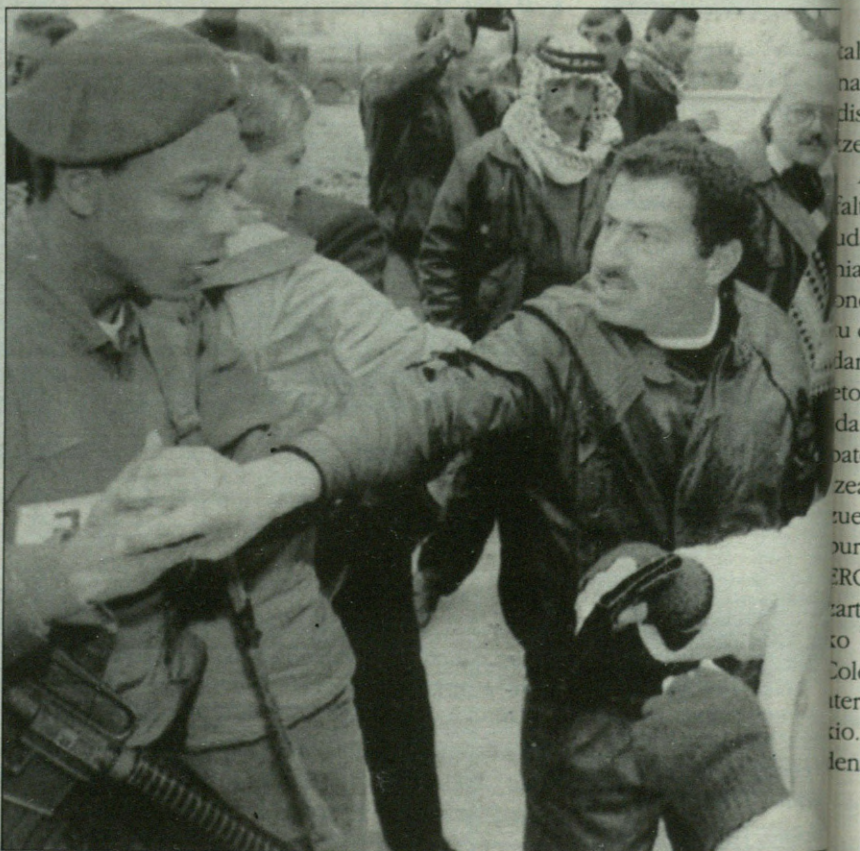
Husseinek prestatutako bali-
atentatu bat. Egungo nazioarteko
egoeran EEBBek duten nagusitas-
narekin, larru sendoz jokatzeko
guztiak zabalik dauzkate. Aitza-
gutxi eta txikiak behar dituzte han-
hemen gura duten moduan jokai-
ko. Bill Clintonek samur ikasi du
kaskarreko garaietan zer egin be-
den. Mamua kutxatik atera eta egi-
eman. Bushen garaian sortu zuen
mamua eta orain lan erraza izan
Clintonek. Agintariek badakite
tubatuareiri indar irudia saldu be-
zaia eta esku gogorrak ondo sal-
duela. Clintonek nazioarteko ord-
berrian babestu du bere prome-

1991ko abenduan Madrilén esperantzaz baina baikortasun handi barik hasi ziren

Ekialde Erdiko bake negoziaketek ez dute aurrera egiteko biderik aurkitzen. Hizketaldien hamargarren errondak ere porrot egin du eta lurralde

okupatuetakoko egoera baretu baino harrotu egin da azken bi urte hauetan.

EEBBek prozesuaren geldituena desblokatzeko egin beharreko proposamen ospetsua ez da ondo hartu izan ez palestinar ez israeldarren aldetik. Lurralde okupatuetakoko autonomia prozesuari buruzko negoziaketetan ez litzateke Jerusalemez berba egingo. Palestinarrek ez dute horrelakorik onartzen eta israeldarrek ez dute entzun ere gura etorkizunean Jerusalemen subiranotasunaz berba egin daitekeenik. Oraindik, dena den, elkarren aurrean jartzen dira.

pertsonala eta gainerako potentziak, mutur okerra agertu arren, irentsi beharrean izan dira.

EZKERRA Republicanana de Catalunya pozik ageri izan da Madrilerako lortutako diputatuarekin. Azken hiru zupalau urteetan Kataluniako independentismoa bere inguruan biltzeko ahaleginak fruituak eman ditu bate-tik, baina oraindik oso prozesu nahastua dela ere agerian dago. Sakabanatutako sektore independentista ugari ez dute begi onez ikusten ERCren protagonismo maila handia, baina emaitzen arabera, lorpenak ere izan ditu zalantza barik. Ikusi besterik ez Crida nola bereganatu duen. Ka-

Agintariak badakite estatubatuarrei indar irudia saldu behar zaie

Kataluniako independentismoan argi nagusienetakoa zena joan zen astean disolbatu zen, bere lekua ERCk har-zen zuela aitortuz.

Alabaina, arazoak ere ez zaizkio falta ERCri, horren adibide Frantziako udal hauteskundeetan Ipar Katalu-nian ERCk lortutako emaitza eskas-ondorioz Ipar Kataluniako ERCn sor-tu den banaketa. Banaketa honen gi-darritza Pere Bascompteren eskutik etorri da eta Angel Colom ERCko dazkari nagusiari bidalitako gutun batean, erabaki erabat okerra har-zeaz eta bere protagonismoaz salatu zuen. Pere Bascompte Terra Lliureko buruzagietakoa izan zen eta gero, ERCren operazio bat medio, bergi-tarteratzea onartu zuen Terra Lliure-to beste zenbait kiderekin. Orduan Colomek operazio hari etekin ederra itera bazion, orain kontrakoa dator-tio. Eragin orokorra ikusteko dago, lena den.

Lukas Martinez

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Nazio Batuak pikutara!

MUNDU ordena berrian ez da ezkerraldearen pentsamoldea soilik krisian edo berregituraketa baten bila dabilena. Hara hor Nazio Batuen Erakundearen *giza interbentzioak* Golkoko Gerratik hona ikusteko aktibaz (Yugoeslavia, Somalia, Angola...) edo pasibaz (Pales-tina, Haiti, Sahara...) bere porrotaren frog nabarmena.

New York-eko edifizio-adreilu erraldoi horren paseiluetatik diploma-tikoak, burokrata eta kazetariak bueltaka ari dira, ea zelako aldaketak behar diren, aro berriari eusteko. Batzuen ustez 1945 eta gero superpo-tentzien oreka ongi lortu bazen ere, Segurtasun Kontseiluko konposa-keta eta beto eskubidearekin, Gaur Bigarren Mundua ia desagerturik dagoenean, nondik jo behar dis-kutitzen ari da.

ZAZPI potentzia kapitalis-tentzat (G-7) beto eskubide eta Segurtasun Kontseiluaren par-taidetzaren ugalketa litzateke bide bat, baina Hegoaren kideei ere zerbait eskaini behar zaie, ezta?

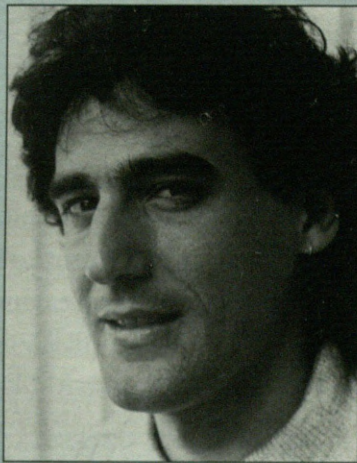
Brasil, Nigeria, Indonesia eta India izan zitezkeen bere konti-nteen ordezkariak Segurtasun Kontseilu berrian, Iparra/Hegoaren desoreka baretzeko. Herrialde populatuena dira eta pisu handia dute bere erregioe-tan.

Ez dago *siatu quo*-aren ganbio errezik, eta tintontzian geratzen dia milaka galdera. Nola orekatu Klub Nuklearraren partaideen eragina? Segurtasun Kontseiluaren ordezkari-za iraunkorra ala denborala? Be-toaren pribilegioa mantenduko da? Sekretupean segituko dute bere deliberazioek?

Seguru nago laster aldaketa batzuk jarriko direla martxan, Nazio Batuen esku eta aurpegi zikinak garbitzeko ahaleginetan. Baina ezin dugu ahaztu Nazio Batuek eta bere ama Nazioen Elkargoak, potentzi inperialista eta kolonialen arteko gatazkak frenatzeko papera izan du-tela, eta agian funtzio hori bukatu dela eta ez da negar egiteko.

BILTZAR Nagusian azkenengo hiru urtetan 20 kide berri inguruk jezarlekua lortu du, baina izango da noizbait lekuri-estadurik gabeko nazioentzat?

Zutabe honetatik despedida moduan zera adierazi nahi nuke, Nazio Batuak nazioarteko instituzio kontserbadore eta mendealdeko estatu kapitalisten interesen aldekoak direla. Amerikako Estatu Batuek bere presupostuaren laurden bat ipintzen badute, ez da gehiagorik esan behar. Pikutara badoaz hobeto!

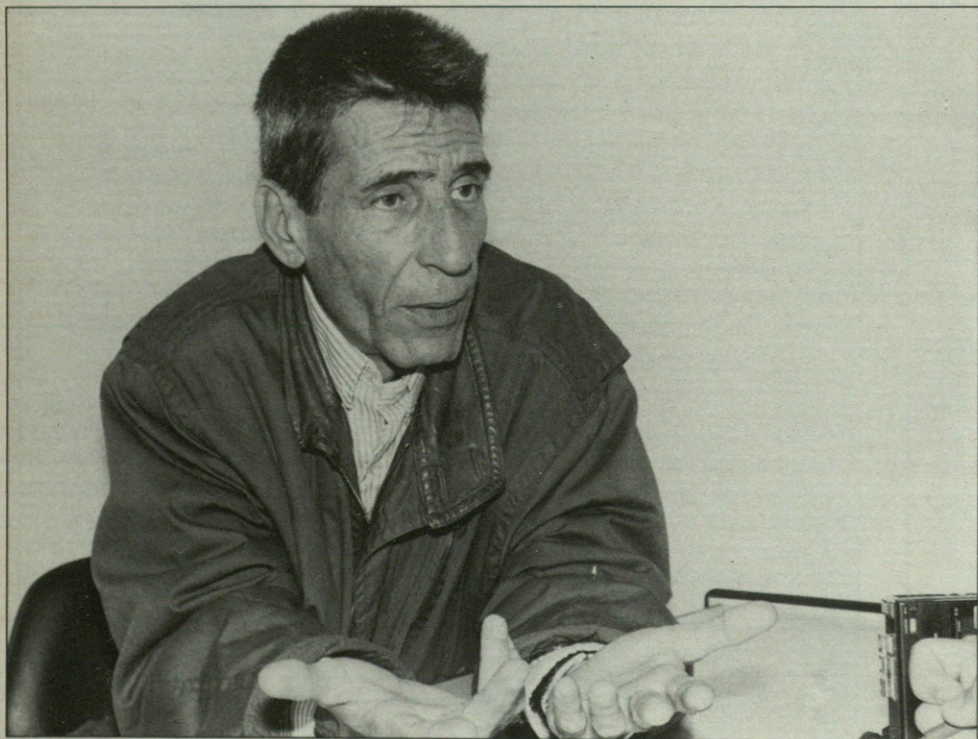
INAKI BARCENA

EHuko zuzenbideko irakaslea

Manuel Somoza, Habana Cuba iratiaren zuzendaria

«Kuba begirunean oinarritutako edozer onartzeko prest dago»

Kazetariak dira eta Kubako errealitatearen berri ematera hurbildu zaizkigu Euskal Herrira. Bertako komunikabideok Kubako berriak nola jaso eta zabaltzen ditugunari buruzko kezka azaldu digute eta, bide batez, Kubako egungo egoeraren berri eman. Manuel Somoza, 47 urtekoa eta Rigo Diaz bere lankidea, 28koa. Biak irratigintzan murgilduak eta biak iraultza kubatarraren defentsarekin konprometituak.

Manuel Somozaaren esanetan, ekonomiaren berrantolaketa da orain garrantzitsuen.

ARGIA. Baliabide aldaketa. Kubaren egoera gero eta larriagoa da, noiz arte egingo da abal izango dio egungo egoerari?.

MANUEL SOMOZA

Kuba ekonomiaren berrantolaketa prozesu batean sartuta dago eta erronka handia gusia eskasia gainditzeko da baina hori urteetako konpromisoa da, ez bizpahiru urteko. Alabaina, hobeto ulertzen da egoera horren sustraia. Egoera joko nuke. Hirugarren Mundu Gerra duaren barruan kokatuta dago har da Kuba eta azken urteetan izugarritzko arazoak rakuntzak egin dira. Latinoamerikako beste herrialde askorekin erkatzea da terik ez dago.

Nolabait ere EEBi behartuta, Kubak Europa ekialdeko herrialdeekin listekin kontaktatu zuen bere ekonomia harreman horietan oinarritu. Gaur bat-batean, ekialdeko herrialde hori erortzean Kubak atzerri merkataritzaren erremianen % 85 galdu zuen FMI eta Mundu Bankuaren mailegutzarik ere ez zuten.

horrez gain, aspirina bera erostea galarazten duen blokaketa basati bat ere hor dago. Guzti horri gehitzen badizkiozu gainera proiektu berria den eredu baten berrezko akatsak, ez baitago gauzak nola egin behar ditugun azaltzen duen libururik, egungo egoerara helitzen zara.

A. Prozesu horretan atzerriko kapitalari lekua uztea oso garrantzitsua da, baina nola kontrolatu bonek izan ditzakeen arrisku potentziala?

M.S. Sektore oso jakinetan parte hartu behar du eta ekonomia atzerriko kapitalen esku gera ez dadin oreka topatu behar da. Partehartze guztia enpresa mistoekin egiten da, estatuarekin erdibana, nahiz eta badauden salbuespenak.

Gaur egun petrolioaren gure ekonomia erdiztatzen da, eta Kuba hor ari da egiten bere esfortzurik garrantzitsuenak. Kubak bere garai onenetan petroliotik 12 kontsumatzen bazuen gaur egun 6 erosteko besterik ez du. Extraofizialki esan diezazazuket egun egiten ari den politikarekin, petrolioari dagokionez, bost urte barru Kubak bere burua horni dezakeela.

Eta ezin utzi aipatu barik turismoa, Kuban hazkundera ezagutu duen esparru ekonomiko bakarra (% 30 1991tik 1992ra eta beste % 30etik gora 1993ko lehen sei hilabeteetan).

Guzti horrek eguneroko bizitzan nola eragiten duen? Oraingo ezertan, diru guzti hori inbertsio berriak eta funtsezko produktuen erosketarako erabiltzen baita: esnea, xaboia... Guzti horrek nekea dakar, noski. Baina Kubako inmigrazioa ezin daiteke zentzu horretan bakarrik aztertu, Latinoamerikan mugimendu migratorioak oso hedatu eta sustraituak daudelako. Kuban akats asko daude eta mila gauza hobetzeko, eta mundu guztiak formula miraritsuak eskaintzen dizkigu. Guk eskatzen dugun bakarria begirunea da, guk gure bidea egiteko eskubidea. Nikaragua sandinista, adibidez, ez zen marxista, sozialdemokrata zen, baina hala ere ez zioten garatzen utzi. Suedian egin daitekeena Latinoamerikan ezin da egin.

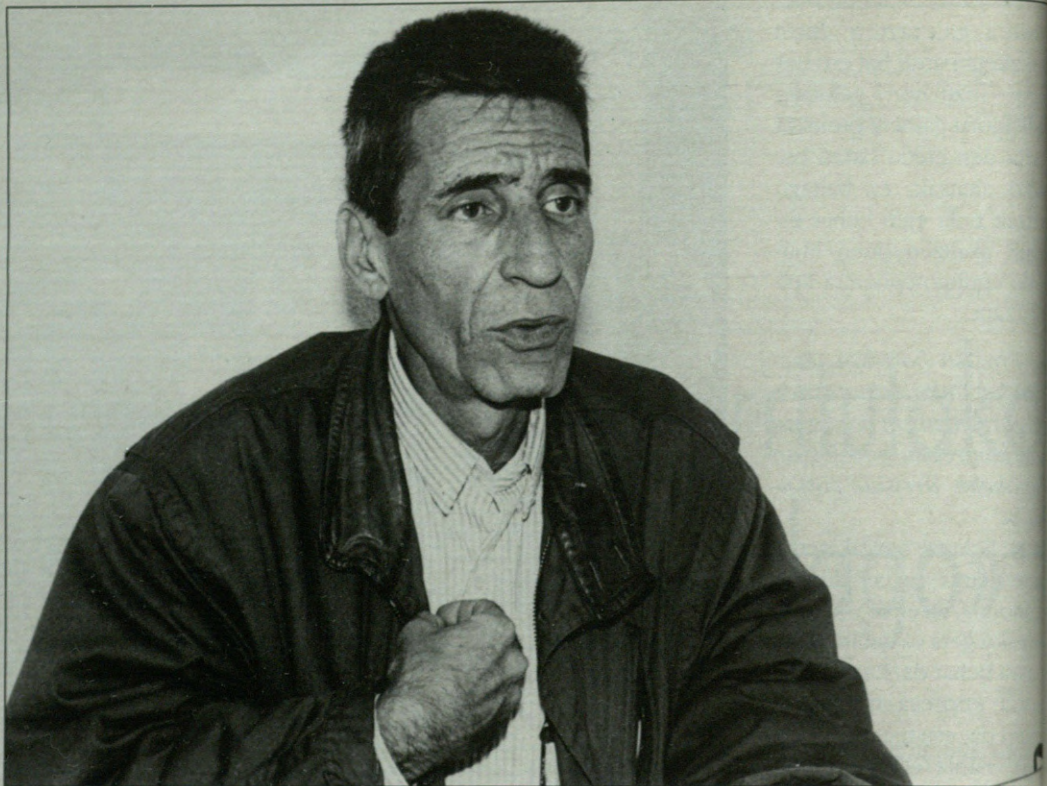
A. Izan duen garapen maila ukatu barik, askatasunen eremuan izan dituen

Manuel Somoza eta Rigo Diaz irrati gizonak dira, kubako iraultzarekin konprometitutako kazetariak, azaltzen digutenez, Kubako kazetari gehientsuenak legez. Gura dutena adierazteko libre diren galdetzean, «ez zuek baino gutxiago, ez gehiago» azaltzen digute.

«Kazetaritzaren inpartzialitate ospetsu hori Kuba, Frantzia zein EEBBetan ikusteko dago oraindik» ●

Somozak
dioskunez,
kubatarrak
kokoteraino daude
euren arazoetatik
nola atera behar
diren azaldu gura
dizkieten
guztiekin, eta
eskatzen duen
bakarra da «guri
gure bidea egiten
utx diezaguten».

akatsak aipatzen dira: oposizioari jartzen zaizkion oztopoak, adierazpen askatasuna...

M.S. Azken hauteskundei buruzko adibide bat jarriko dizut. Espainiako «ABC» egunkarian azaltzen zen, oposizioaren arabera, % 31,5eko abstentzioa izan zela, ehuneko eta guzti. Sinestegaitza. Kubako oposizioa datuak horren zehatz eskaintzeko bezain indartsu balitz, egun horretatik aurrera, Kubak dituen arazo guztiekin gainera, iraultzak ez luke 24 ordu iraungo. Kubako egungo oposizioak ez du indarrik eta bere kritika guztiekin, kubatarren gehiengo sistemaekin bat dator. Botoa ematea ez da beharrezkoa Kuban. Alabaina, jendea bozkatzera presioz behartzen dela esaten da. Baina, nork ikusten du gortina batzuen artean herritarrek papertxoan zer jartzen duen? Hala ere, paper txuri eta baliogabeak % 8ra ere ez ziren iritsi.

A. Zuk kazetari moduan nabi duzuna esan dezakezu? Debekatzen al zaizu zerbait?

M.S. Kazetaritza kubatarren ezaugarri nagusia iraultzaren defentsa da. Zintotasun osoz diotsut: inpartzialitate ospetsu hori Kuba, Frantzia zein EEBBetan ikusteko dago oraindik.

■ «Bozkatzeko presioa dagoela aipatzen da; baina, nork ikusten du herritarrek gortina ostean zer egiten duen?» ●

Ez daukagu zuk izan dezakezun askatasun maila, ez txikiagoa ez handiagoa. Izan gara Eusko Jaurlaritzaren irratian, eta arduradunekin laguntza eta abarrez hitz egin dugu, baina irratian Kubako arazoez hitz egitea ez zen posible.

Egungo Kubako gizartearen proiektu zehatz bat defenditzen dugu, besteak beste zein kazetaritza egiten nahi

dugun pentsatzeko aukerarik ere ez dugulako izan. Kazetaritza kubatarrek erasokorra izan behar du, iritzi kazetaritza askoz gehiago landu behar du, eta gauza gehiago. Baina egungo egoeran, gure hausnarketa zera da, zer da garrantzitsuagoa erreformatzea ala defenditzea?

Kubak boto zuzenaren alde, boto ez zuzena aukeratu zuen. Beti salatu izan zaigu hori, orduan zuzen ez izatea. Orain egin da hori urrats handi bat da. Baina hori oihartzun eskasa ematen zaio. Ikustekoa zen bizitza gizon horrek kalean prozesua azaltzen jarduten zenean zein erakargarritasun mailan handia zuen. Atzeriko kazetariak hartu zuten hura, gutxiak kontatu zuten.

A. Zein esperantza duzu Clintonekin?

M.S. Gutxi. Aldaketa berrakarra tonuarena da, hunkuntza mailan zerbait baritzen da. Keinu batzuk dira, gutxi baina zerbait da. Kubaren aldetik ere tonu aldaketa bat dago, kontu handiarekin erabiltzen da hunkuntza. Begirunean oinarritutako edozer onartzeko prest dago; guk beraie beraie guri.

A. Hauteskunde sistema berria lehen urrats bat moduan hartu behar da?

M.S. Bai, eta bide horretan jarraitu behar da. Baina Kubarentzat garrantzitsuenak da kudeaketan herriak parte hartzea, eta sistema honek herritarren partehartze handiagoa eskaintzen du. Kubako iraultzaren instituzionalizazioa hasi zenean, 70eko hamarkadaren hasieran,

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER ANDONAEGUI; C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azuene Kalea, 12
TRINTXERPE

**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de Lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Eliceagi kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jabetasaren atzean)
HONDARRIBIA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR

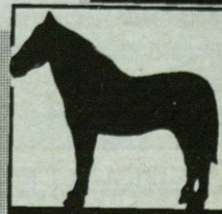

EKO AIETE
Exaidi Saila
AIETE - DONOSTIA

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

HISTORIA ETA GERO

■ CRAXI PSOE-REKIN
EUROPAKO
LEGE BILTZARRERA

BAI, ez da irakurketa okerraren ondorioa. Zenbait zurrumurruren arabera, Bettino Craxi Italiako Alderdi Sozialistaren (PSI) buruzagi ohia PSOEko zerrendetatik hel daiteke Europako Legebiltzarrera. Zurrumurrua Italiako «La Repubblica» egunkari indartsuenak kaleratu du. Hala ere, aurretik ere entzun izan zen PSFren zerrendetan ere jon zitekeela akaso. Azken zurrumurru hau gezurtatuta geratu zen eta azken honek zentzu handirik ez badu ere, oraindik gezurtatu barik dago. Sozialisten arteko elkartasunak ez bide du funtzionatuko kasu honetan.

■ VATIKANO ETA
POLONIA

JAKINA da Vatikanok Poloniako populazio eta agintariengan duen eragina, eta fruituak ere ateratzen ditu egoera honetatik. «Rzeczpospolita» egunkariak jakinarazi zuenez, bi estatuen arteko akordio sekretu bat sinatu da duela gutxi. Honen arabera, katixima eskoletan eskaintzen jarrai-

tuko da, elizak zerga abantaila ugari eskuratuko ditu eta, azkenik, akordio bitxiena: katolikoek euren ezkontz onarpen berehalakoa nahi dute, hots orain arteko alkateen onarpen beharrik ez izatea.

■ ANIMALIA BITXIEN
ESPORTAZIOA SESB
OHIAN.

SOBIETAR BATASUN ohian gero eta gauza bitxiagoak gertatzen dira. Horietako asko eta asko dirua edo baliabideak lortzeagatik. Egoera ekonomiko larriak eta bizitzako esparru ugari-ko araudi ezaz gero eta gehiago izango bide direnak. Azkenengo aurkikuntza animalia bitxiaren esportazioa izan da eta, antza denez, dagoeneko 2.000tik gora animalia bitxi esportatuak izan dira Europako Komunitaterantz, legez kanpoko bideak erabiliz. Txoriak eta tximinoak dira espezie esportatuenak. Poloniar poliziek mugan desagindako azken operazioetako batean, Arabiar Emiratu Batuetako erosle batzuk, zenbait belatzengatik 100.000 pezetatik gora (4.500 bat libera) ordaindu zituzten.

ELE ME LE

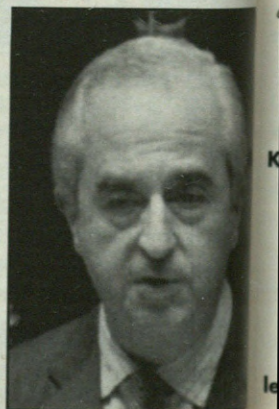

«Gaur egun Kubak dituen baliabideak urrienak dira (...) Clintonen Administrazioa ez da besterik bezain erasokorra agertu. Egia da aldaketak izan daitezkeen baina ez litzateke egiazko baikortasun gehiegi agertzea».

Fidel Castro, Kubako estatuburua.

«EEBBek altzairu europarraren esportazioa aurkako neurri justifikaezinak ezabatu eta GATTen ezin izango da akordiorik lortu».

Edouard Balladur, Frantziako lehen ministroa.

O I H A R T Z U N A K

EREMU POLITIKOAREN ALDAKETAK AUERRERA ITALIAN

ALDAKETA azkarrak gertatzen ari dira Italiako politikaren munduan eta joan den hilaren hasierako udal hauteskundeak aldaketa prozesu hau oso urrutiraino hel daitekeela erakutsi zuten. Ipar Legaren iparraldetik hegoalderako abiada geraezina ezin nabarmenago geratu zen. Halaber, argi geratu da Alderdi Dekokristauak benetan sakondu beharko duela bere erreforma prozesuan, lehen zena berriro izan gura badu. Ezker-zentroaren aldetik, ordea, PDSk (PCI ohia) bere postua mantendu bai baina ezkerretik Bifundazio Komunistak (PCI ohiko ezker aldeko banaketa) gertutik jarraitzen ditu bere urratsak. Milan eta Turin moduko herri esanguratsuetan, esaterako, atzean utzi zuen PDS. Legakoen aurka, dena den, badirudi ezer egiterik ez daukatela, eta honen erakusle izan liteke Milan, bien artean ere ez baitzuten lortu Legakoei alkatetza kentzea; ezta gutxiagorik ere.

TXEKARRAK ETA ESLOVAKIARRAK EUROPAKO KONTSEILUAN

EKAINAREN 30ean Europako Kontseiluak Txekar Errepublika eta Eslovakia onartzea erabaki zuen. Lehenbiziko aldiz erakundearen historian kide berri baten onarpena erabateko adostasun barik lortu zen, Hungaria eta Liechtenstein abstenitu egin baitziren. Lehenak Eslovakiak gutxiengo hungariarraren eskubideak zapaltzen ei dituelako eta bigarrenak lehengo Txekoslovakiak zein oraingo estatu biek izaera diplomatikoa ez diotelako onartzen. Zuzengarri bat medio, ordea, Hungariak Eslovakia barneko gutxiengoa gertutik jarraitzeko agindua lortu zuen.

«Sarritan azaldu dugu ez dugula arma nuklearrik. Ez dugu berauek egiteko arrazoirik. Bonba bat edo bi lortuko bagenitu ere, zer lortuko genuke EEBBek dituzten milaka bonben aurrean.»

Kim Hyong U, Ipar Koreako Atzerri ministroa.

«Izetbegovic-ek erabaki egin bebarko du estatua ala komunitate musulmana ordezkatu duen.»

Franjo Boras, Bosniako lehendakaritza bateratuko ordezkari kroaziarra.

Herr Lopez, Zornotzako superreroia

Jose Ignacio Lopez de Arriortua, Josin langunentzat, Iñaki ezagunentzat eta Superlopez gainontzekoontzat. Hornitzaileen artean mamua, enpresarientzat mirakulu gizona, Eusko Jaurlaritzarentzat itxaropena. Nola izendatzen dugun edo enpresa gizon bezala zein adjetibo merezi duen ez du garrantzirik. Nola edo hala, gorrotoak eta amodioak eragitea lortzen du. Manu Alvarez eta Maria Aranak, «El Correo español»-eko kazetariak, berari buruzko liburua argitaratu dute.

■ Jose Ignacio Lopez de Arriortua 1941eko urtarrilaren 18an jaio zen Nafarroa izeneko Zornotzako auzunean (Bizkaia). Jose Ignazio eta Maria Jesus, bere arreba, baserrian jaio ziren, nahiz eta aita Izar burdingintza enpresako langilea izan. Ama—SuperLopez enstet, «etxe-ko azkarrena eta benetan agintaria», etxe-ko andrea zen.

■ Bi urte zituela, irakurtzen zekien eta «La Gaceta del Norte» egunkaria besopean, aitari galdetzen zizkion bere zalantza guztiak. Bilboko Ingenieritza Eskolako Matematika alorreko 110. promozio-ko kidea da (1966).

Bere klasean gaur egun euskal klase ekonomikoan zeregin handiak dituzten gizonak zeuden: Jose Maria Vizcaino, Confedebaskek o lehendakaria; Nicolas Uribarri, Bizkaiko Labe Garaietako Plangintza eta Garapen zuzendaria; Miguel Angel Canalejo, Alcateleko lehendakaria eta Jose Angel Rebollo, zinema zuzendaria. Vizcainok esandako esaldiak oso ondo laburtzen du Jose Ignacio Lopez de Arriortuaren garrantzia Ingenieritza Eskolan: «Gutako norbaiti galdetuz gero gure promoziotik zein ez zen izango munduko auto enpresa garrantzitsuenetako

lehenakariordea, erantzuna erabatekoa izango litzateke: Jose Ignacio Lopez de Arriortua».

■ Bere aitak lan egiten zuen enpresan, Izar, hasi zen lanean, baina ikasle bezala. Gero Idom, Bizkaiko Labe Garaiak, Westinghouse eta Firestonen aritu zen ingeniari. Westinghouse eta Firestonen jaio zen «langile jauna» kontzeptua, eta buzoa jantzita denbora gehiago ematen zuen lantegian bere bulegoan baino. Baina 1975an, Firestoneko langileek inoiz ezagutu gabeko 72 eguneko greba burutu zuten, Arriortuaren metodoak zirela eta. 2.000 langile kaleratu baziren haisera batean, epaia langileen alde atera eta azkenen 16 langile geratu ziren kalean.

■ Burugogorra da, eta oso etikoak ez diren tresnak erabiltzeko gai omen da bere helburuak betetzeko ●

Arriortuaren plangintza atzera bota zen.

■ Nagusi bezala izan dute, ez dira ados jartzen. Batzuek aita izpiritual bezala jartzen dute —eta egia da, bera mugitu den bakoitzean hainbat zuzendarik jarraitu diotela joan den enpresara—, eta beste batzuen ustez, ustiatzaile hutsa da. Hornitzaileek gorrotatzen dute, negoziaketetan oso gogorra delako —Alemaniako General Motors-eko hornitzaileek «Russelheimeneko urkatzailea» deitzen diote—. Barrea lasa asko ateratzen zaio eta ez du erretzen, ez du edaten eta berak diseinatutako dieta jarraitzen du. Bere kolaboratzaile zuzenenak ere *men sana in copore sano*-ren jarraitzaileak dira. Busturia, Margari Urkiza bere emaztearen —izan duen emaztegai bakarra— herria maitatzen du, katolikoa da —Zornotzako Adoracion Nocturnako kidea zen— eta bere lehenengo dotrina lana da.

■ Ondo menperatzen duen hizkuntza bakarra euskara bada ere, ez ditu arazo asko izan hizkuntzekin. Hala eta

gutziz ere, gazteleraz ez du ondo hitz egiten eta ingelesari izugarritzko ostikadak ematen dizkio. Alemaniarekin ez da oso ondo moldatzen eta horregatik bere kolaboratzaileekin ingelez hitz egiten du, *«horrela, gutxienez, maila berean gaude»*.

■ Bere kolaboratzaileek eskuineko eskumuturrean daramate erlojua. Hauxe Arriortuaren neurri bat izan zen, General Motorseko garaietakoa. Enpresaren galera ekonomikoak gainditu arte, bera eta kolaboratzaile guztiek goizero gogoratuko zuten helburua eskuineko eskumuturrean erlojua jartzean. Neurri hau, Alberto Praderak, Bizkaiko diputatu nagusia eta Jose Ignazio Berroetak jarraitu dute. Helburua: Zornotzan lantegi bat jarri behar dela gogoratu.

■ Burugogorra eta handinahia, bere helburuak lortzeko oso etikoak ez diren tresnak erabiltzeko gai da. Horregatik maitatzen dute enpresariak, emaitzak eskaintzen dituelako. General Motorsen eman zituen 11

General Motorsetik alde egin zuenean, Wall Streeteko burtsan enpresa honen akzioen prezioa jaitsi egin zen. Inoiz ezagututako auto enpresen arteko gerra zabaldu zen, dena beregatik. SuperLopezek enpresariak maitatzen duten zerbait eskaintzen du: emaitzak.

hilabeteetan 238.000 milioi pezeta (10.120 milioi libera) aurreztu zituen enpresarentzat. Horregatik, Volkswagenek bost urtetan ordainduko dizkion 2.300 mi-

lio pezetako soldata inbertsio errentagarritzat hartzen da. Wall Streeteko burtsak gorabeherak izan zituen SuperLopezaren joan etorriekin. Azkenean, Wolsburge-

ra joan zenean, General Motorseko akzioen prezioa jaitsi egin zen.

Myriam Gartzia

LEHIATILATIK

Ur lohiak garbitzeko 128.000 milioi

EUROPAKO Elkarateak uren kalitatean markatzen dituen baldintzak betetzeko 128.000 milioi pezeta (5.800 bat libera) gastatu behar ditu Euskal Autonomi Elkarateak mende honen bukaera arte, 150.000 milioitik gora Hego Euskal Herriak. Gaur EAEko biztanleek erabiltzen duten uraren % 5 bakarrik garbitzen da Europako agintariak zehaztu baldintzetan, beste % 40ren tratamendua hobetu beharra dago, eta beste % 55ena zuzenean isurtzen da ibaietara.

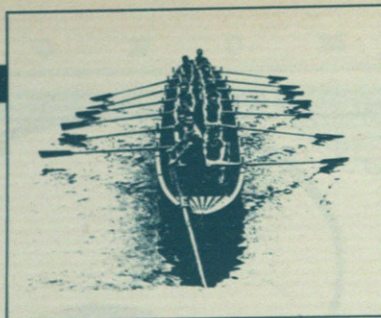
Inbertsio horien zati nagusia Bilbo metropoli gunean egin behar da:

52.000 milioi pezetak erraz gaudituko ditu. Oiarzun eta Urumearen artean 14.000 milioiko gastua behar dute, Oriak 14.000tik gorakoa, Debak 13.000 milioitik gorakoa, Bidasoak 5.000tik gora, Urolak ia beste 5.000 eta Butroek 4.000 bat. Aipatu dirutzarekin ur guztien garbitzea ez da lortuko: ur zikinak bideratzea bera da lehen helburua, askotan garbiketa bigarren faserako utziz.

Azpiegituretan zati bat doan bezala, inbertsio horien beste atal handiak teknologian doaz, industrian azkenean. Ingurugiroari lotutako industriak

bultzatzeko eta munduan sortzen den informazioa hemen banatzeko Gasteizko Industri sailaren Ihohe erakunde publikoak bulego tekniko ttiki bat dauka, zenbait erreziklaia enpresa babetu ditu —pila edo bateriak birziklatzeko Recipilas, laster olio erabilia tratatzeko irekiko den Ecolink...— eta SPRIrekin cluster bat osatzea aztertzen ari da, ingurugiroarekin lotutako industrientzako zentro teknologiko bat bultzatu eta laguntzak bideratzeko.

Pello Zubiria

KONTXAKO GALERNAREN ZAIN

Kontxako azken ziabogan guztien aurretik izateko helburuarekin hasi dute aurtengo arraun denboraldia bertako estropadetan parte hartuko duten 25 klubek. Ordurako bidean, ura bare zein nahasi topatuko dute. Dagoeneko apar pixkat altxatu da. Ikusi behar nor den itsaso nahasian hobekien arraun egiten duena.

EKAINAK 19an eman zaio hasiera aurtengo estropada denboraldiari. 44 ikurrina desberdinek osa-

tzen dute joan den hilean hasitako egitaraua. Hogeita bost unti izango dira lehian arituko direnak. 11 bizkai-

tarak eta 14 gipuzkoarrak. Guztiek egin dituzte urteroko inbertsioak. Batez beste 2,2 milioi pezetako (100.000 libera) prezioa duten traineruak, materiala, bidaiak, entrenamenduak... Hala ere, garaileak aurrikus-teko orduan, iazko lau unti berak dira faborito aurtengoan ere: San Pedroko Arraun Elkarte, Arraun Lagunak, Donibaneko Arraunlariak eta Orio. Azken klub honetako lehendakaria den

Iñaki Sarasuak adierazi du gunaren arabera, ordez beste batzuk ere ezin direla ahaztu faboritoen zerrenda egiterakoan, «*Ur Kirolak ere gora egiteko abalmen duela uste dut. Ez dakit berrera izango den, bori denboraldian zehar ikusi beharko baita, baina uste dut iazko laukotearen partear jar daitekela*».

Iazko Kontxako Bandera izan zen, urtero lege, Liga txapelketa ezean, arraun denboraldiaren gailurra. Klub guztiak estropada horri begira prestatzen dute beren egitaraua. (Argazkia: Ander Gillenea).

Egutegia zehaztu

Urteko egitarauan 44 estropada izateak asko baldintzatzen du talde desberdinen prestaketa. Horrela ezinezkoa denez guztietan parte hartzea, bakoitzak bere egutegia osatzen du helmuga oso konkretu bati begira beti: Kontxako Ikurrina. «*Garbi dago arraunlarien artean denboraldia gailurra estropada baten ezartzen duela*» —dio Sarasuak.

Baina oso zaila da aukeratzeko. Pasai San Pedroko klubaren lehendakaria den Javier Egurrolaren esanetan, Euskadiko Arraunketa Federazioak aurkeztutako traineruen ligan proiektu aproposa da aukeraketa

hori egiteko: «Gu liga horren alde gaude, eta ez gu bakarrik, beste klub guztiak ere alde agertu baitira. Bada garaia bakoitzaren abalmenen arabera sail-

kapen bat egiteko, desoreka handia baitago klub desberdinen artean».

Federazioak datorren urterako utzi behar izan du, ordea, ligaren proiektua.

Proiektu honek dakarren gastua estaliko duen babeslerik ez du topatu federazioak, eta dirua bilakatu da berriro ere arraunaren muga nagusia.

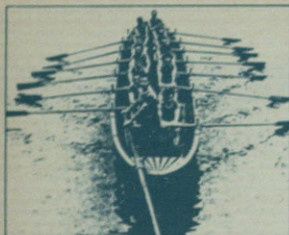
Dopina da denboraldi hasieran gehien aipatu den gaia. Kontrolen baliagarritasuna auzitan jartzen dutenak ere badira. (Argakia: Simal).

Pasaiako Udala

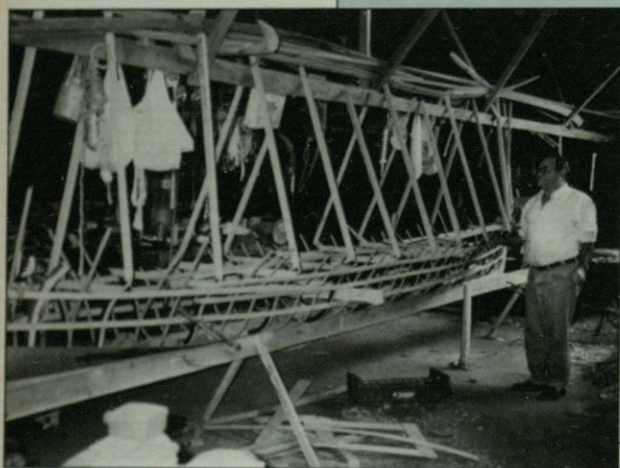
PASAIKO UDALA

**BERTAKO BADIA PAREGABEKO UR GAINEAN
ZABILTZATEN PASAITAR ARRAUNLARI ETA
ZALETU GUZTIEKIN IDENTIFIKATUZ,
GOGOZ AURRERA JARRAITZEKO ANIMOA
TRANSMITITU NAHI DIZUE.**

ARRAUNA • ARRAUNA • ARRAUNA • ARRAUNA • ARRAUNA • ARRAUNA

Vicente Elizondok
betidanik egin ditu
traineruak. Erretiratuta,
batela egiten ari da eskuz,
antzinako moduari
jarraiki.

Traineruen hezurdura X izpiez ikusita

TRAINERUAK eskuz egiten dira. Euskal Herrian hiru egile daude: bi Gipuzkoan, Fontan eta Ikazeta, eta bat Bizkaian, Complas enpresa. Polies-terra eta fibrarekin lehen esperimentuak egin diren

arren, oraindik egurrez-koak egiten dira. Ahalik eta egur arin eta gogorre-nak erabiltzen dira, baita Afrikatik ekarri behar ba-dira ere. Egile bakoitzaren traineruek ezaugarri be-reziak dituzte. Ezaugarri horiek armazoaia (traine-ruaren hezurdura) egite-ko beharrezkoak diren plantiletan agertzen dira. Plantila horien bitartez lis-toiak (armazoiaren eus-karriak) egiten dira, eta trainerua listoitzen de-nean armazoaia jartzen zaio. Armazoiaren zatiak erosi egiten dira, txiki zein handi, eta untzia gogor-tzea da beren betebeha-rra. Zatien elkarren arteko

tartea da egile bakoitzaren sekretuetako bat. Tarte horren baitan baitago traineruaren diseinua eta linea. Armazoaia jarria de-nean, listoiak kendu eta armazoaia forratu behar da. Gora heldu baino lehe-nago, bragerak (tostaren euskarri diren egur zatiak) ezartzen dira. Ondoren, forratzen jarraitu eta ar-mazoiaren goialdean ka-rela jartzen da. Karela, ar-mazoaia brankatik popara lotzen duten bi egur zati luzeak dira. Azkenik, arraunak sartzeko doletak jartzen dira. Trainerua enpastatzea, berdintzea eta margotzea besterik ez da geratzen.

Dirua ez da izan, ordea, denboraldi hasierako izarra. Dopinak kendu dio lehen postua. Arraun Lagunak tal-deko Iñaki Arizmendi, iaz dopin kontrol batean posi-tibo emateagatik urtebetez fitxarik gabe uztea eskatu

agertu iazko proba batean. Azken kasu honek ondori-gehiago izan ditu, Aldas-roren klub bereko parta-iden anitzen aurkako zigorrak eskatu baititu federazioak. Hala ere, denboraldia hasi-denean, arraunlari guz-tauek arraunean ari di-za. Eusko Jaurlaritzan erre-ktu-tsoa aurkeztu ondoren Ga-teiztik zigorrak betetze-derrigorrezkoa ez zela er-baki baitzen behin-behine-ko neurri gisa. Erantzunare-zain dago federazioa, bai-klubak ere, Sarasuak dio-nez, «ez baita serioa kontro-bati uko egin edota kontro-egin ondoren positibo emai-dutenek arraunean jarra-itzzea. Kontrol horiek alfer-rikakoak dirudite». Iskan-lik badira, beraz, arraun-munduan, baina arraun-riek ziabogarako bidean rraituko dute beti ■

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4

Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

■ «Ur Kirolak ere nire faboritoen artean dago; agian gero ez da horrela suertatuko, baina ahalmena du» ●

I. SARASUA (ORIO)

du Euskadiko Federazioak. Pasai Donibaneko Patxi Al-dasororentzat ere zigorra eskatu du federazio honek, kontrol bat egiteko deitua izan zenean ez baitzen

UR GAINeko AZPIJOKOAK

Arraunaren mundua ez da beti ur garden eta bareetako itsasoa izaten. Apustuek aginduta, ikurrina bat irabaztearren euren traineruak ere hondoratzeko gai direnak badira. Ez da inon asmatutako kontua. 1932an Orioko taldeak ikurrina bat irabazi zuen aurreko egunean bere trainerua hondoratu zen arren. Ikurrinik ez zioten eman, noski, baina hor geratu zen euren irabazteko grina. Ez dira bakarrak. Herri bakoitzak du bere amarrua. Barkatu, kondaira esan nahi genuen.

ARAUAK hausteko eginak direla diote, eta garrantzizkoena lehian par-tehartzeari ez baizik eta irabaztea dela diotenak ere ez

dira gutxi. Maxima horien arteko ikur bezala dirua sartzen badugu —apustuaz ari gara, noski—, emaitza harrigarriak lor daitezke. Ez

gara ezer berririk asmatzen ari. Arraun mundua eta martingalak betidanik egon dira batuak. Beste kirol askotan ere bai, baina ia epikoak bihurtu dira norberaren taldeak irabaz dezan zaletuek urteetan zehar egin dituzten ahalegin desberdinak. Kondaira ere bihurtu da bere herrian, esate baterako, «*Sanjuan Mendi*» goitizenez ezaguna zen oriotarrak Bermeoko estropadetan duela mende erdi inguru egin zuena. Orioko trainerua bertan lehian, eta atzean geratzen hasia zela ikusirik, bere baforea hartu eta *arerioen* kaleetara hurbildu zen. Ezjakitunen ba-

tek ezer txarrik ez zuela egin esango du, baina baforeak altzatutako olatuaren eraginez denbora galdu zutenek ez zuten, ziur, berdin pentsatuko. Oriok aurre hartu zien beste guztiei —kasualitatez izan zela esango due-nik ere izango da; hau ere oriotarra izango da, kasualitatez—. Baita ikurrina eskuratu ere.

Estropadak irabazteko modu ez guztiz garbiak aspaldidanik asmatuak dira, beraz. Eta bultzatzaileetako bat, zalantzarik gabe, dirua izan da betidanik. Kirol honen zaletuen artean behin baino gehiagotan entzun ohi den bezala: «*Arrau-*

Munduko patroirik gorriena

ARRAUN mundua ezagutzen hasteko modurik onena bere inguruan sortzen diren zurrumurruen artean arakatzea da. Oso klonplexua baita, bestela,

noizbehinka komunikabideetan entzuten diren hainbat adierazpen ulertzea. Kirola gainditzeko ezinikusiak eta ziztada pozointsuak normalean

aspaldidanik datozen kontuak dira. Horren adibide dugu Claudio Etxeberria oriotarra. «Gorria» ezizenez ezagunagoa, 1951. urtetik, 13 urteko mutiko koskorra zenetik alegia, dabil arraun munduan murgilduta. Bi estropadatan arraunlari lanetan aritu izan den arren, laster 58 urte beteko dituen gizon honek patroir bezala izan ditu bere lorpen gehienak. Eta ez dira gutxi izan.

Bere aldekoek inoiz izan den patroirik onena dela diote, eta lema eskuetan

zuela irabazi dituen 10 ikurrinek hitz horiek indartzen dituzte. Orio, Aginaga, Lasarte —gero Michelin izango zena—, Ibarra, Tolosa, Txapelaundi, Getaria, Aginaga berriro ere, Zumaiia, Zarautz, Kaiku eta Bermeoko traineruek izan dute garaiera txikiko gizon hau gidari lanetan. Urte eta klub desberdin asko, urte batean aldeko zituen aurkako ikusteko hurrengoan. Duela bi urte izan zuen arrauna, eta agur gisara Orio eta Zarauzko traineruen arteko desafioan parte

60ko hamarkadaren amaieran Lasarteko Michelin taldea izan zen nagusi. Espainiako txapelketetan ere bai. Francok berak ematen zituen orduan ikurrinak, argazkian ikusten den bezala. Ikurrina eskuetan duen Gorriaren esanetan, 1968ko txapelketako estropadan bi arraunlarik tongo egin zioten.

nean, apusturik ez bada, ez da saltsarik». Kontxako estropadetara baserriko txekorrik ederrena hartuta apustura zihoazen baserritarrek asko ziren mende hasieran. Duela berrogei urte inguruko arraunlariek diotenez, apustuei esker bi hilabetetako soldataren parekoa eskura zezakeen arraunlari batek. Baita gehiago ere. Gosea nagusi-

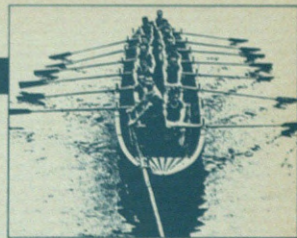
tzen zen garai haietan ez zen txantxetako gauza.

Tongoa izan da, dirua eskuratu asmoz, hainbat arraunlarik erabili izan duten sistema. Atxakia gisa, arraunzaleek datu bat aipatzen dute: urte osoan egunero bi orduz entrenatzen diharduten kirolari hauek egun 400.000 bat pezeta (1.800 libera inguru) eskuratzen dituztela. Eta hori goi

mailako taldeetan arituta Baina itzul gaitezen iragazten. 1946an, adibidez, arraunlari oriotar batzuek Kontxako estropadan tongo egin zutela diote zaletuek, eta 1968an, Espainiako Txapelketarako lehian, Michelin klubeko bi arraunlarik tongo egin ziotela diote orduan patroir lanetan ziharduen Claudio Etxeberria «Gorria»-k. Pedreñak eskuatu zuen ikurrina hura. Etxeberria berak ere tongo egin behar den oso ongi dakielako diote adituek.

Ipurmasailak lokarturik

Batzuk ahal baino gutxiagorik egingez, baziren ahal baino gehiago egin nahian zebiltzanak ere. Ipurmasailak traineruko tostaren kontratengabe igurztearen ondorioz, erlakaiztenak izaten zizuten arraunlari gehienek. 1969ko Kontxako estropadetan, Michelingo arraunlari tolosar batek erlakaiztenaren parean tosta

hartu zuen. Oriokoan bere semea zihoan lemazain, eta bera Zarauzkoan. Aitarenak irabazi zuen, 40 segunduren aldearekin. Arraunaren garairik emankorrenaren lekuko izana, hiru hilabete irauten zuen denboraldia oso labur geratzen da egun bederatzi hilabetez arraunean dabiltzan gazteak ikustean. Gauzak asko aldatu dira nonbait. Baita entrenamendu sistemak ere. Batzuek, sistema berri horretara egokitzen ez duela jakin esaten duten bitartean, berak isilik dirau.

Eta isilik dirau hainbatetan *tongo* egina dela leporatzen diotenen aurrean ere. Erantzunik ez beregandik.

Bere betiko Orion jarraitzen du, baina arraunari buruzko ezer ez du jakin nahi. Ez profesional mailan

Claudio duela bi urte, Zarauzko traineruko patroï gisa, bere semeari eskua emanez.

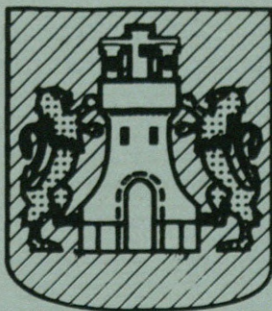
zulatu eta bertan ezarririk arraun egin zuen. Horrelako asmakizunak, ordea, inozenteak suertatzen dira urte anitzez hainbat arraunlarik ipurmasailak anesthesiaturik

zituztela arraun egin izan dutela jakitean. Dopina ez baita oraingo gauza. 60 urtetik gora doazen arraunlari ohi askok adierazitakoaren arabera, pilula ugari hartzen

zituzten estropada garrantzitsuen aurreko egunetan. Inork kontrolatzen ez zituenez, kirolariek klubetako medikuek emandako edozer irensten zuten in-

darra hartzeko zela entzun ondoren. Indarra hartu bai, baina ikurrina eskuratu ondoren lehertu egin diren arraunlarien kasuak asko eta asko izan dira. Baita bidean geratu diren gazteenak ere. Hainbat istorio, hainbat hitz eta esames. Gertaeraren batekin zerikusia izan duen bakoitzak, galdetzean, bere bertsioa kontatuko dizu. Izenak askotan nahastu egingo dira. Izenik ematen badizute behintzat. Amarruzale onei dagokien bezala, amarru onenen egileak ez baititugu inoiz ezagutuko.

Amagoia | ban

Hernaniko Udala
Herriko Arraunlariei

**URETAN EREINDAKO INDARRAK
EMAN DEZALA LEHORREAN UZTA**

BILUZIK HONDAR GAINEAN

Heldu da uda, eguraldi ona, hondartzara joateko garaia, gorputz kremen denboraldia, 'karramarroak' eguzkitarako betaurrekoekin eta mauka motzeko kamisetarekin ateratzen direnekoa... Hondartza, mendia, urtegiak, igerilekuak, parkeak, zelaia, hiriko berdeguneak; edozein toki ona da eguzki izpien energia edateko. Arroparik gabe bada hobe, bainujantzirik gabe, hori kontatu digute nudistek.

GEHIEGI ez badira ere, badaude batzuk. Ibai baten txoko ezkutuetan, urtegien handitasunean galtzen di-

Hondartza nudistetara mota guztietako jendea doa.

renak, sarbide zailak dituzten hondartzatxoetan, mendiko zelai bakartia baliatzen dutenak. Nudistez ari gara. Higienismoa eta naturismoaren filosofiaren jarrera publikoetako, bat bada ere, gaur egun pentsamolde honek ez du garai batetako pisua, eta bere burua nudistatzat jotzen dutenen artean mota eta adin askotako jendea dago.

Sopelan dagoen Larra-

basterra auzuneko hondartza, Espainiako II. Errepublikari garaian ere nudista zela diote herriko zaharrenek. Gaur egun, oraindik mantentzen den ohitura da, nahiz eta nudista ez den gero eta jende gehiago joan hondartza honetara, azken urteotan egin diren sarbideak medio. Gorputza aske uztea, hondar eta urarekin gorputzaren parte guztiak kontaktoan jartzea, inguru-

giroarekin bat egitea... Hauek dira naturismoaren zenbait ideia, horregatik ez da arraroa nudismoa filosofia honen baitan jaiotzea.

Mayen Telletxeak ez du bainujantzi bat aspaldian jantzi. 33 urteko emakume honen ustez, «*bi nudista klase daude: erabat nudistak direnak, hau da, naturismoaren filosofian oinarrituz, jarrera baten bidez tartez adierazten direnak eta 'progreak'.* Hau da, jarrera 'snob' bat izateagatik joaten direnak. Hauek normalean ez dituzte ulertzen naturismoaren arauak, eta neska eta mutilen gorputzak biluziak ikustera baino ez doaz».

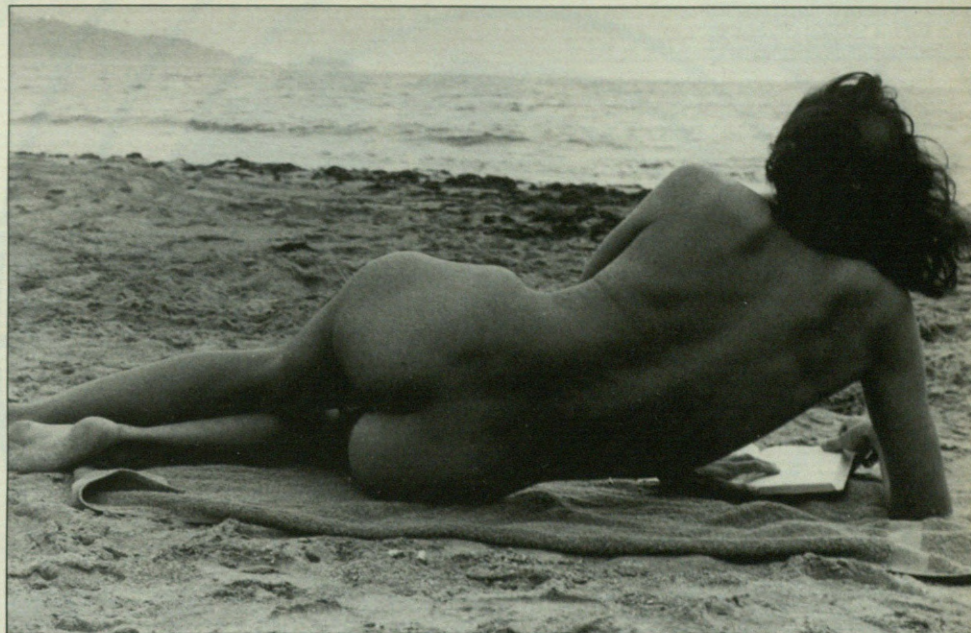
Konplejurik gabe

Normalean, 25 eta 35 urte bitartekoak, emakumeak zein gizonak dira hondartza hauetan ikusten direnak. «*eta oso normala da talde aldarrikatzaileen kideak ikustea bertan. Ekologistak, higienistak, naturistak eta beste talde alternatiboetakoak*», jarraitu du Mayenek. Baina nudismoaren jarraitzaileen artean gero eta gaitz gutxiago daude. «*Berriro logika ere badu, gaztaroen oso lotsati agertzen gaur gorputz biluziekiko eta ez dira beldurrak falta. Beste*

tik, ez ditugu abantzi behar bainujantzien inguruan egiten den publizitea eta modak. Bi hauek eragin handia dute gazte gehienengan».

Dena den, ohitura hau gaurkoa ez izan arren, jarraitzaile gutxi ditu, ANE (Euskadiko Elkarte Naturista) eta ANNA (Nafarroako Elkarte Naturista) taldeetan biltzen direnak. Talde txikiak badira ere, hauetako kideekin hitz egiten saiatu gara, baina ezinezkoa izan zaigu.

Nudista izateak ez du naturista zarenik esan nahi, baina Mayenen ustez, «logikoa da naturaz arduratzen den pertsona nudista izatea. Dena den, errespetatzen ditut beste jarrera batzuk eta nudistak soilik diren pertsonen agerpena positiboa da. Hau da, au-

rrerapauso bezala ikusten dut beldurrak baztertzeko». Norberaren gorputza onartu eta honen ondorioz besteena, eguzkiaren epeltasuna eta uraren kontaktoa

sentitzea, azalaren zati guztiak beltzarantzea... Asko dira nudismoaren abantailak, baina ekintza marjinala izanik, baditu desabantailak. Sorosleen falta batzue-

Hondartza nudistek, sarbide zailak dituzte eta ezkutuko txokoak dira, edo hondartza handien zati batean onartzen den jarduna dugu.

EUSKAL Herrian gutxi dira hondartza nudistak. Gehienetan, hondartza arruntan zatiren bat edota sarbide zailak dituzten hondartzatxoak izaten dira eguzki izpiak biluzik hartzeko tokiak. Hona hemen Euskal Herriko kostaldean aurki daitezkeen hondartza ezagunen zerrenda:

BIZKAIA

* **Sopela:** Larrabasterrako auzunean kokatuta, hondartzaren zati batean nudismoa egiten da, amildegitik gertuago dagoen aldean. Dena den, Larrabasterra auzunea Sopelakoa bada ere, hondartzaren zati nudista hau Getxoko Udalaren barrutian dago. Azken urteotan, hobekuntzak egin dira sarbidean, eta nudistak ez diren gero eta pertsona gehiago doaz. Uraren kalitatea ez da oso ona.

* **Plentzia:** Barrika hondartza ondoan dagoen hondartzatxoa dugu zonalde honetako hondartza nudista. Harritzko bide batetik abiatu behar duzu eta txikia denez, itsasgorarekin ez da hondartzarik gelditzen. Bestalde, nahiko ezkutuan dagoenez, lasaia izaten da. Jende askok ezagutzen du.

Zeintzuk diren

* **Laida-Elantxobe:** Laida hondartzatik Elantxoberaino doan itsasertzean hainbat hondartzatxo daude. Ibarrangelun bidea hartu Ea eta Arbolizerantz, eta inguruan dauden auzuneetan hainbat hondartza txiki daude. Ez daukate oso sarbide ona, baina lasaiak eta basatiak dira. Nudista askotxo agertzen dira zonalde honetan. Denetarik dago: haitzak, hondarra eta abar. Lapatza izeneko zonalde honetako hondartzatxo nudista ezagunena Antxoras auzuneko da.

GIPUZKOA

* **Zarautz:** Zarauzko hondartzaren golf aldeko zonaldea ere nudista dugu. Gero eta jende gutxiago joaten bada ere, Gipuzkoan *sasiofiziala* den —ofizialik ez dago, baina zonalde batzuetan onartzen dira— hondartza nudista bakarra da. Uraren kalitatea ez da oso ona ibaiak ekartzen dituen ur zikinak bertan gelditzen direlako.

* **Donostia:** Igeldo mendiaren atzeko aldean dauden hondartzatxoak

dira hiriburuko zonalde nudista bakarra. Txikiak, basatiak eta sarbide zailakoak dira.

LAPURDI

* **Hendaia:** Hendaiaiko hondartzak 3 kmko luzera du. Arroken aldean biluzik eguzkia hartzen duten pertsonak jartzen dira. Uraren kalitatea ona da eta hondar fina du. Jende asko hurbiltzen da hondartzaren zati honetara.

* **Angelu:** Ocean izeneko hondartzaren zati bat oso egokia dugu nudismorako. Hondartza handia da eta animaliak ere sar daitezke. Ez dauka sorosle zerbitzurik eta uraren kalitatea ona da.

* **Bidarte:** Herrigunetik kilometrora dagoen hondartza txiki bat dugu Etxespi izeneko. Hondartza basatia da eta arrokek osatua. Eskailera luze bat zuen baina egun suntsituta dagoenez, jendea Erreteria izeneko hondartzatik sartzen da. Hondartza osoa da nudista eta onartuta dago nudismoa egiten ez duen jendearen sarrera ere. Jende dexente hurbiltzen da haraino.

Beldurrak baztertu, gorputz guztia beltzarandu, ura eta eguzkiaren epeltasuna sentitu... Asko dira abantailak. Desabantailen artean: sorosleen falta arriskutsuak diren hondartzetan, sarbide zailak eta urbazterreko begirazaleak besteak beste.

tan arriskutsuak diren hondartzetan, hondartzetara heltzeko zailtasunak, urbazterreko begirazaleak jasatea eta abar, «baina, aldiz, jende gutxiago jasan behar duzu hondartzan».

Hondartzak ez dira nudismoa egiteko leku bakarrak. Euskal Herriko barnealdekoek urtegiak balia-

tzen dituzte. Uribarriko urtegian, adibidez, zonalde finko bat dago, presaren ezker aldean. Nafarroan berriaz, Allozeko urtegia dugu nudismorako egokia, handia denez, hainbat txoko ditu biluzik eguzkia hartzeko. Bestela, mendiko zelai bakartiak edota ibaietako txoko ezkutatuak ere egokiak

dira. «Istilua? Nudistak ez gara pertsona gaixoak, gaiontzekoak dira gaixorik daudenak, azken batean eurak dira beldurrak dituztenak», komentatu du Mayenek barrezka.

Eneko Landaburuk mediku higienistak azaldu digunez «oso esperientzia bakoitza izan ditugu nudismoaren bitartez. Psikologikoki oso gogorra izan da gorputzaren 'zati horiekile' izan dugun errepresioa eta biluzik egoteak gure gorputza onartzeko balio digu. Bestetik, ipurdia, emakumeen bularrak eta ezkutak zuten diren gorputz zati hauek eguzkiaren indarrak behar dute besteak beste. «Zerbait ezkutatu duzu».

■ Barnealdean ere urtegiak baliatzen dira nudismoa egiteko; Araban Uribarri eta Nafarroan Alloz ●

nean, zait horretaz lotzaz zurela esan nahi du —azaldu digu Mayenek— eta bestetik, zati batzuei bain zuriak... hilak bezala daude».

Hala eta guztiz ere, lehen dabilen aldiz hondartzetara doan pertsona zenbait gomendio behar ditu. Adibidez: ipurdia eta bularretako azala sentiberagoa denez, eta eguzkiaren erradiazioa estreinakoz jasotzen dutenez, arreta jarri behar du: babes kremak, eguerdiko orduan saihestu eta abar. Besteak karramarroarena egiten behar du katuko dugu.

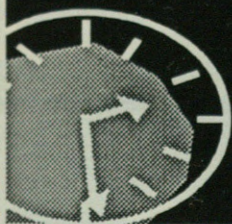
Myriam Gartzia

OM 1224
FM 99'8

ENTZUN!

14.30 - 16.00

KALE KANTOIAN

Laxaro
Azkune

BISECTOR

OM 1.224 DONOSTIA

LOIOLA FM 99'8

Radio
POPULAR

HERRI
Irratia

G I P U Z K O A

LARRUTIK ORDAINDUAK

Garai batean gaizkile zeinutzat hartuak, tatuaiak modan daude gaur egun. Hamaika kolore eta itxurakoak, uda da marrazkiok erakusteko sasoia. Ez da, nolanahi ere, batere samurra: orratza azal azpian sartzen da, bertan koloredun marrazki eginez. Minutu laburrez edota ordu luzez, bizitza osorako arrastoa egingo da, laser izpiarekin ezik atzerapausorik ez duena. Damutzen zaionak, bere larruan ordainduko du.

AHOTIK sua darien dragoietatik hasi eta izurdeetaraino, arantzadun arrosa gorrietatik segi eta Asia aldeko marrazki linealetara iritsita, tatuaien balizko sailkapena amaitezina litzateke; urtetan mundu eta kultura marjinalen ezaugarritzat ikusi izan den marrazkigintza berezi honek, azken finean, beren azala

kolore eta irudiz jantzi nahi dutenen asmo eta nahietan baitu oinarria. Esaera zaharrek jokoak eginez: zenbat buru, hainbat tatuai.

Horregatik edo, tatuaiarena, historian atzera galtzen den jarduera dugu. Faraoien garaiko Egipton, esaterako, azala marraztuta edukitzea bakar batzuen pribilegioa zen. Tatuaidun

momak horren lekuko. Ospetsuak dira Errusiako Nikolas II.ak edota Ingalaterrako Eduardo VII.ak gorputzean zituztenak ere. Tatuai aristokratikoak, dudarik gabe.

Ipar Euskal Herriko kostan topatu ditugu inguru honetan diharduten tatuatzaile bakarrak. Hego Euskal Herrian, berriz, han hemenka

ibiltzen dira joan etorria Donostiako Love & Jacke dendan, esaterako, zortzi hilabetez aritu zen horietako bat: *"Tatuatzaileak"*

Orratz elektronikoaren ferekak

TATUAIK egiteko, azal azpitik milimetro erdi edota milimetro batera sartzen den orratz elektronikoa erabiltzen da, zulaturiko gorputz atalaren arabera, tintadun orratza gehiago ala gutxiago sartuz. Minutuko 2.500 orratz ziztada sentitzea, ez da, baina, batere laztan goxoa izaten. Are gutxiago marrazkia beso eta zango barrualdetan, bularalde inguruan, bizkarrezur pare edota oinetan egitekoa baldin bada. Marrazkia kalkoz egitea

da, behar bada, prozesuko une lasai bakarra.

Irudiaren neurri eta zailtasunaren arabera, noski, orratzaren oinazea luze joan daiteke. Tatuai batzuk aise egin daitezke ordubete baino gutxiagoan. Beste batzuk, berriz, demagun bizkar osoa marraztu nahi dela esaterako, 30-50 ordu ere eska ditzakete.

Behin eginez gero, pare bat astez, edozein zauri bezala egunero zaindu eta garbitu beharko da marrazturiko zonaldea.

Frantzian, azken boladan, izurdea eta tximeleta tatuatzea modan ei dago. Espainian, berriz, dragoi ugari dabil gorputz bazterretan. Arrosarena, bestal-

de, emakumezko zein gizonezkoek usu eskatzen duten irudia da. Horiekin batera, ekialde kutsuko marradun marrazkiak ere sarri egiten dira.

Argazkiko Francis Lores tatuatzailearen ustez, oso jende gutxi izaten da tatuaia egin eta gero damutzen zaion. Aitzitik, asko izaten dira beso bat marraztu ondoren beste besoa ere egitera hurbiltzen zaizkionak. Tatuaia eginaz damututakoak, bere eritziz, marrazkiaren kalitate txarra medio izaten dira.

pertsona bitxiak izaten dira —diosku bertako Iñaki Vilasauk—, ez dira leku batean luze egotekoak. Gainera sekulako diru pila irabazten dute, hemen egon zenak 30.000-50.000 pezeta inguru irabazten zituen egunean».

Diru franko ematen duen lana da, beraz, tatuatzailearena. Poxpolu kaxa baino pixka bat handixeagoa den marrazki bategatik 4.000 pezeta (182 libera) ordaintzen dira; besoan egiteko moduko handixeagoagatik 20.000 pezeta inguru; eta bizkar osoa hartuko duen tatuaia, azkenik, 200.000 - 400.000 pezeta balio ditzake. Tatuaia, beti ere, marrazkiaren zailtasunarekin arabera garestitu hala merkatu egingo da.

Baionako Tattoo dendan, talde heavy-en musikaren laguntzaz, gazte tximadun

baten bizkarra marrazten topatu dugu Francis Lores: «Garai batean, tatuaia, prostitutek, espetxean egondakoek, kamiolariek eta horrelako jendeak eramatzen zuten kontutzat jotzen zen. Egun sozialki askoz onartuagoa dago, eta gauza normala da 16 urteko neskek lore bat tatuatzera etortzea». Zentzu honetan, hogeita hamar urte bitarteko pertsonak izaten dira tatuatzaileengana gehien joaten direnak.

Baita amonak ere

Iñaki Vilasauk dioskunez, «horietatik % 70 rockzaleak, motorrean ibiltzen direnak edota lehenetik egin dako tatuaia kaxkar baten gainetik beste bat egin nahi dutenak izaten dira». De-

netarik dago, hala ere. Horren adibidea litzateke Francis Loresengana joan ohi den 60 urteko amona baionarra.

Emakumezkoek eta gizonetzkoek, dena den, leku ezberdinetan egin ohi dituzte marrazkiok. Lehendabizikoez sorbalda, orkatila, ipur-masail eta sabel inguruan nahi izaten dituzte. Gizonezkoen artean, berriaz, besoetan izan ohi dira nagusi. «Gizonezkoek marrazki bortitza goak nahi izaten dituzte —adierazi digu Francis Loresek—, eta agerian. Emakumezkoek, aldiz, toki ezkutagoetan».

Edozein gorputz ataletan eginda ere, dena den, tatuaia bizitza osoarako da. Kentzekotan, laser bitartez tratatu beharra dago marrazturiko azala, ondoren larru kolorez berriaz tatuatzeke. Tatuaia txikia izanez

gero, azal puska hori kentzea da beste irtenbidea. Batean hala bestean, orbaina hor geratuko da. «Bizitza osoarako ezezik, —diosku barrez Francis Loresek— tatuaia beriotza osoarako ere bada, Egiptoko momiak bezala».

Hau dela eta, jarri eta kentzeko tatuaia saltzen dira gaur egun makina bat dendatan, urarekin itsastan diren eranskailu modukoak. Hor ez dago bizi osoarako ezeren arriskurik. «Aurtengo moda berria da, —adierazi digu Iñaki Vilasauk—, asko saltzen ari baitira. Gebienbat neska gazteek erosi ohi dituzte.

Sasi-tatuaia hauekin, dena den, ez dago egindakoaz damutzerik. Axaleko tatuaia ez al dira?»

Alberto Irazu

«Euskal kulturgintzak denon arteko birdefinizio sakon baten beharra du»

Eusko Jaurlaritzako Kultura Saileko kontseilaria eta bozeramailea, 1984etik betetzen duen karguagatik —tartean epe labur batean utzi egin bazuen ere— pertsona polemikoa eta eztabaidatua. Askotan herri mugimenduaren proiektuei muga jartzea leporatu izan zaio. Oraingo distentsio garaian ere berak dirudi EAJ eta Jaurlaritza aldetik dagoen azken oztopoa. Hala ere, berak tinko dirau bere karguan, nora iritsi nahi duen ederki asko dakiela.

«Kultura Sailean nagoenetik hiru proiektu nagusi garatu dira: EITB, HABE eta herri aldizkariak».

ARGIA. Zeintzuk ziren Kultura Sailera iritsi zinean zenituen helburuak?

JOSEBA ARREGI. Neure helburuak bi ziren: euskara indartzea, gizartean egoera normaldu batera iritsi dadin, eta hizkuntzak behar duen euskal kultura-

ren mamia lantzen eta garatzen joatea. Horretan ari gara eta ariko ere.

A. Helburu horiek erdies- teko, zein proiektu gauzatu dira eta zeintzuk daude garatzeaz?

J.A. 1984etik 10 urte bete

ditut karguan, tartean urte bete t'erdi kanpo izan nintzela. Epe horretan, lorpen nagusiak EITB, HABE eta herri aldizkariak genituzke. Komunikabideei esker hizkuntza normaltzeko bidea dago. Bestalde, euskaldun- tze-alfabetatze mundu- egituraketa sakona osatu eta funtzionatu egin du eta sare profesionaldua da, eta gertatzen txertaturik dago udal euskaltegien bidez. Herri mugimendurik, hainbat eta hainbat herri eta bailaratara sortu diren herri aldizkariak ditugu, guk bultzatuak eta arrakasta handia izan dutenak, herriz herri irakur- egiten direlako.

Lortzeke ditugun helburuen artean, nahiz eta gure esku bakarrik ez dauden hauek aipatuko nituzke euskal kulturgintzan diharduten hainbat eta hainbat erakunderen birdefinizioa, denon arteko elkar- tze bat, programak definitu bat, lan programa profesio- naldia eta sistematiko bat etorkizunari begira garatuko duena... Gure ondare espe- zifikoa bere berezitasunarekin landuz, jaso eta sakondu egingo duena.

A. Atalez atal aztertuta EITBk 10 urte bete ditu. T

lebista ereduari buruzko eztabaida udazkenerako atzeratu da. Zein balorazio egiten duzu proiektu horretaz?

J.A. Ez dut uste udazkenerako eztabaida handia izango denik, urte osoan zehar eztabaidatu baitira zenbait puntu. Azken batean, eredu bere horretan geratuko da. Garatzen ari da eta etengabe garatu beharko du, baina sendoturik dago 10 urteko bide luzean. Lorpen nagusia etxeko jendearekin euskaraz edozein gairi buruz gauzak txukun egin daitezkeela frogatzea da.

A. Hainbat alderdik EITBren Administrazio Kontseiluan erakunde batzuei lekua egiteko proposamena egin dute, orain arte alderdi politikoak bakarrik zeudela.

J.A. Ez da inolako debekurik egon parte har dezaten, baina neure ustez egokiagoa litzateke politikariak profesionalek ordezkatzeari, irizpide politiko hutsetatik gaindi bestelakoak izango dituzten profesionalei lekua egitea alegia. Baina beharrezkoa da EITBren ereduaren inguruan bakerik izatea lanik egin ahal izateko.

A. EITB Euskal Herri osora iristeko bedapenez zer egiten ari da Kultura Saila?

J.A. Estatu frantziarreko eta Nafarroako agintariekin

■ «HPIN eta Kultura Sailaren artean hainbat gaitan perspektiba zertxobait diferentea izatea baino ez da gertatu» ●

hitz eginak gara, eta orain eurek erabaki behar dute. Nafarroan baiezkua eman berri dute herrialde osoan ikusi ahal izateko, baina Ipar Euskal Herrian gure emisiorako antenak ezartzea debekatu egin digute.

A. Bigarren puntua HABE erakundeari dagokio. Gaur egun euskalduntze eta alfabetatze mailan, ez ote gara muga batera iritsi, euskara ikasteko jende kopuruari dagokionez?

J.A. 1988an eman zen beherakada bat, baina eman

da geroztik gorakadarik, Administrazioaren euskalduntze prozesuari esker, merkartu berria zabaldu baita. Baina HABEk, nahiz eta bide luzea egin behar duen oraindik, tresna hutsa denez, herria euskalduntzen denean desagertu egin behar du.

A. Ezarri diren bideak nahikoak al dira euskal funtzionarigoa euskalduntzeko?

J.A. Hori ez da lortuko sekula HABEren bitartez, ez baitzen horretarako sortu,

«EITBren Administrazio Kontseiluan profesionalek politikariak ordezkatu beharko lituzkete, baina lanean hasteko beharrezkoa da EITBren ereduaren inguruan bakerik izatea».

«Niri ez zait iruditzen egunkari batek publiko izan behar duenik. Inon ez dago aurkitzerik horren adibiderik».

oro har helduak euskalduntzea eta alfabetatzea da helburua. Helburua, era berean, ez da funtzionariak euskalduntzea, Administrazioan euskaraz lan egitea baizik. Baina beti patxadan egin behar da lan, oso korrika ibiliz bere kalterako izan daiteke eta. Prozesuak luzeak izango dira.

A. AEKrekiko urtetako tirabira eta arazoez tinko diraute. Akordiorako bideak ez dirudi erraza. Zer dela eta desadosatsun hori?

J.A. HABEpean euskaltegi sarea osatu genuen, pribatuak —libreak eta homologatuak— eta publikoak —udal euskaltegiak eta Jaurlearitzarenak—. Gure ahalegina homologatuetara joan da. AEK-k baditu hainbat euskaltegi homologatu besteez bezala dirulaguntzak biltzen dituztenak. Baina arautegi batzuk bete egin behar dira eta AEKren ira-

kaslegoaren kopuru handienak ez ditu homologaziorako baldintzak betetzen.

A. Baina AEK-k bere lanaren eta erakunde bezala errekonozimendu publikoa eskatzen du, urtetan egingdakoaren onarpena.

J.A. AEK-k herriaren legitimazioa duela esaten du, bera dela herriaren orde-

karia eta bere metodologiak eta onartu behar direla. Orain beste jarrera batzuk ere ikusten dira eta aldatzen joan daitezke, bide berri batzuk irekiz.

A. Hirugarren urratsa berri aldizkarietako dagokie. Bakoi-tzak bere bedagunean lortu du arrakasta eta euskaraz irakurtzea fenomeno arrunta bilakatu da. Baina

bada proiektu orokorri guzti horiek biltzen dituen «Euskaldunon Egunkaria» bain zuzen ere. Bere alde iritziak ugaltzen doaz, azkenik Euskaltzaindiaren Zein jarrera du gaur egun Kultura Sailak, proiektu o-

NORTASUN AGIRIA

47 urteko andoaindarrak ● Unibertsitate ikasketak Alemanian egin, ohiturari jarraiki, uda honetan han igaroko dituzte oporrak ● Apaizgaitegian ibilia, filosofia ikasia da ● Magisteritza eskolako irakasle

izana urte luzetan ● Rikardo Arregiren anaia ● Bi bider ezkondu ● Mendia du zaletasun handienetariko bat ● Joxe Azurmendirekin batera Kolakowskiri buruzko liburu bat idatzia du

ziala alde batera utzirik dagoen bonetan?

J.A. Euskal egunkari bat askotan eskatu izan da, 1984ean ere baziren horren inguruko eztabaidak eta mahainguruak. Orduan ere nik esaten nuen egunkari

■ «Oso aukera puntuala genuen Guggenheimi baiezkua emateko; orain hartu edo betirako galduko zen» ●

bat diru publikoarekin ezin egin zitekeenik, hemendik kanpo ere horrelako eredurik ez baita ezagutzen. Bestalde, zenbat milioi behar ditu egunkari batek urtero? 1.500 milioi pezeta. Gainera, egunkariak normaldua behar du izan euskararen normalkuntza bultzatzeko. Euskara menpeko izan gabe, itzulitako hizkuntza baino, beste zerbait ere izateko. Gaur egun ez dago dirurik Jaurilaritzak bere egunkaria kaleratzeko.

Eta bitartean, orain lau bat urte publikoa izan behar ez zuen egunkari baten proiektua aurkeztu ziguten. Eta laguntzak behar zirela. Hori posible da, baina jakin behar duguna nora joan nahi dugun da eta zein tresna erabiltzen ditugun. Egoera normaldua duen egunkaria izan behar du. Eta guk zenbat diru eman beharko genioke? 500 edo 600 milioi? Orduan egunkaria publiko egiten da. Eta orduan jakin beharko genuke nola egituratzen den, enpresaren kapital osaketa nolakoa den, nork izendatzen duen zuzendaria... Proiektu hauek ezin

■ «Helburua ez da funtzionariak euskalduntzea, Administrazioan euskaraz lan egitea baizik».

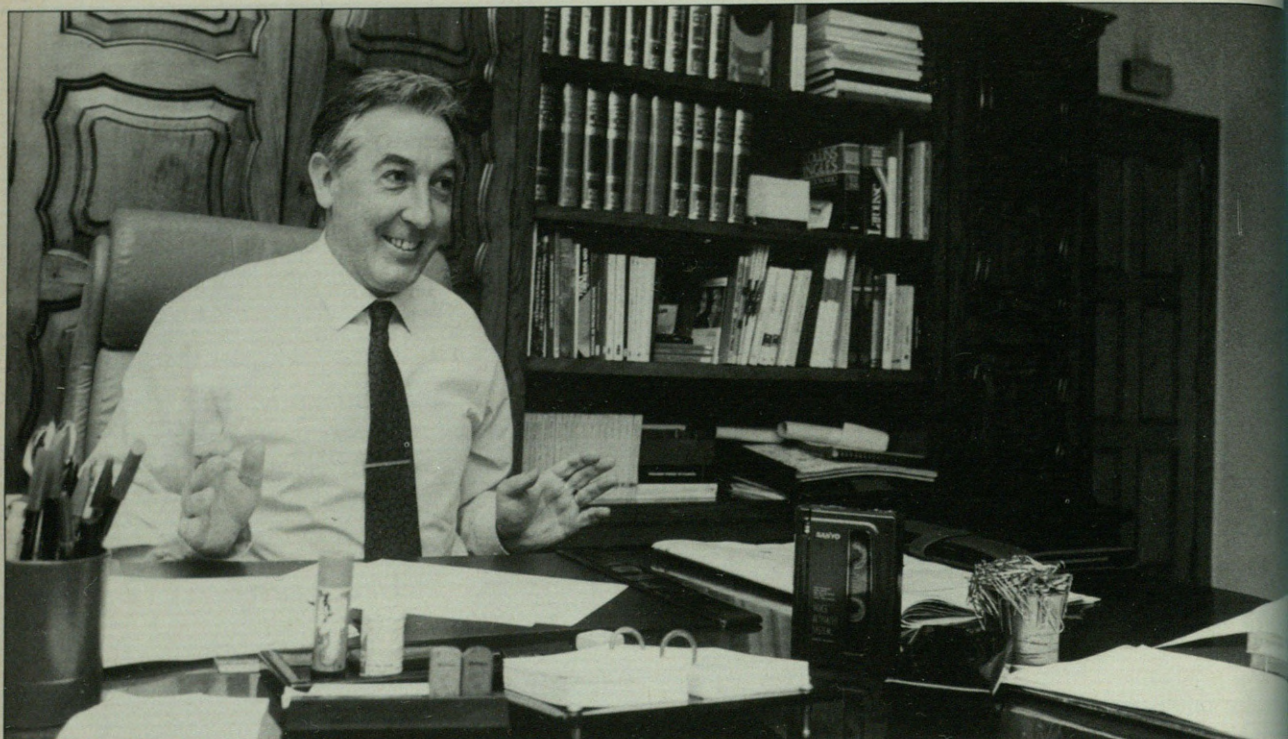
dira egin korrika eta presaka, orain ezin baikara minimoetan oinarritutako proiektu batekin hasi. Galdu ezin daitekeen apustua da eta irabazteko baldintzetan egin behar da.

A. Euskal kulturgintzan, bainbat erakunderen artean elkartu eta helburuak birdefinitzeko beharra aipatu duzu egitear dagoen proiektu bezala. Aspaldi

bonetan EKB eta HPINen artean elkarriketak ematen ari dira. Bide horretatik doazela uste duzu?

J.A. Lehen EKB eta AEK eta horiek ziren herriaren benetako ordezkari eta gu deabruak baino ez. Ezin zen elkarrekin lan egin. Orain ordea alderantzizkoa predikatzen da. Onarritzko adostasuna eta pluraltasuna beharrezkoak dira edozein

lanetarako, baina horretarako zer garen eta zein proiektu ditugun axola du, eta horren inguruko adostasunak bilatu. Beraz, bitartekoak, harremanak, honekin bildu... esaten dena da «goazen denok elkarrekin», esan gabe nora eta zertarako. Eta Kultura Saila ez zaio inori itxi. EKBk, ordea, HPI-Nera joatea erabaki zuen, agian bidea hortik errazago

«Euskal kultur gintzaren gai askotan elkarrekin joan gaitezke, baina helburuak eta norberaren ibilbidea argi izanik».

izanez presioa egiteko aukera ematen zuelako.

Nik behintzat proiektuei buruzko eztabaidan ez dut aurrerapauso handirik sumatu. Alde horretatik helburuak beharrezkoa dira, euskarak eta euskal kultur gintzak une honetan goitik beherako birpentsatze, birdefinitze osoa behar dute eta, patxadan jarritz eta eztabaidatuz, baina traumarik gabe. Diferentziak izango dira, baina gauza askotan ados jar gaitezke. Elkarrekin joan gaitezke, baina helburuak eta norberaren ibilbidea argi izanik.

A. Orain arte HPIN eta EKBren arteko barremanek ozpindu egin al dituzte HPIN eta Kultura Sailaren arteko barremanak? Eman diren aurrerapausoak ez zituen Kultura Sailak burutu behar? Mari Karmen Garmendiak gainditu egin al ditu HPIN sortu zenean zituen mugak?

J.A. HPINen helburua

koordinazioa eta irizpideak ezartzea da, baina materializazioa sail bakoitzak egin behar du. HPIN eta Kultura Sailaren artean eman dena da hainbat gaitan perspektiba zertxobait diferentea izatea, baina kuestio honi ez diot garrantzia berezirik ematen.

A. Oso eztabaidatua izan zinen 1992ko aurrekontuetan murrizketa eman zene-tik.

J.A. Niri harrigarria egiten zait, kultur munduko jendea kalera ateratzen denean, bere babarrunak lortzeagatik borroka egin beharrean aldiro kulturaren alde borroka egitea. Kultur Kezka sortu zen, baina desagertu ere egin da. Eta gero? Jaur-larritza eta Diputazioen artean izugarritzko dirutzak banatzen dira.

A. Guggenheim proiektua aukeratzeari egotzi zaio Kultura Saileko aurrekontuak murriztea. Ez ote ze-

goen beste lehentasunik euskal kulturari?

J.A. Beste herrietan ez da dudarik egiten bertako museo- en garrantziaz. Ez dut uste azkarregi jokatu dugunik. Aukera orain eskaini digute, eta hartu edo uzteko

■ «Ezin gara minimoetatik abiatu; proiektu normalduak bilatzen ditugu edo apustua galdu egingo dugu» ●

egoeran geunden, ezinezkoa zen erabakia atzeratzea. Euskal Herriak aspalditik behar zuen arte garaikideko museo bat.

A. Zein iritzi duzu onartu berria den Euskal Eskola Publikoaren aurrean eta

ikastoletan eman den pa-tiketaz?

J.A. Penagarria izan da hainbat ikastolen zatiketa ikustea. Baina 1986an EA bakarrik gelditu zen EIK defunditzen, ikastolek bizkar eman baitzioten. Deno-oroimen ona dugu eta bada-kigu jendea libre sentitzen dela nahi duena esateko baina gero ez ditu erantzukizunak beregan hartu nahi.

Legea onetsia izan da eta oraindik bide luzea dago gure aurrean. Guk eskola transferitua jaso dugu eta oso mugatua da: irakasle funtzionari bat dago, sindikatuak, LODE ere oinarritua da. Oraingoan helburu bategitea zen, baina legea tresna ere badira lanean ar-tzeko eta lege horiek alda-tzerik ere badago. Gu izar-ginen EIKekin hirugarren bidea defenditu genuen bakarrak. Orain sinplifikatu egin behar izan da, eta erdi-ko bidea eskatu dute.

Ritxi Lizartza

JUGOSLAVIA ETA EKIALDEKO BESTE HERRIAK

Balkanetako gatazkak eta
Jugoslavia.

Munduko bi gerrate handiak.

Titoren Jugoslavia.

Ekialdeko krisia.

Txekoslovakia, Albania, Errumania,
Polonia,... eta munduko ordenu
berria.

JADANIK ZURE ESKU !!!

GAIK ARGITALDARIA

Haize kontra doanak...

HAIZE handiegia egiten du Ipar Euskal Herrian euskararen itsasora ateratzeko. Baretu zela zirudienean, ekaitz bolada (gogorra zein nahasia), iritsi da. Bat-bateko kolpe honetan, Seskarentzat hainbat dirulaguntza eta azterketak euskaraz egiteko aukerak kendu dizkigute eskuetatik, areago biluztuz zuhaitz herri honen enborra. Ez da erraza herri honetako buruzagiegoa jasaten, bereziki (gauzak aldatzen ez diren bitartean gehienetan) haizeak kontra egiten duenean.

Haize-orratzaren mugimendua euren eskuetan harturik, euskararen aurka bozkatu eta jardun dira Pari-

seko nahiz bertako oilar moko luzeak, lehendik ere hainbat ataka eta sare gaingitu ezinean dabilen euskarazko irakaskuntzarekin, haizedun hauspo pozoienduak frogatuz. RPRko eta Biarnoko ordezkariak jokatu dute honela, Pirinio Atlantiar Departamenduko Kontseilu Nagusiko lehendakaria eta Hezkuntza Nazionalako ministroa den François Bayrouren proposamena —Xalbador ikastegia eta ikasleentzako garraioa babesteko guztira 425.000 liberako (6 milioi pezeta inguru) laguntza— ukatuz.

Haize erreka, aldatzen ez dena Ipar

Euskal Herrikoa. Bayrouren administrazioa, euskarazko irakaskuntzaren alde eskuina luzatu eta ezkerrarekin jotzen dakien administrazioa, zintzumen molen erdian harrapaturik dabilena hainbat urratsetarako erakusten duen gogoia —gaitzerdi— gas arinegiar puztutako globoa baino ez dela nabarmentzen ari zaigu bestalde. Batzuen eta besteen haizeetan bildutako indar zakarrok, euskal kulturaren aitzinamendu geldoari eragiten dioten presiopean ez dago, inondik ere luzaz jarraitzerik. Itsasoratzerik.

PUSKA josiez tela osatu eta haize berri bila jarri dira, Ezpeletan EHEren Hitzarmena sinatu duten 32 Elkar-teak. Euren arteko harremanetan eta elkarte bakoitzaren barne bizitzan, euskara sustatu eta lehentasuna em-

Nafarroako Foru Parlamentuak EITBren kaptazioa erregulartzeko agindua eman dio Gobernuari, PSN, HB, EA eta IUren botoekin. UPN abstenitu egin zen. Beste behin ere, batzuetan Alliren eta besteetan Aizpunen alderdiak, agerian utzi du, nabarmen gainera,

txapelaren azpian egosten ari zaien beldurrezko drama: EITB

Nafarroa osoan ikusteko moduan jartzen bada, ez ote den, egun batetik bestera, Olitetik Etxarrirra lurralde osoa, bat-batean, euskaldundu eta Euskal Herriratuko. Eta gainera, euskara batuaren eredua barreiatuz... Euskararen hedapenerako erakusten dituzten aurkako jarrerak susmo horrekin utzi gaitu, bederen, behin eta birritan.

Bestalde, aipatzekoa da PSNtarrek emandako bira, hainbat aldagata besarkatzera eramane dituen. Urralbururen burua oposizioaren lagunartean berotu bailitza.

Euskal telebista pizteko aukeraren aurrean berriz, bazen garaia!

Guraso ez da edozein...

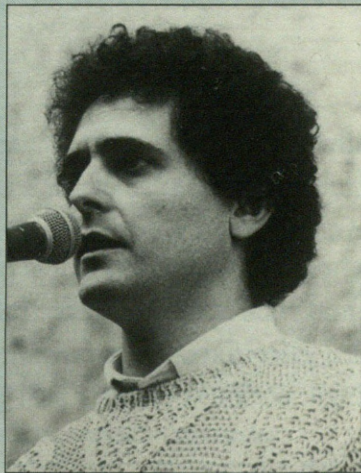
NORMALEAN gu sortu gintuztenei deitzen diegu horrela eta zorionez, izan ere, halaxe izaten dira kasurik gehientsuenetan. Tira, ez naiz hasiko betiko leloarekin; amarena segurua dela baina aita auskalo e.a. Baina haurrak egitea nahikoa al da guraso titulua jasotzeko ala orduantxe hasten da guraso izatea?

Nolako egurra halako ezpala, dio esaerak eta ez zentzu genetikoan bakarrik. Haurrak, jasotako karinoa, ohiturak eta gainerakoak, itsatsiak eramanago ditu betirako. Beti daude eszepzioak noski!

ETXEAN ikusten duena da haurraren lehenengo ikasgaia. Etxea da bere lehen eskola eta garrantzizkoena. Aitak etxera etorri eta dagoena jan ondoren sofara joan eta telebista pizten badu, komunikaziorik ez badago eta bakoitza bere erara badabil, emakumezko eta gizonezkoen lanak oso ondo bereiztuta edo hobe esan, batzuentzat lana eta besteentzat jana badago, logikoa da seme-alabek ere gauza bera egitea.

Gero datoz ordea kontuak. Edonoren ilusioa omen (ez dakit zer eskubiderekkin), bere seme-alabak politenak, azkarrenak, jatorrenak, erakargarrienak... izatea. Nondik ordea hori?

Etxeko giroan ez bada bizitzen komunikaziorik, ezer eztabaidatu gabe builarik gehien ateratzen duenak edo indarrak hartzen baditu erabakiak, zer espero dezakegu haur horiengandik? Irakurtzeko ohiturarik ez badute *gurasoek*, irakurtzen dena «Estefania»-k badira edo konsulta gehienetan aurki ditzakegun aldizkariak, zer eduki hartuko du haurrak?

INAKI MURUA

ESKOLAN lana egiteko urteak iristean isladatzen dira gabezia nabarmen hauek. Han, jolas egin orde irakurri edo ikasi beharrak goralarría emango dio eta gainera bi aldiz, zeren etxeko nagusiek ez dute horrelakorik egiten, beraz ez da beharrezkoa. Erosoagoa da aukeran dituen telebista kate ezberdinetako programak (txorakeriak gehienetan) ikustea. A zer pakea gainera, bitartean ez du gerrarik ematen eta!

Urte gutxi barru nazkatuko da irakaslearen erretolika batetik eta *gurasoen*: ikas ezazu, zeuretzako da eta, bestetik. Batere balio ez dutenak biak ala biak ere, ia beti.

Itzenbide bakarra dago: seme-alabak nolakoak nahi ditugun, gu halakoak izaten saiatu. Etxera joan eta eginbeharrak erdibanatu, gehiago komunikatu edo komunikagarriak diren medioak aurkitu: egunkaria, liburu atseginak eta edukia dutenak, telebista gutxiago ikusi eta irratia entzun izan ere, telebistak ez du ezer egiten uzten ez berak diona eztabaidatzen ez elkarriketan ez lanean...

Aitortu behar dut, guraso bertsolari bat ez dela eredurik aproposena ohar hauek botatzeko baina burutapen hauek erabiltzen ditugunez, esatea ere la-saigarri da.

tea dute helburu. Lege mailako babes faltari aurre egingo dion herri ekimena garatu nahiz haize-orratzaren norabidea aldeko giroetara moldatu beharrean, antzeko ekimenek garrantzia handia har dezakete mugaz gaineko egunerokoan.

Motorea txikia izaki, mastara jasotako oihalean untzia mugiarazteko adina indar bildu edo antolatzea erronka nagusia baita eskararentzat, EHEk gogoratu digun moduan, Hitzarmenaren bidez abiatutako aterbea, daudenentzat babesgune eta ez daudenentzat akuilugarri bihur dadin saiatu beharko dute aurrerantzean, kudeatzaileek.

ALDEKO haizea jasotzen ari da, azkenaldion, «Euskaldunon Egunka-

— **Puska josiez tela osatu eta haize berri bila jarri dira, Ezpeletan EHEren Hitzarmena sinatu duten 32 Elkarteak** ●

ria» hainbaten ahotan. Euskaltzaindiak ohorezko euskaltzainen izendapenean emandako loreak, «*hutsune handia zuen euskarak eta 'Egunkariak' hutsune hori bete du*», horren lekuko. Edo Mikel Atxagak aipatutakoak: «*Ezin gera gintezke betirako trabaturik. (...) Honez gero, lagundu egin behar zaio, irakurlego ugariena lortzeko moduko eredu bidera eta gero onarpen zabalagoa izan dezan, euskararen probetxurik handienetarako. (...) Hau ere konpondu behar da, obizko iragarki eta laguntza ofizialei bidea zabalduz, oraingoaz. Gero, berriz, hitzarmen bereziren bat eginez, agian.*»

Iurretako festa handiak berotutako giroan hazi beharreko oihua dugu, honakoa. Euskara lau haizetara bairea dezagun...

J.J. Petrikorena

Iñaki Dorronsoro Etorkizuneko Zinemagileen Oscarren finalista geratu da

«Zinema maite dugulako egiten den errito antzua da laburmetraiarena»

Hollywoodeko Arte eta Zientzien Akademiak banatzen dituen Etorkizuneko Zinemagileen Oscar sarietako atzerriko filmerik onenen artera eramandu du «Argazkilariaren begia» laburmetraia Iñaki Dorronsorok. Jarraian, bere lehen luzemetraiaren gidoia osatzeko laguntza jaso du European Script Fund elkartetik. Gasteizko Irudi eta Teknologia Berrien Zentroko ikaslearen gasteiztarra, bere onenak emateko sasoian dagoelako elkarrizketatu dugu. Zorionak emanez hasi gataizkio.

ARGIA. Eskua luzatu eta saria jaso.

IÑAKI DORRONSORO. Ez, Oscarra ez baitut nireganatu. Izendapenarekin oso pozik nago, baina hori baino ez da.

A. Iritsi zaren lekura iristea askorentzat amets, ordea.

I.D. Dudarik ez, baina Hollywoodeko sari hau bezain inportanteak direnak ere badaude, Mexikokoa adibidez, irabazi genuena, edo Hoberhausen-ekoa. Askoz ere publizitate gehiago egiten da honekin, hala ere.

A. Zinema aretoetan ikusteko aukerarik izango al dugu?

I.D. Laburmetraia laburra denean, pelikula baten aurretik jar dezaten saia zaitez-

ke, nahiz eta oso mundu zaila izan. Baina nireak 45 minutu irauten du eta ezinezkoa da filme batekin batera ematea. Ez dugu saiorik egin.

Duela bost urte saio bat egin zuen hainbat jende, ordu t'erdiko denbora osatu arteko laburmetraiak bildu eta areto komertzialetan eman zituzten. Formula hau baliagarria gerta daiteke.

A. Baliagarria bada, zergatik ez da erabiltzen?

I.D. Ez delako, inondik ere, komertziala. Iniziatiba hau Kultura Ministerioak hartuko beharko luke bere gain, diru etekinak bilatu beharrean urtean egiten diren ekoizpenak ezagutzera emateko.

A. Oraingo, baina, sariren

bat irabazten ez baduzu...

I.D. Galduta zaude. Laburmetraia kurrikuluma gizentzeko egiten duzu, diru eskezoazenean zerbait egin duzula esateko.

A. Malko asko isuri al dituzu eskean?

I.D. Beste edonoren antzera. Zure produkturen % 50 babes dezakete, asko jota. Beste erdia ekoizle batek jarri behar du. Kontuan har-

tuta dirurik ematen ez duen produktu bat egiten ari zarela, geratzen zaizun irtenbide bakarra zorrak pilatzea da.

Frantzia martxan dagoen babes eta mezenazgoaren legeak, adibidez, kultural inbertitutakoa zergarintzeko aukera ematen du. Eredu honetaz baliatu beharko genuke.

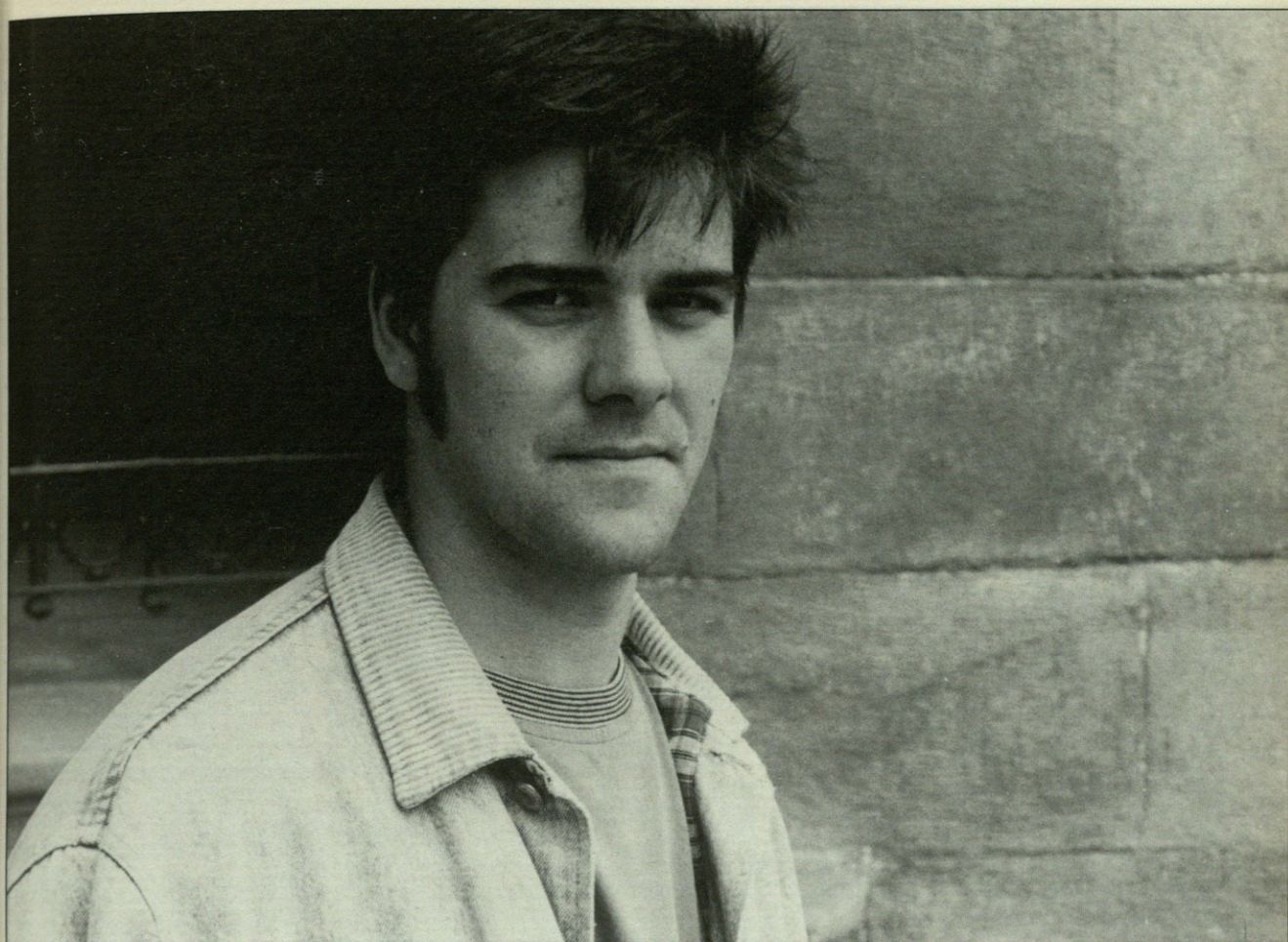
A. Kamikazearena omen zuen ofizioa?

I.D. Modu batera edo bestera hasi nahiak, horrelako zerbait ematen dit pentsatzen. Izan ere, zinema maite dugula demostratzeko egiten den errito antzua da laburmetraia. Inora ez doan zerbait. Norbaitek, historian zehar egin diren laburmetraien zerrendatxo bat eskatuz gero, inork ez luke izenik gogoratuko. Desagertzen dira, nahiz eta kalitatez izugarriak izan.

A. Zerbait ikasten al du martxan dauden bideo eskoletan?

I.D. Okasiorik badago, behintzat. Ez dakit jendea zertaz kexu den, luxua baita

■ «Hezkuntza alorrean, ez dakit jendea zertaz den kexu; luxuzko egoera da gurea!» ●

Frantzian, kulturean inbertitutakoa zergarintzeko osatu den legearen antzekorik nahi luke zinemagintza sustatzeko.

gurea! Gasteizko eskolarekin zerikusi zuzenena duen zentro bakarra Katalunian dago eta pribatua da. Gurea, berriz, doakoa. Espainia osoan ez dagoena daukagu.

A. Europatik etorri zaizu orain eskaintza.

I.D. Filmea egiten utziko diguten ikusteke dago. Orain gidoia egingo dugu, European Script Fund elkar-teak dirulaguntza bat eman baitigu horretarako. Sei hilabeteen bukatu nahi dut eta hortik aurrera...

Europar elkarte hau oso selektiboa da, hau da, produktua egingo dela zein produkzio mailan euskarri onak dituela ikusi arte ez du aldeko hitzik ematen.

A. Produkzioarekin jarraituz, Euskal Mediak zertan

laguntzen du?

I.D. Diru publikoa pribatizatzeke ahalegina da, baina jartzen dituzten baldintzak ikusita, orain arteko akatsak errepikatzen direlakoan nago. Ez dut uste soluzioa denik. Azken batean, suben-

mea baino suspentsekoa izango da. Erdaraz egingo dugu. Pertsonaiak dira ardatz nagusiak. Aurretik ere, luzemetraietarako gidoiak prestatu izan ditudanez, ez dit beldurrik ematen. Zuzentzeak bai, ordea.

«Laburmetraia kurrikuluma gizentzeko egiten dugu, diru eske zoazenean zerbait egin duzula esateko» ●

tzioak ematen jarrai zeza-keten, oinarrian gauza bera baita.

A. Laburmetraiatik luzemetraiara zer salto ikusten duzu?

I.D. Oraingoan, polizi fil-

A. Euskal Herriarekin zerikusirik izango al du?

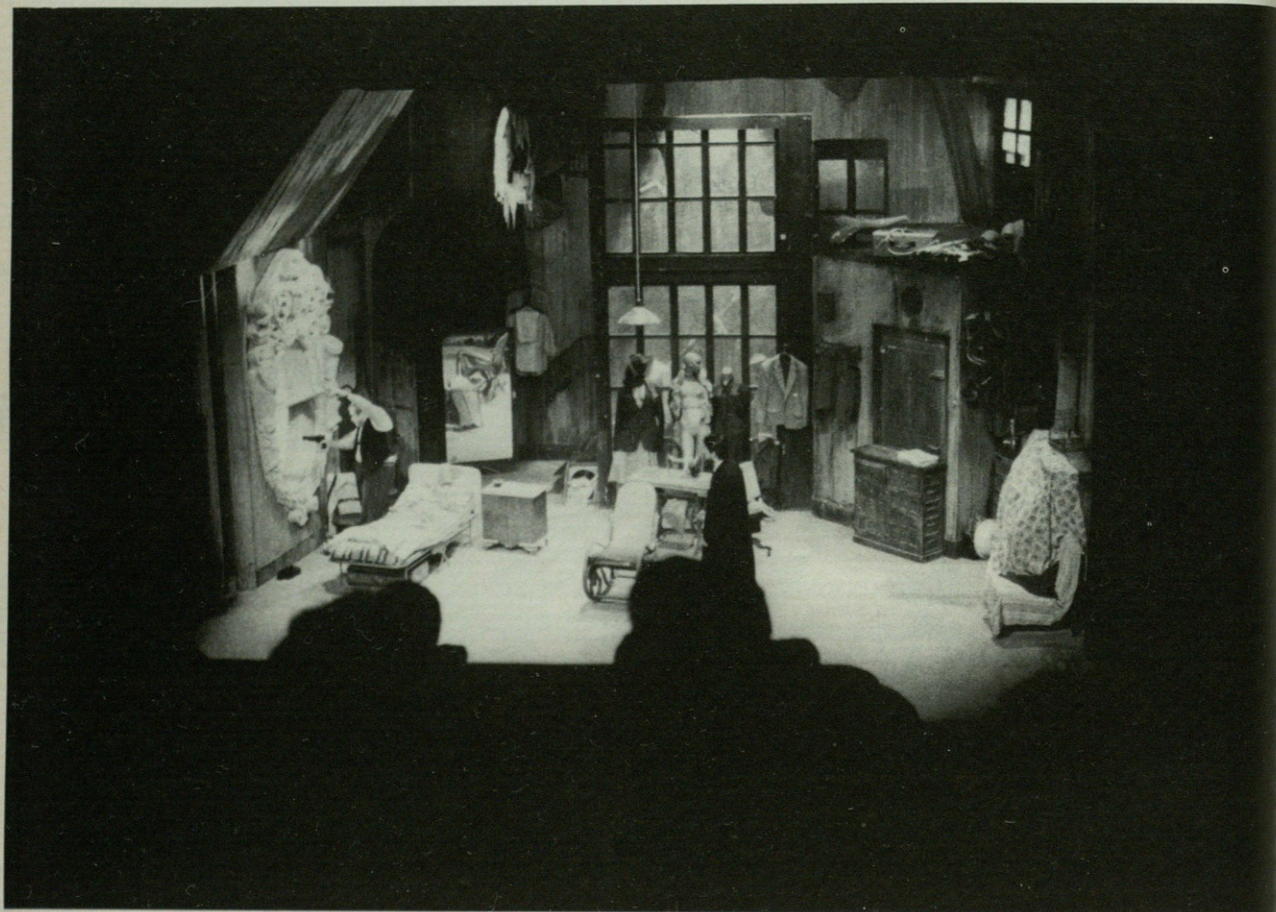
I.D. Pertsonaiek, gizartetik jasotzen duten biolentzia psikiko handia bizi dute. Hala ere, ez dut Euskal Herriko errealitatearekin identifikatzen.

A. Hemengo zinemagintzaren gorakada egiazko fenomeno al da?

I.D. Katalunian baino pelikula gutxiago egiten ditugu, 4 edo 5, baina egiten direnak zinema aretoetara iristen dira, arrakasta maila ona lortuz. Aldiz, katalanek guk baino zinema askoz ere gehiago egiten badute ere, % 25 baino ez dute estreina-tzen. Atera kontuak.

Zinema ona egiten da. Baina ez da hutsetik sortu. Urtetako lana dute bizkar gainean arrakastaz dabil-tzan zuzendari hauek. Noizbait gailurrera iritsi behar zuten, eta beste asko -isilean ari direnak- ere iritsiko dira, denboraren poderioz.

J.J. Petrikorena

Gorputzik gabeko antzerkia Arteszenaren itzal luzean

Gipuzkoako Aldundiak ekoizpen eszenikoetarako Arteszena zentroa sortu du, diru publikoak antzerki, dantza eta ikuskizun lirikoetan xahutu asmoz. Egitasmoaren estreinatzeko «Kakatua berdea» antzezlanak aukeratu dute, zeinak, aldeko iritziez gain hainbat kezka ere piztu dituen. Termometroa besapean jarri diogu gaiari.

GAZTEEN zalapartak antzoki betean. Eskola ordu luzeak eten dituen antzezlanak hastera doa. Teloiak gora egiten du. Taberna zahar batera sartu gaituzte. Eszenatokia argi jostariez esnatu da, bat-batean. Tabernaria, mozkorrean trantzean, algaraka. Fran-

tziako Iraultza ate joka, k... poan. Noble jendea arrop... garbiez txutxumutxuk... egia eta gezurra korap... turik, horrela has daitez... «Kakatua berdea», Gipuz... koako Foru Aldundiak... deratuko duen ikuskaria... Arteszena izenez bata... den proiektu honek, For...

Aldundiak bultzatu eta diruz hornitutako antzezlanak, ikuskari liriko eta dantza ekoizpenak osatzea du helburu. Arteszena enpresaren eskutik bideratuko da egitasmoa, Fernando Bernuesen (Ttanttaka taldeko partaidea) eta Maribel Belastegiren (Orain-ekoa) zuzendaritzapean. Merkatuaren legetatik libre arituko da, zirkuitu propioan eta ikusentzule berriak lortzeko bokazioz. Euskarari lehentasuna emanez eta batipat Gipuzkoari begira jokatu du. Hauek lirake abiatzeko orduan aipatu dituzten lehentasunak.

Ekoiztetxe publikoa...

Aspaldion gorputzik gabe, galdutako arimen antzera orruka eta marruka dabilen antzerkigintzari erreparatu diote, lehendabizi. Konpainia pribatuek daramaten norabidea ikusirik, hots, muntaia txikietara kondatnatuak, kalitatearen aldetik errenka hainbatetan, «egoera honekin hausteko ekoiztetxe publikoa bideratzea ezinbestekoa ikusten genuen —mintzatu zaigu Fernando Bernues—. Erronka berria da gurea, egungo ordenamendu kasakarra aldatzera datorrena; konpainien osagarri izan nahi dugu, inola ere ez, bai en mamu zapaltzailea. Kalitate bandikoak eta konpetitiboak lirakeen obra erakargarrien sortzaileak. Era berean, hainbat eta hainbat aktoreen lanabes, eta guzti hau, baldintza normaletan jardunez».

Arthur Schnitzler antzerkilari austriarrak mende hasieran idatzitako «Kakatu berdea» antzezlanau

Ur handitako ikuskarien bitxia

MARIBEL Belastegik baldintza txarretan lanean aritzeaz aspertu dela adierazi digu. «Ez dugu Mercedes a erosi nahi; orain artean baino erosoago egin nahi dugu bidaia, ordea». Ur handitarako pentsatutako unti honetan bera dugu lemazaina, eta bidaia, artearen baitan aukerarik erakargarrienak biltzera datorrena: «Hainbat talderen gantik jasotako kritikak entzunda, argi esan behar diet ez diegula lekua kenduko, izan ere, zirkuitu berezietan aritzeaz gain, ikuslego berria joko baitugu. Baina ondo aztertu beharko lukete egun merkatuan ezagutzen den kalitatearen gainetik 6 edo 7 obra egiteak zer onura ekar dezakeen gutzintzat. Gauden egoeran, bestalde, bakoitzari 10 milioi gehiago emanda ez dugula aurrera egingo jakinda».

Ez du lemazain bakarria izan nahi,

ordea, Arteszenako ate oro irekita daudela eta parte hartzeko eskatzen du: «Mahai kontsultiboa osatzeko asmoa dugu, nola Foru Aldundia bala profesionalak leku berera ekarri eta proiektuak mamitu ahal izateko». Estamentu guztien integratu beharraz ari da, elkarri lepotik helduta jarduteak egindako kalteak gogoraturaz. Euskararen prestigioa taulara jasotzearen edo hainbat profesionalen sostenguaren aldeko botoa egin baitu Belastegik. «Ez daukat inongo dudarik merezi duela eta behar ditugun diru guttiak xabutu behar ditugula horretan».

Onartzen du, halaber, hainbat kezka azaleratu izana, «Kakatu berdea»n

emakume gutxi parte hartzen dutelakoa, besteak beste, baina «orain 20 urte arte emakumeentzat paperik ez zegoela kontuan hartuta, zaila iruditzen zait, bat-batean, berdintasun egoera batera iristea», dio. Aurrerantzean, hemengo zuzendarien esku utzi nahi dituzte egitasmoak, bestalde, nahiz eta lehengo saioan, diruaz arrakasta erosten saiatu direla aitortu. «Proiektua abiarazteko konprometuzari tajuz erantzungo diola badakigulako».

Datorren udaberria antzerki obra berrien bati helduko diote, eta jarraian, dantza ikuskaria muntatzea dute helburu. Portu onera iritsiko ahal dira...

keratu dute xede honen betetzeko. Zuzendari lanetan Mario Gas madrildarra, eta bere esku, 23 antzezlek parte hartuko dute. Aipatu, aukeraketa gipuzkoar aktoreen artean egin dela, soilik.

Xahutuko diren diruak, berri: muntaian, 27 milioi pezeta (1,2 milioi libera inguru); enpresaren gastue-tarako, 20 milioi pezeta eta emanaldietan (15-18 urte bitarteko gazteek eskola orduetan ikusgai izango duten

obra dohainik emango da) 46 milioi pezeta izango dira. Gastuen % 60 Foru Aldundiak beteko du, eta % 40 babesleen bitartez. 60 funtzio egitea pentsatua dago: 42 Gipuzkoan, Irun, Arrasate, Azpeitia eta Lasarten jaso diren antzokietan eta Donostiako Victoria Euge-

Normalean ezagutzen den kalitatearen gainetik jotatzea eta euskararen prestigioa taulara jasotzea dute helburu.

Gazte mailako ikusle berrien bila jarriko da «Kakatua berdea». Gipuzkoan, guztira, 15.000 ikaslek ikusiko dutelakoan daude. (Argazkia: Aitor Bayo).

nian. Tolosa eta Zumarraga ere zabaldu nahi luke, nahiz eta areto propiorik ez eduki, antzerki programazio egonkorrik badutela urtean zehar. Bilbo, Gasteiz, Miarrizte eta Ma-

drilen ere jokatu dute obra (izan ere, Madrileko Zentro Dramatikoak 12 emanaldi eskatu dizkie). Gipuzkoari dagokionez, 15.000 ikasleetara iritsiko direla diote. 36 funtzio eus-

karaz emango direla hots, guztien artean % 60.

Irailaren 3an hasi dira entseiuak (Arteakun), bi hilabetez euskaraz eta erdaraz obra prestatu, eta urte bakoitza kaera aldera estreinatuko. 6 hilabetez denboraldia eta gero isilduko dute «Kakatua berdea». Sar gaitze baina, berriro antzolaria, zer giro dago ikustera. Begoña Tesok, zinema eta antzerki kritikoa, bategian jasotakoak patu ditu: «Esperantzaz, esperoan eta zailatan nago. Beldur naiz ez ote diren beldikeriatan eroriko. Bere alde ditu, jende

gaztea antzerkiratu eta kuitu zabalean aritzea aukerak. Hala ere, ez da go arrastaka dabilzan ideak zapaltzeko arriskirik».

Izan ere, Gipuzkoan hainbat talderen kezka nagusia duzue honakoa. Lehen guntzak gero eta murriztu eta zirkuituaren leloa amagaito bihurturik, irten derik ez zaiela eskaintza aipatzen dute. Maite Aguir mintzatu zaigu: «Arteszenaren lana emankorra izan daitekeela uste dugu, baina deon dinamika eta funtzionamendua zikiritatu ez duen heinean. Ordekatuz gero ez datorren heinean». Buruan hainbat galdere omen dituzte guzti hauek: instituzioetatik benetako soluzioak emateko beharrezkoak ez al dute zuzenkeria indartzen? Zertan dabilta? Proiektuotan zer lehiaketak beteko dute taldeek?...

Aktoreen Batasuna Euzkartereko idazkari nagusia den Ramon Ibarrek jarraitu du: «Gure baitan bi iri-

ATREBENTZIA EZ BADA

Ikuskizuna ez da inoiz bukatzen

PIRANDELLO zaharraren harira, Gipuzkoako sei, hamasei edo hirurogei aktore ibili zaizkigu, azken aldian, pertsonaia baten bila. Martxan da Obra, bakarra, handia, askori jaten eman eta gure antzerkiaren ahuleziak konpontzera etorriko dena.

Geurea gainera, Larramendiren lurrekoa, geure baratzako fruiturik oparoenekin osatua. Ongarriak kanpokoak direla? Gurea hobetzerako etorriak, baina. Jakinaren gainean geunden, *argidunek* ere esana ziguten hemen ez dela tajuzko gidoirik egingo duenik, ezta jantziak txukun atonduko dituenik ere. Eszenografia garrantzitsua ere nekez osa dezakegu inguruotan.

Oturuntza onduko digun sukaldariak ere artez darabilzki jangaiak. Ikasteko

aukera izango dugu. Arrakasta dugu artizar. Itzultzaile onena jarriko diogu euskarazkoa ere gobernatu dezan. Ez al da, bestalde, antzerkiaren hizkuntza unibertsala?

Aktoreei lana eman eta gure antzokietan *Commediak* iraungo duela ziurtatzen denean, baina, zer dela eta kritika? Doako hitz pozoinduak baino ez gureak. Zer axola dio antzerki amateur zerraldo egotea? Zer talde profesionalak desagertu edo muntaia nanoekin aritzea? Zer zirkuiturik ez dagoela? Zer gidoigintza, zuzendaritza, jantzigintza eta beste hainbat arlotan umezurtz gabiltzala? Ikuskizuna ez da inoiz bukatzen. Euskal (gipuzkoar) antzerkiaren izenean: hemen da Obra.

MIKEL ELORZA

nagusi ditugu: batzuek, Arteszenak beste alorretara (lebentasunetara) jarri beharreko diruak jaten dituela esaten dute; besteek, Administrazioak lanpostuak sortzea eta ekoiztetxe publikoaren beharrari aurre egitea, egundoko aurre-
rapausoa dela diote. Bere aldetik, Eusko Jaurlaritzaren koordinaziopean hiru diputazioen lankidetzaren bate-ratua eskatzen du urrats honen ondotik.

...Aurrera-pausoa?

Lentzu honetan, hankasartze nabarmenik egin dela azpimarratu digu Imanol Agirre antzerkilariak: «Berri-ro ere akats berean jausi dira. 'Pipin' obran gertatu zen handikeria hura errepikatzen delakoan nago. Gero, koordinaziorik ez

Burumakur dabilen antzerkigintza jasotzeko botika egokia gertatuko al da egitasmoa?

dago beste herrialdeetako instituzioekin». Herrialdeen arteko bereizketa horretan sakontzen dela iruditzen zaio, «plangintzarik ezean, astakeria iruditzen zait!».

Ez da iritzi berekoa Mikel Garmendia: «Hau da da-

goen (daukagun) bakarra, eta denon artean ados jarri gabe ere bertara jo dugu libre moduan gabiltzan denok, eta beste gebientsuenek ere. Inoiz ez da horrelakorik egin, ikusiko dugu...». Hasi baino ez da egin Arteszena-

ren hegaldia. Lurretik altxatu ezin dutenengana hurbilduz gero, altuegi. Goitik begiratzuz gero, berri-
riz, inoiz ezagutu gabeko mundu berrien ikusmiran.

J.J. Petrikorena

Donostiako Liburu Azoka

Bulebarrean, uztailaren 2tik 11ra

Ordutegia: 11.30 - 14.00

17.30 - 22.00

jaiegunak: 14.30 - 22.30

- Euskal eta erdal literatur nobedadeak
- Euskal diskagintza denak % 10 beherapenakin
- Kultur ekintzak

Bizi Irakurriz

Euskadiko Liburu Azoken Batzordea

Irailean argitaratuko du Elhuyarrek «Euskal Hiztegi Entziklopedikoa»

Euskarazko liburugintzaren hutsuneak

Lau urteko lanaren emaitza izango da Elhuyarrek irailean plazaratuko duen «Euskal Hiztegi Entziklopedikoa». Liburu bakarrak osatuko du, eta bere bitartez euskarazko liburugintzak zuen hutsune bat beteko da: euskaraz egindako kontsulta hiztegiaren beharra.

IRAILEAN argitaratuko da «Euskal Hiztegi Entziklopedikoa». Nahiz eta Elhuyarrek, berez, iragan urteko Durangoko Azokarako plazaratzea espero, azkenik atzeratu egin behar izan zuen hiztegi entziklopediko honen aurkezpena.

Erredakzio taldekoa den Alfonsito Mujikak azaldu dizkigu atzerapenaren arrazoiak: «Behin ere ez diegu ekin borrelako lan erraldoiei. Orain ekin dio-

gu eta ikusi dugu lana benetan handia dela, gauzak poliki egin eta fase asko pasatu behar direla». Une honetan, lana bukatuta dago eta bigarren zuzenketa egiten eta maketatzen ari dira. Lan osoa abuztuan bukatu eta irailean edo urriaren hasieran egongo da kallean hiztegi entziklopedikoa osatzen duen liburu bakarra.

Ikastetxeetan oinarritzko kontsulta tresna falta zela

ikusirik duela lau urte hasi ziren proiektua bideratzen, eta orain dela lau urte inguru martxan jarri zuten.

«Harrigarria badirudi ere, 25 urte pasatu ondoren ikastoletan ez zegoen, esate baterako, munduko edo Europako maparik, eta munduko bolarik ere ez», aipatu digu Alfonsito Mujikak.

Entziklopedia mardula egitea zen helburua. OHO, Lanbide Heziketa, BBB eta UBI arteko nahiz edozein etxetan baliagarria izan zitekeen kontsulta tresna egokia. Abiapuntu honen arabera hiru fase nagusiren arabera bildu dituzte hitzak: lehenengo fasea entziklopedian bildu nahi den edukia aukeratzea, bigarrena sartu nahi dena euskaraz

nola idatzi behar den erabakitzea, eta hirugarrena eta azken fasea hitz bakoitzaren definitzea.

Bi arlotan banatzen da «Euskal Hiztegi Entziklopedikoa»-ren edukia: lexikoa (letra xeheaz idatzitako hitzak) eta onomastika (letra larraz idatzitako hitzak).

Iturri ezberdinal

Leuskarazko ondare lexikaleko hitzak eta kultur hitzak bildu zuten dira lehenengoan, eta hiru iturri ezberdinetatik jaso dituzte: testu liburuak, hiztegi nahiz medikuntza, psikologia, filosofia, matematika, fisika eta beste hainbat arlotako liburuetatik.

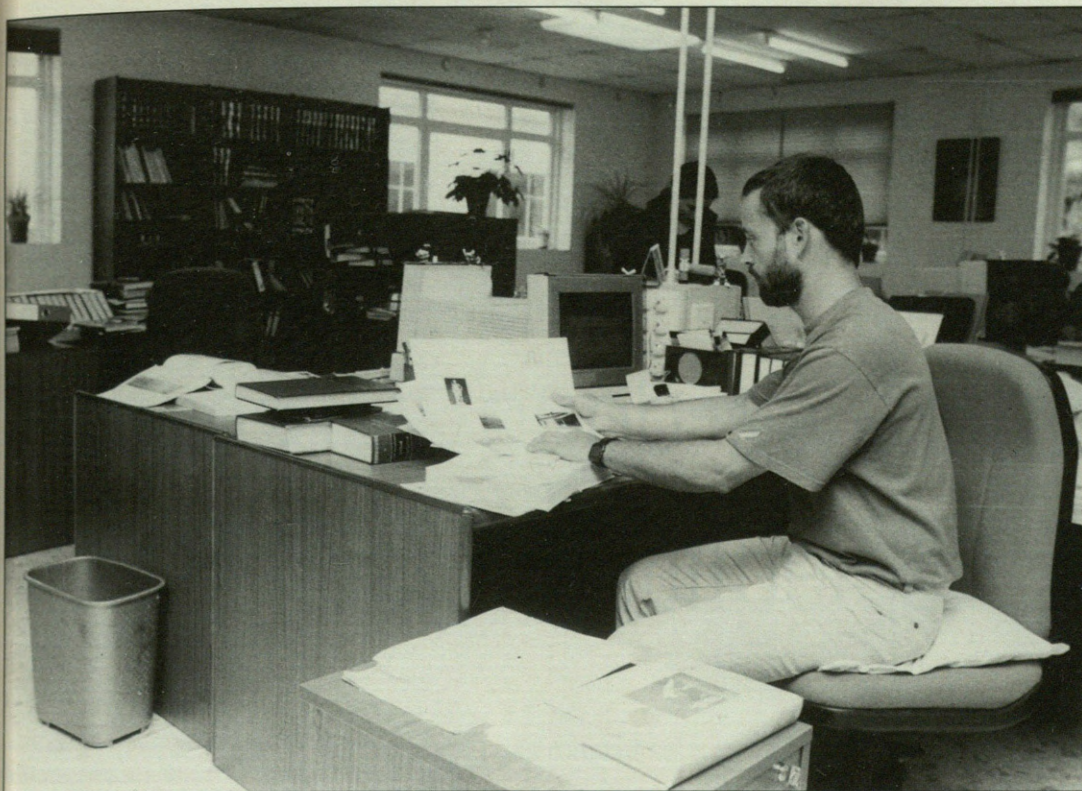
Onomastika, aldiz, toki pertsona, artelan, dinastia eta mitologia izenek osatzen dute. Euskal Herriko erakunde kanpoko izenek. Izena aukeratzeko garaian, azterketa bat egin, eta entziklopedian non salduko den kontuan izan dute bertako formazioa emateko garaia. Beraz, Euskal Herriko erakunde pamenek eta neurri txiki batean euskal kulturatik gertu dauden izenak erabaki lehentasuna.

90.000 sarrera 1.800 orrialdetan

LIBURU bakarrak osatuko du «Euskal Hiztegi Entziklopedikoa». 1.800 orrialdeetan banatuta, 76.000 sarrera-buru eta hauen barruan beste 14.000 azpi-sarrera jasoko ditu. Beraz, 90.000 sarrera guztira. Sarrera bakoitzak adierak dauzka, eta guztira 130.000 adiera inguru agertzen dira.

Batez beste, orrialdeko bi edo hiru irudi daude. Argazkiak, irudi grafikoak, mapak

edo taulak izan daitezke. Alfonsito Mujikak adierazi digunez, garrantzi handia eman diote alde grafikoari: «Entziklopedia polita izateko lantzen da kasu guztietan alde grafikoa. Horrekin batera, irudiak testuaren argigarri izatea izan da gure asmoa». Zenbait hitz testuaren bitartez azaltzea zaila denez, askotan beharrezko bilakatzen baita definizioaren aldamenean irudia izatea.

Alfonsito Mujika eta guztira 12 pertsona ari dira «Euskal Hiztegi Entziklopedikoa»-ren erredakzioan lan egiten.

Bigarren fasean zenbait arazo izan dituzte kanpoko izenak euskaraz jartzeko orduan, «borri buruz ez dago ezer erabakita Euskaltzaindian. Bigarren fasea burutzeko azterketa teoriakoa egin eta ondoren bi liburur argitaratu genituen», diosku Mujikak. «Munduko leku-izenak» eta «Munduko pertsona-izenak» dira, hain zuzen, aipaturiko liburuak. «Oso lan handia izan zen baina oinarritzakoa. Beste bizkuntza bateko entziklopedia egiteko ez da guzti

bau egin behar, baina hemen ez zegoen lan hau eginda», gehitu digu erredakzio taldeko kideak.

Faserik mardulenak entziklopedia batean hirugarrenak izan beharko luke, hau da, hitzak definitzea,

— Zerotik abiatu behar izatea eta euskararen egoerak sorturikoak bilakatu dira arazo nagusi ●

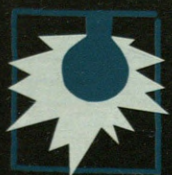
baina kasu honetan lehenengo biak izan izan dira astunagoak. Inoiz euskaraz entziklopediarik egin ez denez, zerotik abiatu behar izatea eta euskararen egoerak berak sortzen dituen zailtasunak izan baitira arazo nagusi.

1989an hasi ziren proiektua mamitzen eta urtebete beranduago ekin zioten lanari. Une honetan, hamabi pertsonak dihardute erredakzioan, eta informatikari bat nahiz beste zenbait laguntzaile ere parte hartzen

ari dira prozesuan.

Irailean izango da dendetan oinarritzko kontsulta materiala eskainiko duen entziklopedia hau, eta has-teko 8.000 pezetako (360 libera inguru) salneurria izango duten 10.000 ale argitaratuko dituzte. Mujikak adierazi digun bezala, harriera ona izango duela espero dute. Entziklopediaren beharra dagoenez, beldurrik ez diote krisi hitzari.

Joxi Goikoetxea

ARGIA
ren
Denborapasa
gehigarria

txxt

BIGARREN ZENBAKIA AURKI KALEAN!

Bostgarren diskoa plazaratu du Sangtrait talde kataluniarrak

«Katalunian ez dago zuzenean jotzeko azpiegitura handirik»

Duela hamar urte inguru sortu zen Sangtrait taldea Kataluniako La Jonquera herrian. «Contes i llegendas», plazaratu berri duten bostgarren diskoak erakusten duen bezala, rock gogorra eta Erdi Aroko giroak dira talde honen ardatzak. Euren ibilbideaz eta Kataluniako rock egoeraz mintzatu ginen taldeko bost partaideekin Donostiako hotel ezagun batean.

ARGIA. Katalunieraz kantatzen duzue. Katalunian oztopo bilakatzen al da bizkuntza hau taldea aurrera ateratzeko garaian?

SANGTRAIT. Katalunian erraza da. Hala ere, badago gogoeta mugak dauzkan jendea, hori onartzen ez duena. Katalunian erraza da baina penintsulako gainerako herrietan ez da zaila, ia ezinezkoa da.

Hizkuntza ez da muga bat. Muga bihurtzen du jendeak. Diskoa aurkeztu eta batzuetan zera esaten dizue: «Aizu! oso ondo dago baina katalanez kantatuta dago. Hau ezin da jarri. Ingelesa izango balitz...». Guzti hau entzuteaz nazkatuta gaude. Musika ona bada, ona izango da gazteleraz, txineraz, errusieraz edo ingelesez. Azken batean, filosofia

kontua da. Ateratzen zaizkigun bezala egiten ditugu gauzak. Guretzat hau da garrantzitsuena, gauzak diren bezala egitea.

A. Hizkuntza arazoak alde batera utzita, Erdi Aroko giroaren inguruan lantzen dituzue kantuen hitzak.

S. Gu murgilduta gauden gai guztiak lantzen ditugu: erlijioa, maitasuna, sexua, itota dagoen askatasunaren oihuak... eta Erdi Aroko giroan biltzen dugu guzti hau. Ipuin moduan. Gure gurasoek ipuin asko kontatzen zizkiguten eta ipuin hauek bazuten egia funtsik.

A. Gizarte bonetako arazoak ere aipatzen dituzue.

S. Garaia, kanpoaldea bakarrik aldatzen da. Gainerako guztia errepikatzen den zikloa da. Gizakiak baikara.

A. Giza-kritikak ere badu tokirik.

S. Ezin dugu alde batera utzi. Bertan murgilduta gaude, baina ez dugu politikaz hitz egiten. Errealitatean oinarritzen diren ipuinak kontatzea gustatzen zaigu, eta politika beti ipuin bat izango da.

A. Duela hamar urte inguru sortu zineten. Ondo

ezagutzen duzue Kataluniako rock egoera. Nola ikusten duzue urte haietan izan duen bilakaera?

S. Sortu ginen garaian ez gutxi entzuten zen kalea eta entzuten zena ez zen rock estiloa bereziki. Ondoren, orain dela bost urte izan zen boom-a. Geroztik gora egin zuen mugimendua eta ondoren betikotasun bait talde musika hasi lantzen hasi ziren modu zegoelako, tren makina gertatu nahi zutenak agertu ziren... Gaur egun bagoi asko hutsik gelditu dira eta trenak 15-20 bidaiariarekin aurrerajartzen du.

Disko industriako agintariek hasieran ez zioten musika honi erreparatzen irudi aldetik ez zuelako saltzen eta orain gauzak erabat aldatu dira. Dena den, gazte gehiago jarraitzen dute orain rock mugimendua.

A. Zeintzuk dira Kataluniako rock taldeen aukerak zuzenean jotzeko garaian?

S. Hasi berri den talde batetik jotzeko bi aukera ditugu: tabernetan —agian 15 edo

■ «Disko industriako agintariek lehen ez zioten musika honi erreparatzen irudi aldetik ez zuelako saltzen, eta orain gauzak erabat aldatu dira» ●

Quim Mandado, Papa Tuls, Josep Maria Corominas, Lupe Villar eta Martin Rodriguezek rock gogorra lantzen dute.

20 pertsonaren aurrean—, edo polikiroldegi zein areto handietan —2.000 pertsonako tokietan—. Azken aukera gogorra da talde berri batentzat, *telonero* gisa jotzeko talde ezagun bat aurkitu beharko du zerbait egingo badu. Ez dago azpiegitura handirik.

A. Bost disko plazaratu dituzue orain arte. Zaila al da Katalunian diskoak grabatzea?

S. Orain ez. Disko ugari grabatzen dira. Gorakada izan zenetik katalanez kantatzen duen edozein taldek badauka diskoa grabatzeko aukera. Lehen zaila zen eta hemendik aurrera ere zaila izango da. Orain, aukeraketa handiagoa egiten baitute disketeek, baina duela bizpahiru urte edonork graba zezakeen. Garai horretan talde asko sortu ziren,

eta egunero argitaratzen zen diskoren bat.

A. Zuzeneko emanaldi asko egin al dituzue Kataluniatik kanpo?

S. Katalunia, Valentzia eta Balearetan aritzen gara gehienbat, baina 1989an Madrilén jo genuen. Zaila da kanpora irtetea baina ez entzuleengatik. Jendeak rock jaialdia dagoela ikusi eta rocka gustatzen bazaio, joaten da. Are gehiago talde berriak badira. Jendeak gauza berriak ezagutu nahi baititu. Baina antolatu eta deitzen jardun behar duen jendeak, taldeen gaineratik daudenek eta aretoak ordaindu behar dituen jendeak, hauek jartzen dituzte mugak. Beraiek jartzen dituzte benetan ez dauden muga hauek.

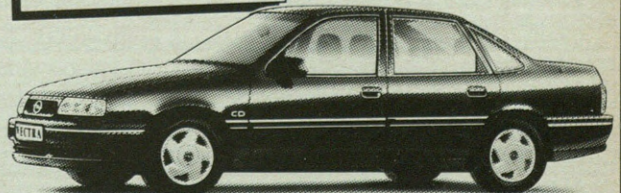
Joxi Goikoetxea

IBIL ZAITEZ GOI MAILAN

Martxan jarri auto baten benetako balioak. Martxan jarri ekipamendurik apartena. Martxan jarri segurtasun neurri erosoenak. Martxan jarri Opel Vectra bat. Martxan.

300.000 Pereta*
BITARTEKO
DESKONTUA

*Stock-ean dauden autoentzako promozioa hilabete honetan. **OPEL**

Z A I N G A U Z K A Z U
TALLERES OLA

Olabarrena Auzoa, z/g. Tfnoak: 76 33 44 / 45 / 46. **BERGARA** (Guipuzkoa)
Erakusketa **ARRASATEN**: Loramendi, 2. Tfnoak: 79 05 86
DEBA ARRO. LEINTZ BAILARA ETA GOIERRI GARAIrako kontzesionaria
OPEL AUTO DENDA OFIZIALAK. DENBORAREN PODERIOZ ONENAK.

UZTAILAK

9

■ MUSEO DEL PRADOKO OBRAK GASTEIZEN

GASTEIZKO San Prudencio aretoan ikus daiteke egunotan hilaren amaiera arte **XVII. eta XVIII. mendeetako zenbait pintore espainiarren lanak** protagonista dituen bilduma. **El Greco, Francisco Ribalta, Pantoja de la Cruz, Vicente Carducho eta Maino** eta beste zenbait artistaren lanek osatzen dute ibiltaria den erakusketa hau. Guztira, 25 pintoreren 42 obra.

■ LOPEZ WESTERN-EN MARGOAK DONOSTIAN

UZTAILAREN 9a arte ikus ahal izango dira Donostian, Kutxa fundazioak Arrasate kalean daukan erakusketa aretoan, Teresa Lopez Western pintorearen lanak. **Pinturei hitz egiten uztea** da Lopez Western artistak ikusleei luzatzen dien gomendioa.

UZTAILAK

10

■ AKUARELAK BILBON

BILBOKO Montmartre arte galerian dago zabal larunbata bitarte, **Rafael Gomez-Rubiera** margolariak egin duen erakusketa. Artistaren azken akuarela lanak biltzen dira bertan.

UZTAILAK

11

■ ZUMAIAKO ARGAZKI LEHIAKETAKO LANAK

FORONDA kultur etxean egongo da ikusgai igandea bitarte argazki erakusketa bat. Argazki lehiaketan aurkeztu ziren lanak osatzen du bilduma hau.

■ JESUS GALLEGOREN MARGOAK SAN TELMON

JESUS Gallego margolariak bere ibilbidean zehar egindako obra garrantzitsuenak ikus daitezke egunotan Donostian. Igandea bitarte dago zabalik bilduma hau San Telmo museoa.

B E G I B E L A R R I

A R T E A

Artista berriak asmoz gainezka datoz

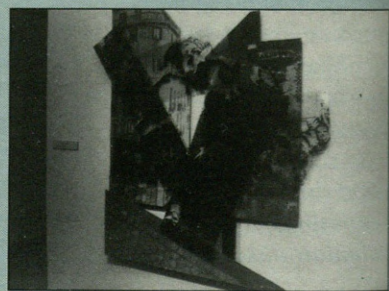
ARTISTEN obrak ulertzea ez omen da lan batera erraza izaten. Eta hori omen da, gainera, artezaleen buru-hauste nagusia. Dirudienez, askoz ulergarriagoa gertatzen da bertsolari zailenak botatako azken bertsoa, antzerki talde berezienak emandako azken saioa edota musika talde ezezagunaren abesti melankolikoen a harrapatzea. Artelan sinpleenari buruz, ordea, oso jende gutxi ausartu ohi da nola-halako ustea botatzera. Tentazioa, beraz, agerikoa da: zer dute, bada, ditxosozko artelan izena dutenak, hain ulerkera korapilatsua gertatzeko?

Artista Berrien Lehiaketa berrian ere horretxekin topatzen gara. Artistak (bakoitzak) bereari eusten dio, eta artelan bakoitzean ere suma dai-

teke interesgunea non den. Kasu batzuetan garbiago, apika, eta besteetan kostatago. Baina ezin ezkuta daitekeena, lehiaketaren izaera bezain agerikoa dena da: artista gazteak ideia eta asmoz gainezka datoz, eta lehiaketak horretarako bide ezin irekiagoa ematen die. Bada aurre-rapausoa, alajaina!

Guzti hori deskubritzera ausartzen direnentzat, berriz, lerro hauetatik aholku pare bat baino ez. Bat: norbera librea da artelan bakoitza bere osotasunean hartuta nahi duen moduan bereganatzeko; zergatik ez bada? Bi: ikustetik harago, artelana nola edo hala ulertu eta disfrutatzeko artelanak ere hitz egin behar du, komunikazioa beharrezkoa baita.

Begira bestela, saria eraman ala ez

ARTISTA BERRIEN 35. LEHIAKETA.
KUTXAREN ERAKUSKETA ARETOA
(GARIBAI KALEA). DONOSTIA.
UZTAILAREN 11 ARTE

hor ikusgai direnak. Esate baterako, Elena Jimenez-en «Emakumeak, 1992», edota Asier Morenoren «Colmena 69, 1993». Ez al dizute ezer esaten?

PATXI SARRIEGI

UZTAILAK
15

■ ALEGIKO FESTA ALTERNATIBOAK

BERTSO jaialdi bat antolatu du Alegiko gazteak uztailaren 15ean. Festa alternatiboen egitarauaren barruan, ostegunean, **Aitor Mendi-luze, Aitor Sarriegi, Ibai Esoain eta Xabier Sukia** bertsolari gazteek kantatuko dute bulebarran gaueko 10.30etatik aurrera.

Hurrengo egunean bi kantaldi izango dira: gaueko 11etan **Desfax** eta Malagako Kapitan Kabernikola arituko dira gaztetxean, eta ondoren bulebarrean joko du **Anima Vili** taldeak.

UZTAILAK
16

■ ARGAZKI LEHIAKETA ZABALIK BILBON

SABINO Arana Fundazioak antolatu du **Euskal Herriko ingurugiroari buruzko argazki lehiaketa**. Lanak helbide honetara bidali behar dira uztailaren 16a baino lehen: Ibañez Bilbao 16, 1. 48001 Bilbo. Informazio gehiago 423 05 28 telefonoan.

UZTAILAK
17

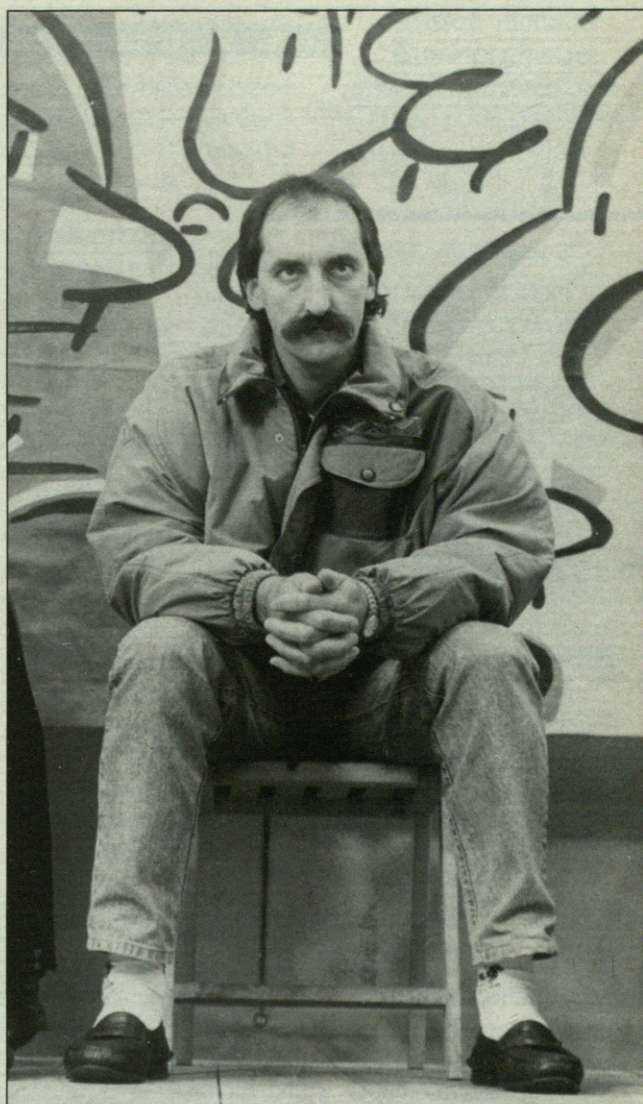
■ SOROTAN BELE DONOSTIAN

SOROTAN Bele taldea izango da Donostiako Victoria Eugenia Antzokian uztailaren 17an. **Gaueko 10.30etan** hasiko da kantaldia, eta bertan joko ditu Hondarribia eta Lezoko zazpi gazte osaturiko talde honek aurten argitaratu den bere estreineko LPko doinuak. Denbora gutxian arrakasta handia lortu duten kantuak.

UZTAILAK
19

■ SAN BARTOLOME JAIEN EGITARAUKO AZALA

ELGOIBARKO San Bartolome jaien egitarauko azala aukeratzeko lehiaketa antolatu du herri honetako Udalak. Lanak kultur etxean aurkeztu behar dira uztailaren 19a baino lehen.

MILLAN TELLERIA bertsolaria arituko da uztailaren 11n Belauntzako jaietan izango den saioan. Eguerdiko ordu batetik aurrera, **Sebastian Lizaso, Iñaki Murua eta Jon Sarasuak** ere parte hartuko dute plazan izango den bertsolari jaialdian, eta ondoren trikitixa doinuak entzun ahal izango dira **Andoni eta Jose Ramonen** eskutik. Arratsaldeko 6etan berriz ere kantatuko dute aipaturiko lau bertsolariek, eta gauean Egan taldeak dantzaldia eskainiko du. (Argazkia: Juantxo Egaña).

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

L I B U R U A K

**PROGRAMEN
EGIAZTAPENA
ETA
ERATORPENA**Xabier Arregi
Arantza Diaz de Barro
Paqui LucioUDAKO
EUSKAL
UNIBERTSITATEA**«PROGRAMEN
EGIAZTAPENA ETA
ERATORPENA». XABIER
ARREGI, ARANTZA DIAZ DE
ILLARAZA ETA PAQUI LUCIO.****UDAKO EUSKAL
UNIBERTSITATEA. 181 or.**

PROGRAMAZIOAZ mintza-
tzen zaigun liburu honek bi
atal ditu, batetik azalpen
teorikoak eta bestetik ari-
keta praktikoak. Atal haue-
tan banatzen da: Espezifi-
kazioa, Datu-moten trata-
mentu formala, Lehen mai-

lako logikaren lengoia,
Programen zuzentasuna,
Programa eratorpen formala
eta Algoritmo errekurtsi-
boak ■

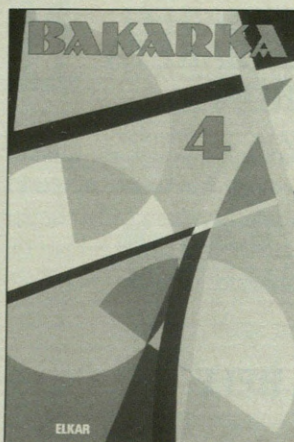
**«TXOKOLATEA BASOAN».
JUAN KRUIZ IGERABIDE.
MARRAZKIAK: JON
ZABALETA. ELKAR. 58 or.**

PERKAX saila ume literatu-
rari eskainitako txokoa da
Elkarren argitalpenen ar-
tean. Bi mariorratzen isto-
ria da, bata beltza eta bes-
tea txuria. Basoan zehar
zebiltzala txokolatea dastatu
zuten eta hortxe hasi ziren
beren komeriak! ■

**«MAILOPE».
ARAIZ-BETELUKO EUSKERA
BATZORDEA. 1993.EKO
EKAINA. 14. ZENBAKIA. 16 or.**

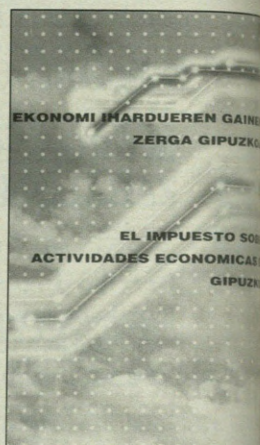
ANTZINAKO baserriak
itxuraldatzen ari direla da
notizia nagusia. Larraungo
euskararen egunaz ere
ematen da berririk. Baina

alearen erreportaiarik bere-
ziena Pako Iriartek Beteluko
karnabalaz esandakoaren
gainean eginikoa da, tradi-
zioan murgildurik ■

**«BAKARKA 4». J.A. MUJIKA.
ELKAR. 287 or.**

EUSKARA nork bere kabuz
ikasteko sailari aspaldi
eman zion hasiera Juan An-
tonio Letamendiak Elkarren
eskutik. Honakoa sail ho-
rren laugarren lana baino ez
da, hain zuzen ere bostga-

rreren eta seigarren mailer-
gokiena ■

**«EKONOMI IHARDUEREN
GAINEKO ZERGA
GIPUZKOAN». ROBERTO
MUÑOZ DERMIT. EUSKO
JAURLARITZA ETA EAE-KO
HIRU FORU DIPUTAZIOAK
1993.EKO MAIATZA. 341 or.**

ELEBIDUN den edizio ha-
netan, Gipuzkoako, Araba-
ko eta Bizkaiko Foru Dipu-
tazioak eta Eusko Jaurlar-

D I S K O A K

**«SALDABERRI».
XAXIMIKU. IZ.**

UMEENTZAKO kanta-
k biltzen zituen lanaren ondo-

ren, disko berria kaleratu
dute folka jorratzen duen
talde honek, nolabait ere
garai hauetan nahikoa
egoera utzian dagoen musi-
ka mota hau berpiztu nahi-
rik. Ekainaren 27ko data da-
raman aldizkarian elkarriz-
keta egin genien eta bertan
agertzen dituzte beren kez-
kak Euskal Herrian folkaz
dagoen iritzia buruz. Izan
ere, kontzertu gutxi izateaz
kexu dira. Kantuak, hamabi,
beraiek sortuak dira bai
doinu bai hitzen aldetik ere ■

**«LAUGARREN DANTZA».
JOSELU ANAIK. ELKAR.**

ARRAKASTA izugarria lor-
tzen ari da talde arabar hau

dantzaldietan mugaz gain-
eta beheti. Hainbat disko
sendotu egiten dute berri-
ibilbidea eta honakoan, a-
rrekoetan bezala, dantza-
ko abestiak dira osagaia, ge-
tza eta piperra. Euskaraz
kantagintzan murgildurik
erabat, hamaika abesti bilt-
dituzte disko berri honetan.
Seguruenik hasi berria da
uda honetan herri gehien-
tan behin baino gehiagot-
entzungo diren doinu ar-
kastatsuak izango diren
oraingoan kaleratutakoak ■

tzak bat egin dute ahalik eta informazio zehatzena bildu eta hainbat iruzkinez janzteko. Hiru zati ditu: Komentarioa, Kasu praktikoak eta Uztailaren 5eko Ekonomi Ihardueren gaineko Zergaren 13/1989 Foru araua, bitan banatua, Tarifak eta Instrukzioa batetik eta Zergarekin loturiko araudia bestetik ■

«MAZANTINI». PAMELA. 4.
ZENBAKIA. 32 or.

EZ dira asko euskal literaturaren aldeko apustu nabarmena egiten duten aldizkariak. Honakoan, Iruñekoan, bere laugarren ale honetan, sorkuntza literatura gain hainbat ikerketa

ere ageri dira: itzulpenak, iritzi artikulatuak, gramatikaren gainekoak... Egileak ere ezagunak: Txomin Peillen, J.B. Orpustan, Eduardo Gil Bera, Patziku Perurena... Aipamen berezia merezi dute irudiek, J.E. Urrutia «Capo»-k eginak ■

«ENE BADA!».
LEGAZPIKO EUSKAL TXOKOA.
1993.eko EKAINAK 17. 52.
ZENBAKIA. 16 or.

GARAI batean formato handian kaleratzen zen aldizkari honen zenbaki berri honetan, llinxta furbol taldearen etorkizuna kili-kolo ageri dela esaten dute teknikari eta zuzendariek. Badira, gainera, beste gaiak:

Telleriarte auzoan falta denaz inkesta bat, festetan murgildurik dauden honetan; drogak eta euren eragina; Telleriarte Txirrindulari Saria, eta abar ■

«HAR HITZA!». 1993.EKO
EKAINAK 23. 42. ZENBAKIA.

JEAN Philippe Casabonnek Estatu espainiarreko espetxeetan sei urte eman eta gero kalera atera izanari eman dio azala bere burua aldizkari politiko gisa definitzen duen argitalpen honetara. Iparraldean sortzen ari diren urbanizazio eta bestelako ekimenen aurka hainbat ahotz biltzen hasiak direlako berria ere biltzen da orrialde hauetara ■

«EUSKAL HERRIKO
ERREPIDEEN PLAN
OROKORRA 1993/2004».
EUSKO JAURLARITZAREN
GARRAIO ETA HERRILAN
SAILA. 125 or.

HURRENGO hamar urteetan Euskadiko Autonomi Elkarrekin azpiegitura mailan, Errepideen Plan Orokorra egiteko dagoen asmoa biltzen da argitaratu berri den liburu honetan. Elebidun, mapa eta agiri ugariz horniturik, oso informazio egokia da hemendik aurrera izango diren aldaketak ezagutu nahi dituenarentzat, eta oro har berauen hedapenarekin zerikusia izan dezakeenarentzat ■

B E G I B E L A R R I

L I B U R U A K

Hizkuntzalari bakartiaren loreak eta polemika maitatuak

DEUSTUKO Unibertsitateko irakasle honek urteak daramatza hizkuntzalaritzan murgildurik. Beste kultur arloetan ere ezaguna den arren, bere ikerketek eta iritziek izan dute aspalidanik oihartzunik handiena: grekeraren grafiaren aldeko, bizkaiera Euskaltzaindian bertan bazterturik egotearen salatzaile... Polemista sutua, euskararen inguruan sortzen den edozein arazotan.

Askotan polemika bere lanek ere sortu dute: toponimiaz, onomastikaz...

Diziplina asko jorratzen ditu Irioien eguneroko kulturegintzan, eta denek dute lekuri «De re...» sail honetan: egunkarietako artikuluetatik hasi eta euskalki baten toponimiaren adibide baten ikerketa sakon bateraino, 1990etik aurrera.

Aurreko alea atera zuenetik idatzi dituen gauza guztiak —edo gehienak— biltzen ditu Alfonsok lan ho-

netan. Eta estiloari begira, ez dago arazorik adierazteko beste ezer baino gehiago bere egunkaria dela, bere *diario intimo* delakoa.

Alde horretatik, egunkari batek sentimentuez gain beste zerbait ere jorratu nahi duenaren arazo bera du ekoizpen honek, metodologia zehatzik ez izatea, alegia. Ezbairik gabe, miresgarria da horren ikerketa kopuru handia egiteko gai izatea, lan hori gehienetan ondo betez, baina aurkibide aldetik, argitasun aldetik, teori-zazioa eta balorazio pertsonalak bereiztearen aldetik... gauza asko falta dira. Izan ere, ikerketak ez daude gaien arabera sailkatutik, ez zaigu ematen aurreko «De re...» bildumetan egindakoaren berri hemen jarraipenik dagoen jakiteko, Alfonsoren iritziak askotan ez dira dokumentaturik agertzen eta badirudi zenbaitetan balorazio pertsonal subjektiboak direla.

Merituko lana da, baina erabiltzai-

Alfonso Irigoyen

DE RE PHILOLOGICA
LINGVAE UASCONICAE
IV

«DE RE PHILOLOGICA LINGVAE
UASCONICAE IV». ALFONSO IRIGOIEN.
WILSEN. 425 or.

leari ez zaizkio erraztasunak ematen. Agian hobe litzateke egileak berak autozentsura egin eta lauzpabost gaitara mugatzea. Argitaratu den material asko neurri batean pertsonalak dira eta ez zaizkio inori ere interesatzen, postazko harremanak, adibidez.

Baloreko gauza ugari dagoke lan mardul honetan (dedikazioa eta egitza saio luzea lehenik), baina oso anarkiko eta subjektiboak dira emaitza.

RITXI LIZARTZA

T E I L A K

■ NAFARROAKO JAIALDIAK

AURTENGO Nafarroako Jaialdiak ja-da martxan dira abuztuaren azkenera bitartean. Iruñea, Obanos, Erriberri, Lizarra eta Zangozan egingo dira eta dantza, musika, bideoa, antzerkia, erakusketa eta ikastaroek osatuko dute egitaraua. Ekitaldi aipagarrien artean, Dagoll Dagom antzerki taldea, Ballet du Rhin eta bost talde madrildarrek eskainiko dutena. Antolatu diren emanaldi guztien artean bakarra ere ez da euskaraz izango. Biba eta txaloak!

■ MASKARADA ANBERESEN

MASKARADA antzeztaldea, urtero Anberesen egiten den jaialdian parte hartzeko aukeratu dute Europako hainbat talderekin batera. Euro-Mozalek izenez, Anberes'93 Europako Komunitateko Kultur Hiriburua egitarauaren barne antolatu dituzte ekitaldiok. Bilboko taldeak bere azken obra

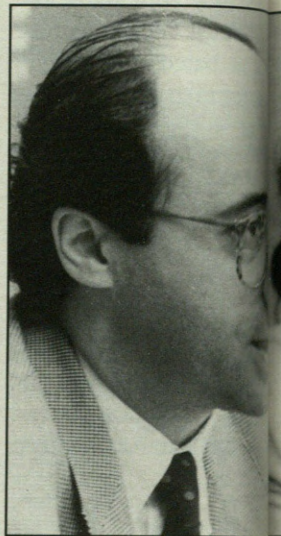
eramango du hara, «Logalea zeukan ekilibristaren kasua» antzezlan.

■ IRAKASLE KALERATUAK

EHUko Gobernu Batzarrak lehiaketara atera ditu Jose Ramon Etxeberria eta Fernando Mijangos irakasle kale-ratuen lanpostuak. Errektorearekin lotutako akordioa guztiz indargabetu nahian gatazka azkenera eramateko erabakitza hartu dute neurri hau, ekainaren 7tik itxialdi mugagabea ari diren irakasleok.

Honekin batera, Gobernu Batzarrak 600etik gora irakasle asoziatoren kontratu administratiboak baldintza bere-tan hiru urtez luzatzea erabaki zuen. Izan ere, irailean bukatzen zitzairen kontratu berarekin jarraitzeko aukera ematen die honela. Beste 176 irakasle asoziatu berriz, irakasle titular lagun-tzaile bihurtu ditu. Azkenez, 1993-94 ikasturterako ikasleentzako plazak murriztea deliberatu du, nahiz eta az-ken hitza Espainiako Unibertsitateen Kontseiluak emango duen. Datorrena datorrela, EHUn labanak zorrotz.

E R R A N A K E R R A N

«Matrikulazioen joera hona jarraitzen badu, D eredua gebiengoaren aukera biburtuko da».

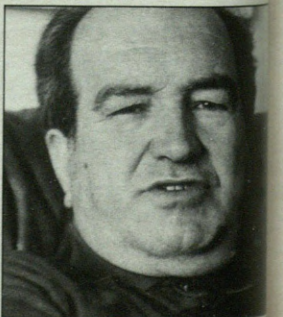
Jose Luis Avila, Hezkuntza Saileko sailburuordea. Egin, 93-VI-30.

«Teorian ez dago emakume orkestra zuzendariak izan daitezkeen aurkako jarrerarik baina praxian aurkako jarriera ikusten da oro har, baita musikarien artean ere».

Beatriz Aramendi, orkestra zuzendaria. El Diario Vasco, 93-VII-1.

«Oteiza, akzio gizon modua bertsu egin duen heroi tragikoa da».

Pedro Manterola, EHUko irakaslea. Deia, 93-VI-25.

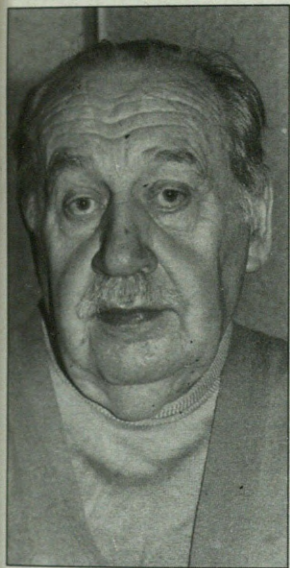

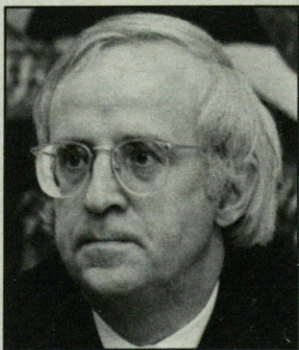
TXUTXU - MUTXUKA

«EUSKAL POESIAREN LEHEN EGUNA»

EUSKAL Idazleen Elkarteak asmo berririk badu eskuartean. Fernando Buesa Hezkuntza kontseilariarekin «tratuan» hasia da, eskoletako emanaldien egitasmoaren zabaltzearen kontura, besteak beste. Baina, irailaren azkeneko larunbatean, 25ean hain zuzen ere, antolatuko duen «Euskal Poesiaren Lehen Eguna» dugu honakoan solasgai. Gauzak erabat loturik ez badaude ere, hainbat xehetasun badakizkigu, dagoeneko: 25 poetak parte hartuko dute errezitalean, bakoitzak bi poema irakurriko dituela. Donostian egingo da, eta tartean, musikariak arituko dira. Poema guztiak argitaratuak izango direla aitatu digute gure iturriek. Garai bateko lore jokoen usainik ez al diozue hartzen guzti honi?

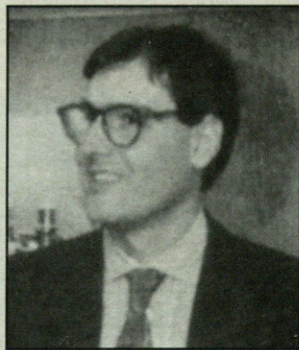

NOR - NORI - NORK

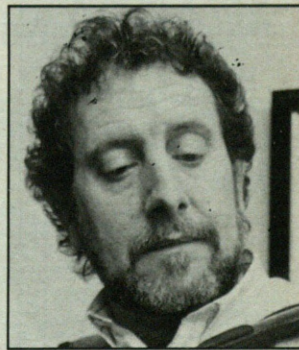
G. MONREAL

herri honetan beste askoren antzera «eskale» bihurtzeko bidean jarri du Eusko Ikaskuntzaren egoerak, izan ere, 46 milioi pezetako zorra pilatu baitu aurtengo aurrekontuetan. Elkartearen 75. urteurrenak harrapatu du, gainera, erditik. Krisia «familia onenetara» iritsi dela, nork aterako dizkio babak eltzetik? ●

MITXEL UNZUETARI

Euskalerriaren Adiskideak Elkarteko zuzendari berriaren kargua eman diote, Jose Maria Lopez de Juanen orde. Legegizona eta EAEko Estatutuaren sortzaileetarikoa, «mihi zikinek» diotenez, Euskaltzaindian sartzea baino zailagoa den *caballerito*-en erakundeko aurpegi publikoa izango da Unzueta, aurrerantzean ●

ENRIKE ZELAIK

akordeoilari salseroaren paperean gregorianoarekin hasi eta nahasketa bidez —folklore eta erritmoa bilduz— osatu du Nafarroa Oinez 93ko «Amets bila» abestia. Aingeru Epaltzarena da letra, urriaren 24ean Altsasun kantatu eta dantzatuko dena. Argi baitago: zer genuke euskara amets bila arituko ez bagina? ●

«Lapurtera klasikoa lehen munduko euskara da, eta euskara batua, hirugarren mundukoa».

Federico Krutwig,
euskaltzaina.
Deia, 93-VI-27.

«Artista gazteetarik gehienek gure lanari kasurik ez diote egiten; gure balioei uko egiten diote».

Nestor Basterretxea,
eskultorea.
Egunkaria, 93-VI-30.

Landareen erresuman Bertizko Jaurerrian

NAFARROAKO iparraldeak behin baino gehiagotan luratu gaitu bere berdegune naturalekin, baina badauzka gizakiak eraikitako berdegune izugarriak ere. Oraingoan horietako bat bisitatzea aholkatzen dugu, Nafarroako lorategi eder eta handienetakoa seguruenik, Bertizko Jaurerrian dagoena hain zuzen ere. Baina ez gara lorategi botaniko bikain honetara mugatuko, Bertizko parke osoa dasatu ahal izango dugu eta Nafarroako iparmendebaldeko birika naturalaren airea sakon arnastu.

BERTIZARANAKO udalerrian dago, hegoaldera Bidasoa, Etxalar ekialdera, eta Iruñetik 45 kilometrorra.

Gomendioren batzuk eman daitzke, baina nolahi ere oso orokorrak, inguruaren azalpen garbi eta osatuen bertara hurbiltzean Bertizko turismo bulegoan 100 pezetan eros daitekeen txostentxoak eskaintzen du eta.

Lorategiak berak izugarri merezi du, hektarea batean mundu osoko 120 zuhaitz eta zuhaiska espezie desberdin ikusi ahal izango dugu. XIX. mendearen bukaera aldera Pedro Ciega y Mayok jauregia erosi zuen, nahiz eta ez zuen denbora handirik egiten bertan. Urtean astebe-teren bat edo beste.

Bidaiari amorratua, bidaiari horietatik era guztietako zuhaitz eta landareak bere jaurerrira ekartzea zuen gustuko. Haren zaletasunen ondorioak dira, beraz, jaurerriko edertasun ugari. Erositako gida eta lorategiko bideskak eramanik, Ciega y Mayoren bitxikeria guztiak ikusi ahal izango ditugu.

LORATEGIA, dena den, denbora nahiko laburrean agortuko zaigu. Ez gara itzuliko etxera, ordea; badago non galdu Bertizko inguru hauetan. Sorgin giroko egunak izanez gero, zer hobe Zugarramurdia hurbiltzea baino, ea bertako leizean baten batekin topo egiten dugun. Etxalarko uso ehizategiak, Lesakako San

Jaurerriko lorategian 120 bat zuhaitz espezie daude, eta landareak ere ugari dira, lorategi botanikoa ikusiko duenaren gustagarri.

Ferminak, Elizondo... Eta, besteak beste, uneren batean arrazoi historikoak direla edo abertzaletasun mi-

nak jota, han daukagu Amaiur ere, Nafarroak Gartzelaren aurkako gerran galdu zuen azken herria ■

BELAGOA KIROLAK

Easo kalea 9

DONOSTIA

Tel: (943) 42 22 91

MOKO FINA

● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA

HURA OTORDUA!

JOXE MARI
SATRUSTEGI

Euskaltzaina

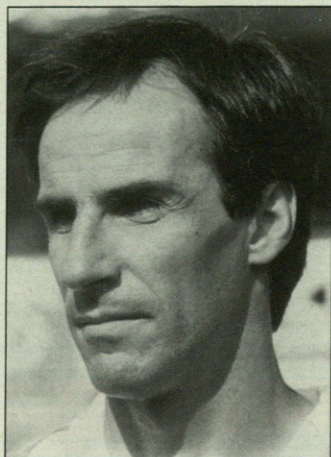

Udako patatak

Urdiainen bizi da Joxe Mari, sukaldean baldar samarra dugun euskaltzaina. Betiko sukaldaritzaren maitale, sasoiaren sasoikoa jaten ohitua dago nafarra; udaberri partean, esaterako, zizak izan ditu eguneroko jaki, eta udako beroekin batera, berriz, patata ugari jatea tokatzen zaigula gogorarazi digu. Nafarra ez da, hala ere, gaur egungo sukaldaritzaren kontrako, eta noiz behinka ohituraz aldatzekotan, hori ere frogatzea komeni izaten dela aipatu digu. Okela astean hiru aldiz jan ohi duena —arrainarekin txandakatuz beti ere—, ardo gorri nafarra mahai gainean nahi izaten du beti Joxe Mari. Nafarra dela ezagun du, bai! Eta Nafarroa inguruan, dela Arbizuko «Izarra» jatetxean, dela Etxarriko «Aitzondo»-n, sasoiaren sasoikoa emango digute guri ere. Ardo gorri nafarra ahaztu gabe, noski.

Alberto Gorrizi, bere agurrean

REALEAN hamabost urte eman eta gero, agurra iritsi zaio futbolari irundarrari. Orain, bere herriko San Martzial jaien ostean, bazkari berezia eskaini nahi diogu bere ibilbide luzearen omenez. Hasteko, aperitibo moduan, arraina izango du, antxoa marinatua alegia. Ondoren, oso egokia da bakailao krema hotza, eta arrainarekin amaitzeko, sasoikoa

den atuna; piper, tipula eta tomatez osaturiko piperradarekin jantziko dugu. Guzti hori behar den bezala bustitzeko, txakolina ikusten dugu egokien.

Haragitarako, berriz, txerri hankak oso gustuko izango dituela espero dugu. Etxeko berezitasuna da eta oso egokia jartzen dugu.

Postretarako berriz, gazta tarta marrubi saltsarekin hornituri.

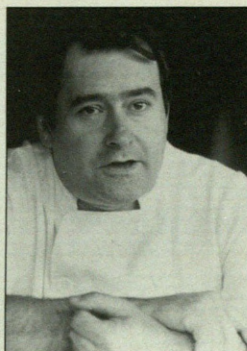
Bai haragi zein postreari laguntzeko, Magaña 1985eko uztako Merlot beltza benetan aproposa da.

Espero dugu horrelako eskaintza bere gustukoa izatea. Bestela, jokalaria bezala ez bada ere, entrenatzaile moduan ikustea gustatuko litzaiguke, Realean jarraitzeko moduko umiltasun, seriotasun eta langile ereduaren ezarri baitu ■

BOST IZARRETIK GORA

HILARIO

ARBELAIZ

SABEL FINA

Berenjena pizza sabela zaintzeko

OSAGAIAK

LAU LAGUNENTZAT

Pizzarako pasta ● erdi
taminako bi berenjena ●
750 gr tomate ● gatza ● 250
gr mozarela gazta ● olioia ●
baratxuria

PRESTATZEKO DENBORA
30 minutu

PRESTATZEKO ERA

JAKIAK prestatzeko normalean udan ez da denbora handirik hartzen eta horregatik errezeta erraz bat emango dugu. Baina erraza izateaz gain, sabela zaintzeko ere bada, udako festen ondoren sabelari gauza onak ematea ere beharrezkoa baita. Pizza egiteko maza etxean egin daiteke, baina

Udan sukaldatzeko denbora gutxi hartzen du jendeak, baina hala ere sabela zaindu beharra dago, eta pizza hau oso egokia da horretarako.

erosteko aukera badago. Berenjenak zerra finetan moztu eta ontzi batean jarri gatzarekin. Tomateak irakiten dagoen uretan sartu, azala kentzeko. Ondoren, zati zabaletan moztu. Be-

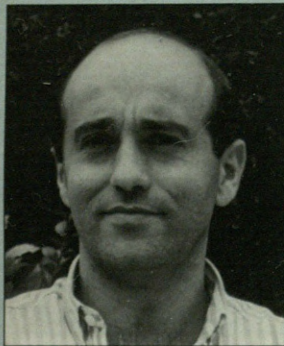
renjenei gatza kendu eta frijitu. Masaren gainean tomateta eta berenjenak zabaldu eta 220 gradutan berotutako labeetan sartu 25 minutuz. Gaintetik baratxuria eta perrexila bota ■

BATA ZURIA ERANTZITA

JOSERRA
AIZPURUA

Elhuyar-eko kidea

Zientzia eta kontzientzia

ORAIN dela urtebete inguru Karlos Santamaria

euskaltzale eta zientzilariekin luze hitz egiteko aukera izan nuen. Zientzi gai desberdinei buruz hitz egin genuen, besteak beste, matematika, erlatibitate-teoria eta ekologi arazoak aipa ditzaket; baina elkarrizketa hartan zientziarekin zerikusirik ez zuten beste gai batzuk ere arakatu genituen, hala nola, bakea eta gerra, erlijioa, euskara, Rikardo Arregi, Zumalabe, gizartea eta etorkizuna.

Elkarrekin igarotako bi ordu luze haietan, Karlosen bizitzaren islada jaso banuen ere, berehala konturatu nintzen Karlo-

sen formazioaren oinarrian zeuden zientzia eta metodo zientifikoa, erreminta batzuk besterik ez zirela bere kontzientziak agindutakoa lortzeko.

Arestian esan bezala urtebete igaro da elkarrizketa hura izan genuenetik, baina ekainaren hasieran, hauteskunde kanpaina zela eta, partidu baten iragarkia telebistan ikusi ondoren Karlosekin hitzegindakoa gogoratu beharra izan nuen.

Partidu horren arabera, egun jasaten ari garen krisi ekonomiko, ekologiko eta politikoa egia

zientifikoaren bide gaitu omen daiteke. Beste ideia batzuen artean, zientzilariz osatutako gobernu eta frogatutako egia zientifikoetan oinarritutako programa proposatu zituen, hau da, gizartearen kontzientzia zientzia hurbilakatu nahi zuen. Egia esan hotzikarak sentintuen hura entzutean izan ere, ez baitut robotak izan nahi eta gainera robotak zerbaiten edo norbaiten zerbitzuetarako sortzen baitira.

Eta zuk, irakurle, gaur zarte perfektu bateko robotak izan nahi al duzu

ZIENTZIA

Ordenagailuak, erabiltzailearen ahotsa ezagutzeko gai

ERABILTZAILA arrunt batek ordenagailu bat erosten duenean, badaki jakin inbertsio hori erabilgarria izango zaion arren oso epe laburrean geldituko dela atzeratuta. Beraz, erosleak berak erabaki behar du zeintzuk izango diren bere tresnaren mugak, ezinezkoa baita egunean egun aritu eta beti azken ekoizpena erosteko prest egotea.

Hala ere, oraingoz behintzat gu guztion esku egongo ez den ordenagailu mota berezi bat aipatu nahi dugu, hedatu egiten denean benetan iraultzailea izango dena.

JENDE askok egin du amets bere aginduak entzun eta bete egingo dituen tresna batekin. Ez dugu lortuko etxeko apretak gure oinetan

jartzea, baina, gutxienez, ez dugu teklatu bati loturik egon beharko.

IBM multinazionalak asmatu du, izan ere, azken tramankulu hau. Ordenagailuak bere *nagusiaren* edozein agindu bete dezake, informazioa eskatu, pantailan bazter batetik bestera marra bat egin, artxi-boak eskatu... Beraz, orain arte *mouse*-ak betetzen zituen funtzioak eta teklaturak alde batera utziko dira.

Txipen potentzia handitu eta memoria kopurua murriztu egiten duten algoritmoak garatzea izan dira bi arrazoi nagusiak horrelako aurrerapena izateko.

Oraingoz ingelesez bakarrik kaleratu da, eta eten-gabe handitzen joan daitekeen hiztegi zabala erabil-

Bizi dugun inkomunikazio egoera honetan, pertsonen baina... makinen bidez egiten bukatuko ote dugu? Aurrerantzean ez dira hain beharrezkoak izango ez teklaturak ez arratoia ere.

tzen du, baina oro har hitu hitzeko esaldi zatiak ditu oinarri. Eta ahotsaren osagarri, ordenagailuak nahasketak desegiten dituzten

probabilitate kalkuluak erabiltzen ditu, zentzu zuzen emateko. Gaur egun, minutuko 70 hitz identifikatzeko

ETXE ZULOAN

● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ●

OPORRETAN

Landareek ere oporrak merezi dituztela ez ahaztu

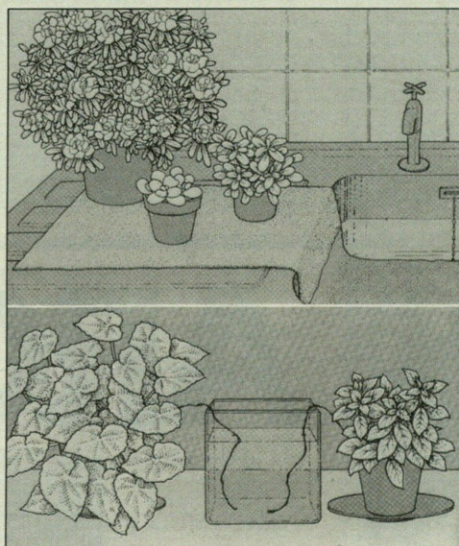
OPORRETARA joateko orduan, bi izaten dira eztabai-dagai nagusienak: amagiarreba non utzi, eta animaliekin zer egin. Txantxa da, noski, baina ez da hain txantxetakoia beti ahazten zaiguna gogoratzea. Etxean landareak izanez gero, landare horiek ezin ditugula eraman oporretara, eta horrek bere eragina izaten duela. Horrela, zenbat aldiz itzuli zara etxera oporretatik eta landare guztiak hilda aurkitu dituzu? Hori berriro gerta ez dadin, aholku xume batzuk jarraitzea nahikoa da. Zure landareak ureztatuko dituen inor ez baduzu topatzen, ureztatzaile automatikoak daude. Hala ere, komenigarria zenuke joan baino lehen ureztatzaile hauek probatzea, ongi doazela ziurtatzeko.

Beste sistema bat lorontziak lur hezea duten beste lorontzi batean sartzea izan daiteke. Horrela, bi aste inguru irauten dute landareek.

DENDA espezialduetan badira ur gordailu bereziak, denbora konkretu baterako ziurtatzen dutenak landarearen ureztatzea.

Baina etxean egiteko errazekinak plastikozko poltsarena eta esteratxo kapilarrena dira. Plastikozko poltsarenak astebe-tez balio dizu, eta komenigarria da eguzkipean ez jartzea. Landarea asko ureztatatu, landarea baino luzeagoak diren ihi edo banbu zatiak sartu enborraren inguruan plastikoa hostoak uki ez ditzan, eta plastikoa sartu ondoren zinta itsasokorrekin ondo itxi.

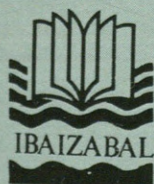
ESTERATXO kapilarraren sistema plastikozko lorontzietan dauden landareekin bakarrik erabil daiteke. Azpian zuloak eduki behar dituzte ontziak. Gero, arraska urez bete, esteratxoaren mutur bat bertan sartu eta beste muturra kanpoan utzi, superfizie lau baten gainean. Uretan dagoen muturrak, kanpokoak baino beheago egon behar du. Ondoren, lorontziak goiko muturraren gainean jarri, eta

Argazkikoa bezalako landareek tratu berezia eskatzen dute. Bestalde esteratxo kapilarra eta ur ontziaren metodoak bi edo hiru astez ziurtatzen dizu landareen ureztatzea.

landareek hartuko dute esteratxoak xurgatutako ura beren beharren arabera.

Metodo honen bitartez, landareek bi edo hiru astez iraun dezakete ■

1993
NOBEDADEAK

HAUR HEZKUNTZA
LEHEN HEZKUNTZAKO BIGARREN ZIKLOA
ERLIJIOA

Pasiotarrak - 48290 - E U B A - Urrut.: 630 80 36 - Fax: 630 80 28

TELEBISTA-IRRATIA

• TELEBISTA-IRRATIA • TELEBISTA-IRRATIA

BOTOIA SAKATU AURRETIK

IKUSI BAIETZ

● **Hau da A. U.** umorezko saioa! Astelehen gauean, uztailaren 12an, 23.25etan. Artistaren Utopia izeneko kontratazio agentzia, Inazio Mari (Kike Amunarriz), Sagrario (Elena Irureta) eta Rosaritok (Aizpea Goenaga) zuzentzen dute. Mota guztietako jendea hurbiltzen da bertara.

● Ostegunean, uztailaren 15ean, **Bideonik**, gazteentzako programa musikal izango da ikusgai 21.55etan: bideo klipak, udako kirolen irudietan oinarritutako muntaiak eta Euskal Herriko taldeei buruzko informazioa jasoko du **Bideoklip**-eko taldeak.

● Ostiralean, uztailaren 16an, 22.50etan, **Bertsuak udan**, «Hitzetik hortzera» saioaren bost urteotako antologia.

● Kiroletan, eta joan den astekoari jarraikiz, **Tour 93**, txirrindularitza frogaren honetako laburpenak emango dira astean zehar. Azpimarragarria ere, igandean, uztailaren 18an, 16.55etan eskainiko zaigun Euskadiko Txapelketako **zesta puntako banakako finala**.

● Eroetxe batean dauden mediku eta gaixoen abentura mutu eta zoroak gogoratuko dizkigu **Bertan Zoro** telesailak. Larunbatean, uztailaren 17an, 17.50etan.

Prest al duzu zaldia?

LARUNBATAK 17, 18.40ETAN, ZINEA:

SARTALDERANTZA

ZALAPARTAKA. ZUZENDARIA:

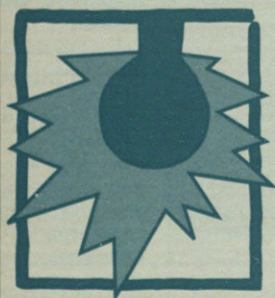
ALBERT S. ROGELL.

BASERRI batean bizi den emakume ausart batek (Joan Leslie) herriko zaldi lasterketan parte hartuko du, horretarako gai dela erakustez gain bere areriotzat

duen bakeroarekin (Joan Craig) indarrak neurtu moz. 1948ko filme honek Hollywoodeko eszenarri erraldoietara garamatza bert S. Rogell zuzendaria. Zaldi gainetik jaisten diren bakero harroak nahia, eta etxe barruko zaldia baino onartzen ez zuten emakumeak aurkituko tugu, beste behin ■

Larunbat arratsean, «Sartalderantz» zalapartaka garamatzaz zaldi lasterketan parte hartuko dute emakume ausart eta bakero harroek.

ARGIA

Orain ARGIAren harpidedun eginez gero, SUSA argitaletxearen 4 liburu dohainik izango dituzu

Gartzelako poemak — **J. Sarrionandia** —(poesia)
Odolaren usaina — **Mikel Antza** —(ipuinak)
Speed gauak — **Edorta Jimenez** —(nobela)
Hitz etena — **«Txikia»** —(olerkiak)

ARGIA: Industrialdea 1-2. LASARTE-ORIA 20.160 Tel. 37 15 45 Fax. 36 10 48

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

HERRIA

HERRIALDEA

Tfnoa

BANKU EDO AURREZKI

KUTXA

SUKURTSALA

SUKURTSAL ZKA

KONTU ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne): Hego Euskal Herria: 10.300 pzta. / Ipar Euskal Herria: 685 libera / Espainia: 10.300 pzta. / Beste atzerriak: 13.450 pzta. / Airez: 21.300 pzta.

Hasier Etxeberria: «Guggenheim-en bezero edo klientela naturala gara»

Pertsonaia gutxi izango dira Hasier izena hartzez idazten dutenak; berau hoietariko bat. Elgoibartar aries hau —baina tauro aszendentearekin—, burugogorra izateaz gain, Psikologian lizentziatua dugu. Zaletasunen artean, arrantza, artelanak egitea, batipat pintura eta formen inguruan; baina hori bai, lagunen aterbe bikaina alde batera utzi gabe. Uda partean, asteartero, «Beti eskamak kentzen» azalduko zaigu eta gaurkoan, telebistako kultur eremuko gaietatik apur bat atera, eta beste gai batzuen inguruan solasean jardun gara.

ARGIA. Azal izeaiguzu bitz gutxitan, «Beti eskamak kentzen-en bigarren leiho-ratze hau.

HASIER ETXEBERRIA. Batetik telebistarako programa eroso bat da. Honekin batera, helburuen alorra jorratuz, mundu honetan den-denetik dagoela erakusten da. Emanaldietan gai bat aitzakia bezala hartuko dugu eta berau ilustratzeko, hiru gonbidatu izango ditugu. El-karrizketa horien artean, sei

euskal idazleren testuek hornitutako bideo emanaldi batzuk ere ezagutaraziko ditugu. Hau da, literaturtasun bat emateko asmoz.

A. Beste alor batzuk landuz, ikusten ahal duzu zure burua kirol saio bat aurkeztien?

H.E. Inolaz ere ez. Profesionaltasunez hartzen bada, egingo nuke, baina etxe honetan bada lan hori ongi egiten duenik.

A. Guggenheim eta Kultur Kezka bateraezinak al dira?

H.E. Berez ez. Nolabait eremu berdineko gertaerak dira. Guggenheim-ek, taldeari bide batez, berak dakarren adjetiboa jarri dio; kezka. Kultur Kezka, Guggenheim-en bezero edo klientela naturala gara.

A. Zein duzu gogokoago, Txirrita ala Garcia Lorca?

H.E. Nire barruan dauden bi itsaso ezberdin harrotzen dizkidate. Ezberdinak dira, baina bakoitza bere eremuan oso ona da.

A. Zein pertsonaia elkarrizketatzea gustatuko litzaizuke?

H.E. Jende asko. Adibidez, Agustin Garcia Calvo bat, edo Felix Azua, krisi egoerari buruz, argibideren bat emango ligukeen norbait.

A. Kandinskyren kolore alaiak, Rubensen emakume «bikainak» edo Zurbaran —en bodegoiak.

H.E. Laugarren bat gehituko dut. Pintura eta eskulturan jarduten den Kieffer alemaniarra.

A. Oteiza zure aurrean egongo balitz, zer esango zenioke?

H.E. Gaur egun, berak Guggenheim—en aurrean hartzen duen planteamentu biolentoa, nik neuk ezin dudala hartu.

A. Egingo dituzun solasaldi mordoaren ondoren, eskamarik geldituko al zaizu beste saio bat egiteko?

H.E. Beti dago non ikasi eta zertaz hitz eginga. Jende interesgarria nonnahi baitago, beraz...

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Heldu

B ETI amorratu egin naute azaroaren hasieran jartzen diren gabonetako arbolak jartzen dituztenek eta gogaitu abuztuan *Vuelta al cole* dioten eskaparateak ikustea. Denbora baino lehen ibili behar hori eguneroko erritmo eta patxadatik ateratzen gaituztela iruditzen zait. Telebistan antzerako zerbait gertatzen da, ekainaren azkenengotan programa desberdinen sofritoak egiten hasi eta amaierak iragartzen direnean. Bakaziñuetako giroan murgiltzea, oporrak hartu aurretik ez dakit ona den. Izan ere, sasoiari sasoikoa gozatzetik aldentzen gaitu. Ikusiak dituk ETBren kanal bietako lauzpabost programaren agurrak, eta horietako batzuetan pena eta dena sentitu dut. «Bi eta bat» gehienetan gustatzen zaidala onartzea ez zait ezer kostatzen. Baina airtortu beharra daukat azken programa gustokoena dudala. Beti pentsatu izan dut potentzial handiko saioa dela eta ahalmen horien adierazgarri izan zen azken emisioa. Programaren egitura-ri tira egin, pertsonaiak gehiago fortzatu eta egoera puntakoenetara eramanda ikustea interesgarria izan zen. «2 eta 1» izeneko telesaiola birritan programatua izan da ETBn, hirugarrenaren zain gaude. Agurretarako garaia ez zaie oraindik heldu.

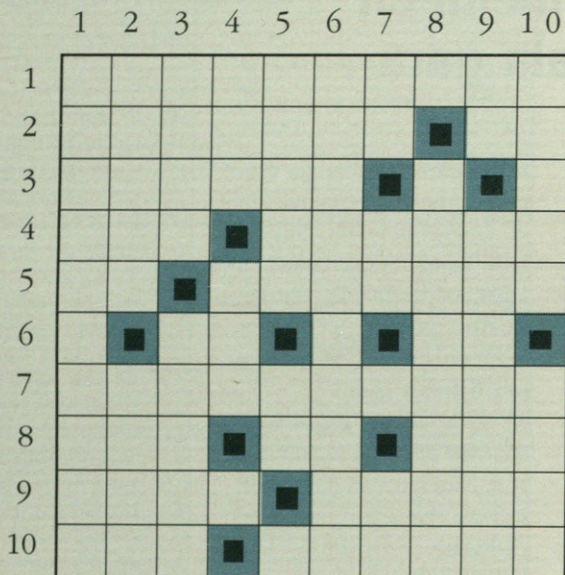
EDORTA ARANA

JON ODRIOTZOLA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Zapatak egin edo konpontzen dituztenak. 2.- Emakumezko. Musika nota. 3.- Erotu. Kontsonantea. Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. 4.- Nire. Trebeak. 5.- Nafarroako ibilgailuetan. Anarkia. 6.- Potasioaren sinbolo kimikoa. Iridioaren sinbolo kimikoa. Röntgenen sinbolo kimikoa. Kanpo. 7.- Hizkuntza berria. 8.- Aparkatzeko zerga. Interjekzioa. Niri. 9.- Zamari. Niregan. 10.- Ki batez, pailazo baten izena. Bizkaiko herria.

GOITIK BEHERA: 1.- Zezenak toreatuz egiten diren jaiak. 2.- Gurasoen ama. Euskal aurizkia. 3.- Bi. Nano. 4.- Bakar hitzaren erdian. Areagotzeko partikula. Oxigenoaren sinbolo kimikoa. 5.- Ezertxo ere ez. Hitz grekoa. Kontsonantea. 6.- Arrain mota. 7.- Musika nota. Kasik. Kontsonantea. Idi, hitz elkarketan. 8.- Bat. Gozodenda. 9.- Arsenikoa. Gurasoen aitak. 10.- ... larrian, egoera txarrean. Hainbat.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Banaketa
Etekinak
Ikaratua
Labekada

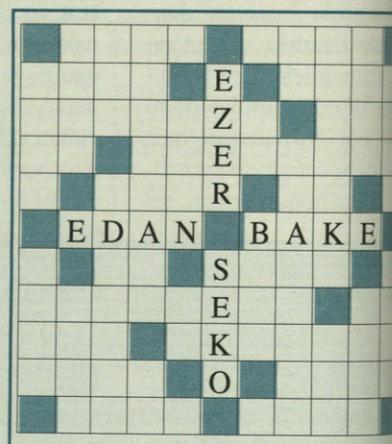
7 letra

Esaneko
Iduneko
Ikutuak
Irabazi

4 letra

Aral
Atun
Baoa
Bake
Botu
Edan
Esan
Ezer
Ihes
Ikur
Laku
Laua

Lore
Noka
Sara
Seko
Soka
Soro
Ubel
Usoa
Zale
Zama
Zara
Ziri

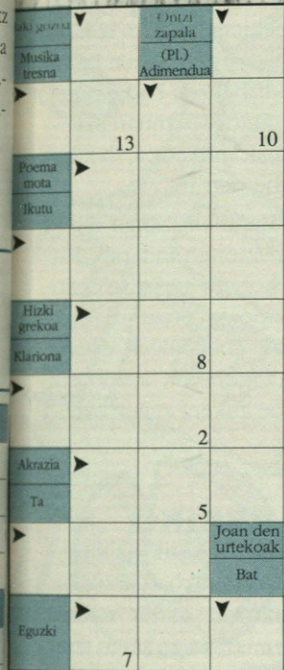
2 letra

Bo
He
Ik
Ke
Ki
Ra
Ud
Ur

3 letra

Ama
Aro
Ete
Usu

en
tu.
4.-
a.
lo
7.-
a.
en

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16

Zatar	▼	Ote ar	▼	Ezagutzen dut	▼	Modu atzikia
Garbiak		Fruitu mota	1	Zutoina		
▶		▼		▼		▼
Arautegi	▶					
Bokala			6			
▼						Trebeak
				12		
NBEko tankeetan	▶		(Infin.) Akitu	▶		▼
Asko			Rubidioa			
▼	Barazki mota	▶	▼			
	Lehenengo					
▼		Betiro	▶			
		Zuri, du			3	
	500	▶ ▼	Argoia	▶	Oxigenoa	▶
	Portu	9	Pluralean		(Errep.) Marmarioa	4
▼			▼	Masurioa	▶ ▼	
				Zakur	14	
▶				▼		
Espainiako alderdi ezkerriar	▶		Kontso-nante bikoitza	▶		▶
	11					

Aurreko asteko soluzioak

Aurreko asteko soluzioak

ANTTON
OLARIAGA

Gurutzegrama

				E	E	E	D	
			A	R	T	Z	A	I
G	A	L	A	I	N	O		
L	A	R	D	E	N	K	A	T
U	R	D	E	A	K	I	S	
E	R	D	A	L	E	S	T	U
D	A	N	A	K	B	A	T	A
Z	A	I	K	E	Z	S	T	
I	L	O	B	A	A	U	Z	C
U	N	A	I	A	N	I	N	I
O	K	A	R	I	N	A	O	K

EZKER ESKUIN: 1. Hamarrekoa. 2. Edaria. Art. 3. Ro.

Ko. Arre. 4. Eria. Ideia. 5. Neskatiia. 6. Sa. Ukana. B

7. U. Iseka. Za. 8. Ganorakoak. 9. Eroa. K. Die, 10

AIR, Kotana.

GOTTIK BEHERA: 1. Herensugea. 2. Adorea. Ari. 3.

Ma. Is. Inor. 4. Arkakusoa. 5. Rio. Aker. K. 6. Ra

Itakako. 7. E. Adinak. R. 8. Karela. Oda. 9. Omia.

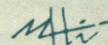
Zain. 10. Atea. Bakea.

Hieroglifikoa: Barregarri

Hitz
Kateatuak

E	Z	I	N	B	I	B	A
E	G	I	Z	M	L	A	I
B	I	L	U	Z	I	K	T
A	N	K	A	L	A	M	U
N	L	A	M	A	I	R	E
G	A	I	A	G	R	I	S
B	I	T	S	O	A	K	F
E	M	A	Z	T	E	A	K
G	A	R	L	I	Z	U	N
O	R	I	A	L	O	K	A
I	A	I	O	Z	U	R	A

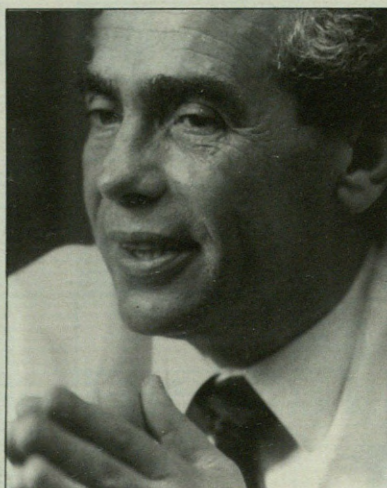
KAKU

Transferentziak

DUELA hamabi-hamahiru urte jaso zituen Euskal Autonomi Elkar-teak bere autogobernuaren oinarri izango ziren transferentzia sortarik nagusienak, 34 trasferentzia 81 eta 82 urteetan. Ondoren 85ean eta 87an beste 28 negoziatu ziren.

Denboraldi luzea iragan den arren, Gernikako Estatutoak biltzen dituen gai eta zerbitzu zerrenda transferitu gabea nahiko kopurutsua da oraino. Izan ere 55 trasferentzia geratzen dira hezurmamitzeko, Euskal Autonomi Elkarteari dagozkionak burutzeko eta horien artean badira, noski, garrantzi berezia dutenak autogobernua osatzeko: INEM, INSS, Ikerketa, Azpiegiturako zenbait arlo, Ingurugiroak, Kreditu Ofiziala, Banka, eta abar potoloenak aipatzeko.

JOXE MARI AGIRRE

Ekonomilaria

TRANSFERENTZIEN historia tirabiraz beteta dago, etenaldiz josita eta 1987a ezkerotik ez da bat ere gauzatu. Kolpeka emanak izan dira gehienak, egoera politikoaren arabera eta ez benetako borondate politikoaren bidetik. Aurreraldiak eta etenaldiak bat bestearen ondoren gertatu dira eta segimenezko bilakaerarik ez dute ezagutu.

Ezin da ukatu zailtasun teknikoak era sortzen direla, arloak eta baliabideak baloratzeko erizpide ezberdinak agertu ohi direla, baina iragan den denboraldia luzeegia da arazo teknikoak soilik justifikatu ahal izateko. Borondate politikorik ezak bakarrik esplikatu dezake luzapen hori. Badirudi joera asko eta asko abagune bakoitzeko politika aldarrearen arabera hartua izan dela, benetako komentzimendu politikorik gabeko erabakiak direneko susmoa sortara-

ziz. Eta horrela, hitzarmenez osatu beharko liratekenak, Estatutoaren garapenari berez dagozkionak, hartu edo utzi, eman edo ken moduko gatazka edo merkatu tratuan bilakatzen dira, estatuko erakundeen indarra dutenen komenientzian.

TRANSFERENTZIAK

ez dira, ordea, eman edo kentzeko edo zerbaiten truke aldatzeko, eta gutxiago sariak bezala banatzeko. Estatutoaren onarpenez Euskal Autonomi Elkarteari zor zaizkio, berari dagozkio eta bete beharrekoak dira Euskadik Estatutoarekin sinatutako hitzarmena osatzeko, benetako autonomia antolatzeko.

Horregatik ezinbestekoa da, hainbeste luzamenduren ondoren, aha-lerin tinko bezain sendoa egitea eskuratu gabeak gureganatzeko eta badirudi, hauteskundeetan zehar en-

tzun denez eta Legebiltzarreko batzordeak emandako urratsak kontutan izanik, arazo honi egiazko bultzada eman nahi zaiola eta horretarako borondaterik badagoela bertako indar politiko gehienek artean behintzat. Borondate hori sendotzen bada eta adostasuna zabaltzen bada, posible izango da autogobernuaren zutaberik tinkoenak finkatzea, betiko leloan erori gabe berriro.

Besterik da Madrilek izango duen jarrera, baiña hemengo indarrek bategin ezkerorik nekezago gertatuko zaio traba eta oztopoak prozesu honi ipintzea, alderdi abertzaleek ezezik besteak ere autogobernu sendo eta oparo baten alde aukera egiten badute.

EUROPAREKIKO konbergentzia bidean sarturik gabiltzan garaian, krisi ekonomikoari erantzun beharrean aurkitzen garen unean, inoiz baino premiazkoago zaigu gure baliabide guztiak, gure ahalmenak, euskal gizartearen gaitasunak eta kemenak aurrera begira martxan jartzea. Ikuspuntu honetatik ere onuragarria litzateke autogobernua sendotzea, gure erakundeak indartzea, gizartearen konfidantzari erantzuteko.

Agian, ireki berri den egoera politikoak lagun dezake ateak itxita zitu- en prozesu honi bultzada emateko. Estatutoa garatzeko eta aspaldian zapuzturik zeuden transferentziak behingoz garatzeko. Baina guzti hori borondate politikoaren baitan dago, lehenik hemengo indarretan, gero Madrilekoen etan eta laster izango du- gu hori neurtzeko aukera.

F.M. 103.0

1992an

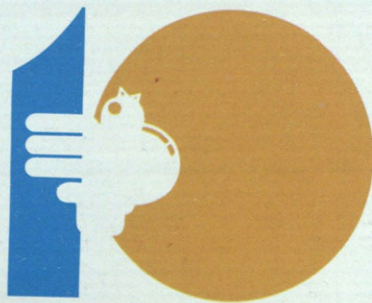

EUSKADIKO LEHEN KOMUNIKABIDEAK HAMAR URTE BETE DITU

Hamar urte pasatu dira eta badirudi atzo bertan izan zela. 1982an Euskal Irrati-Telebista martxan hasi zen. Gaur egun, bi telebistakate eta lau irrati-emisora dituela Euskadiko lehen

komunikabidea da dudarik gabe: bai entzulego alde tik eta bai jendearen portaidezagatik.

Oraindik badago zergatik, proiektu berriak, helburu berriak...

HAMAR URTE